

SLOVENSKI NAROD

Izaja vsak dan popoldne izveniš nedelje in praznike. — Inserati do 80 pett vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati pett vrst Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« št. 1 mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškova trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

V Solnogradu še nobenih sklepov

Po dve in pol urnem razgovoru kancelarja Hitlerja z rumunskimi državniki ni bilo izdano nikako uradno poročilo — V nemških službenih krogih izjavljajo, da sklepi sploh ne bodo objavljeni

Berlin, 27. jul. e. (DNE). V službenih krogih so sredi poudarjati, da službeni komunikacije o razgovorih v Solnogradu ako bo sploh objavljen, ne bo vseboval podatkov o sklepih. Morda bodo že danes po razgovorih z bolgarskimi državnikoma ti sklepi dobili definitivno obliko. Malo verjetno je, da bo širša javnost obširno obveščena o sklepih, ker Nemčija želi, da se

prej dosežejo definitivne rešitve vseh aktualnih vprašanj v jugovzhodni Evropi. Zelo zanimivo je dejstvo, da je pred prihodom rumunskih državnikov prišel v Solnograd tudi nemški veleposlanik v Ankari von Papen. V Berlinu trdijo, da je prišel samo referat, v političnih krogih pa pripisujejo prihodu von Papena prav poseben pomen.

najmanj tri milijarde kron, to je v današnji veljavi najmanj tri milijarde zlatih frankov (30 milijard dinarjev). Madžarska ima vso pravico, da sedaj, ko je napočil čas, da se popravi krivice versajskega

diktata, zahteva od Rumunije polno odškodnino. Preden bo Madžarska pristala na sporazum z Rumunijo, bo zahtevala razen teritorialnih korektur tudi povračilo takrat povzročene materialne škode.

Prihod sovjetske trgovinske delegacije v Beograd

Beograd, 27. jul. e. Davi ob 6. je prispela z niškim brzovlakom iz Sofije v Beograd sovjetska trgovinska delegacija, katero vodi Vorobijev. V delegaciji je Vorobijev namestnik Mimačev s šestimi člani sovjetskega poslanstva v Sofiji. Na beograjskem kolodvoru je delegacijo pozdravil sovjetski poslanik Plotnikov in predstavnik našega zunanjega in trgovinskega ministrstva.

Novi režim na Norveškem

Stockholm, 27. jul. z. (Ass. Press.) Po poročilih švedskih listov so ostala vsa dosedanja prizadevanja za preureditev režima na Norveškem brezuspešna. Vsi predlogi, ki jih je staval začasni upravni odbor, ki vodi vladne posle, so bili od nemških okupacijskih oblasti zavrnjeni, ker upravni odbor ni hotel pristati na to, da bi se odstavil kralj Haakon in proglasila za nezakonito norveška vlada v emigraciji. Nemci vztrajajo na teh svojih zahtevah in so stali pri upravnemu odboru kratke rok, da katerega mora sprejeti primerno odločitev. Če se to ne bo zgodilo, bodo okupacijske oblasti uvedle nov režim ne glede na stališče začasne upravnega odbora in norveškega parlamenta.

Potniki iz Sirije pripovedujejo...

Carigrad, 27. jul. i. (TOP.) Potniki, ki so včeraj prispeli semkaj iz Sirije, poročajo, da so bile v severnem sirijem mestu Alepo od Francozov razorožene in internirane tamkaj se nahajajoče angleške čete. To dejanje je treba smatrati kot reakcijo francoskih oblastev na nedavno angleško zahtevo da se morajo francoska letala v Siriji podrediti angleškemu poveljstvu. Zahteva je bila z angleške strani stavljena v ultimativni obliki in je že tedaj dosegla kot reakcijo s francoske strani prepoved povratka angleških čet iz Sirije v Palestino. Angleške čete so si hotele najprej odprti v Palestino priboriti s silo in je pri tem prišlo do krvavih spopadov med angleškimi in francoskimi četami v Alepu. Vesti o praskah med angleškimi in francoskimi četami, o katerih vedo poročati potniki iz Sirije, pa se zaenkrat še z nobene strani službeno ne potrjujejo.

Sovjetski manevri

London, 27. julija. AA. (Reuter.) Moskvska radijska postaja je sporočila, da so se pričeli veliki manevri ob reki Amur na Daljnem vzhodu. Manevri so se udeležile vse vrste orožja. Sovjetske vojske ladje na Kaspiškem morju so zbrale v Bakuju, kjer bo prihodnji ponedeljek pomorska revija.

Angleži zaplenili rumunske parnike

Bukarešta, 27. jul. e. Rumunsko mornariško ministrstvo javlja, da so angleške oblasti v Port Saidu zaplenile veliko tisoč-tonsko rumunsko ladjo in dve rumunski ladji za prevoz nafte, kar je brez dvoma odgovor na zaplenbo imetja angleške petrolejske družbe »Astra Romana« in odgovor na izključitev angleškega vpliva v petrolejski industriji v Rumuniji.

Izgon francoskih inženjerjev iz Rumunije

Bukarešta, 27. jul. e. Glede izгона francoskih inženjerjev, ki so bili zaposleni v rumunski industriji, je notranje ministrstvo objavilo, da se odlok o izgonu nanaša na dvanajst tujih državljanov, ki so bili z imenom navedeni v nemški beli knjigi. Osem teh, ki so bili francoski državljani, je moral takoj zapustiti državo, ostali štirje pa bodo odpotovali danes.

Gigurtu in Manoilescu pri kancelarju Hitlerju

Razgovor je trajal dve in pol ure — Ze snoči sta nato odpotovala v Rim

Solnograd, 27. jul. br. (SDA). Rumunski ministri predsednik Gigurtu in rumunski zunanji minister Manoilescu sta se takoj po prihodu podala na grad Fuschel pri Solnogradu, kjer sta imela dolg razgovor z zunanjim ministrom Ribbentropom. Nato so se vsi trije podali na Hitlerjev grad Berghof pri Berchtesgarnu, kjer jih je sprejel kancelar Hitler. Temu sprejemu sta prisostvovala tudi nemški poslanik v Bukarešti dr. Fabricius in rumunski poslanik v Berlinu dr. Romanio. Razgovor pri kancelarju Hitlerju je trajal 2 in pol ure. Kancelar naglašal kratek uradni komunikacije, je poudaril v duhu prijateljskih odnosov med Nemčijo in Rumunijo. Rumunski ministri predsednik Gigurtu in zunanji minister Manoilescu sta takoj nato zapustila Berchtesgarn ter se skupno z Ribbentropom vrnila v Solnograd, od koder sta še ponoči odpotovala v Rim.

Ameriške informacije

New York, 27. jul. j. (A. R.) Kakor se doznava iz zanesljivega vira, se je nemškemu zunanjemu ministru Ribbentropu posrečilo Rumunijo pripraviti do tega, da se je v principu izrazila pripravljenost odstopiti v zapadni Transilvaniji pas svoje- ga ozemlja, na katerem prebiva pretežno madžarski živelj. Treba je reči samo še vprašanje, kako širok naj bi bil ta pas odstopljenega ozemlja.

Kakor zatrjujejo v poučenih nemških krogih, je namreč Madžarska dala razume- ti, da s kakšno polovico rešitvijo ni- kakor ne bo zadovoljna. Nadmanj, kar za- hteva, je, da mora biti priključen k ma- džarskemu teritoriju tudi Kluz kot pre- stolnica Transilvanije. Po mnenju istih krogov bo madžarskim zahtevam bodisi delno, bodisi v izmeri, ki jo Madžarska sama zahteva, ustreženo v dveh obokih, in sicer dobe prvi del rumunskega ozem- lja v avgustu, drugi del pa v septembru.

Pomirjevalna zagotovila nemške službene revije

Berlin, 27. jul. e. (DNE). Nemška revija »Berlin-Rim-Tokio« objavlja dolg članek o odnosih na jugovzhodu Evrope in na Balkanu. Med drugim se pravi v tem članku, da Nemčija in Italija nimata namena uvesti s silo nov red v Evropi, čeprav bi to lahko storili. Vsi problemi teritorialnega, etnografskega in čustvenega značaja naj se uredijo po zdravi pameti zainteresiranih držav.

Dogovorno z Rusijo?

Bukarešta, 27. jul. e. (Rador). »Universul« citira neki članek iz nemškega »Angriffa«, da se je vodja Nemčije dotaknil v svojem zadnjem govoru tudi vprašanja razmejitve nemške in sovjetske interesne sfere. Te besede je treba pojmovati tako, da gre za interesne sfere ne samo na severu, temveč tudi v jugovzhodni Evropi. »Universul« ima tudi poročila iz Berlina, da po nemškem mnenju Sovjetska zveza ne more imeti več nobenih teritorialnih zahtev v jugovzhodni Evropi.

Danes razgovori v Rimu

Rim, 27. jul. e. (Rador). Predsednik rumunske vlade Gigurtu in rumunski zunanji minister Manoilescu prideta danes dopoldne v Rim. O uspešnih njunih razgovorih v Solnogradu se za zdaj še ne more ničesar reči. Ni znano, ali je šlo za dejansko in definitivno rešitev vprašanj in problemov, ki so bili tudi na dnevnem redu, ali samo za načelno reševanje teh problemov. Vse kaže, da bodo rešitve pod- navskih problemov sonele na kompromisu.

Naraščajoč odpor proti vsaki nadaljni okrnitvi Rumunije

Rumunska javnost proti mešetarjenju vlade — Organiziran odpor proti novim teritorialnim odstopitvam

Bukarešta, 27. jul. e. (Rador). Po odhodu predsednika vlade Gigurtu in zunanjega ministra Manoilescu v Nemčijo se opa- za v vsej državi gibanje za organizacijo močne nacionalne fronte, ki zahteva pred- vsem nedotakljivost rumunskih mej. Voda- je bivše železne garde in bivši prosvetni minister Simon so izročili na najvišjem mestu spomenico, v kateri nudijo državi vso svojo energijo in ves svoj vpliv, da se prepreči okrnitev države. »Universul« piše v tej zvezi: Tistim, ki danes žele, da bi dobili določene dele Ru-

munije, moramo odgovoriti z besedami erdeljskega pesnika Andreja Morešama: »Prej bomo umrli, kakor pa dovolili, da bi kateri koli kraj naše države zopet pri- šel v suženjstvo.« List pripominja, da naj bodo te besede geslo za vse, ki vodijo državo.

Značilno je tudi obvestilo radijske po- staje v Bukarešti, ki je snoči poročala, da rumunski narod ne bo odstopil niti pedi svoje zemlje in je pripravljen svojo drža- vo braniti z orožjem.

Madžarska zahteva tudi reparacije

Poleg teritorialnih korektur naj bi ji Rumunija plačala tudi še 30 milijard din odškodnine

Budimpešta, 27. julija. e. (MTI). Glede na razgovore v Solnogradu poudarjajo v tukajšnjih političnih krogih, da še ni re- šeno dvojno važnih vprašanj, in sicer, kako veliko bo ozemlje, ki se bo vrnilo Madžar- ski in kdaj bo dokončno likvidirana tria- nonska mirovna pogodba. Madžarska pričakuje od Rumunije tudi znatno odškod- nino, ko je rumunska vojska po komuni- stičnem prevratu na Madžarskem zaplenila Madžarom velik del železniškega parka, industrijske naprave, zdravniške instru- mente, opremo v bolnicah itd. Madžarska se je po tem dogodku zadovoljila s poso- jilom pri Društvu narodov in Rumunija je

pristala na posojilo šele, ko je Madžarska odstopila od svojih zahtev do Rumunije. Madžarska bo zahtevala sedaj od Rumu- nije okoli 30 milijard dinarjev odškodnine.

Veliko pozornost je vzbudil članek v današnjem »Pester Lloyd«, ki razpravlja v zvezi s solnograjskim sestankom o raz- merju Madžarske in Rumunije v pretek- losti. Pisec naglašja, da Madžarska še ni pozabila, kako je Rumunija v letih 1919 in 1920 izkoristila takratno politično in vojaško slabost Madžarske ter šla celo tako daleč, da je pod zaščito zapadnih za- veznikov zasedla celo Budimpešto. Ma- džarski je bila s tem povzročena škoda za

Diplomatska tekma za vpliv na Balkanu

Zanimive informacije švicarskih listov

Basel, 26. jul. z. Rimski dopisnik »Basler National Zeitung« poroča, da je do- bila Bolgarija po rimskih informacijah od Sovjetske Rusije že pred dnevi zagotovilo, da bo revidirana meja med Bolgarijo in Rumunijo v pogledu Dobruže neglede na to, kako se bodo razvili odnosi med Ru- munijo in Madžarsko. V rimskih krogih smatrajo to za prikrito intrigo prosti po- sredovalni akciji Rima in Berlina in za poskus, da se odvrne Bolgarija od sodelo- vanja z osjo Rim-Berlin ter da se tesneje nasloni na os Moskve-Ankara.

Jugovzhodni dopisnik »Basler Nach- richten« pa naglašja, da se vedno bolj jasno kažejo zelo dalekosežni cilji, ki jih zasle- duje nemška diplomacija na jugovzhodu Evrope. Glavni cilj sedanje diplomatske akcije Rima in Berlina je predvsem ta, da prehitita Moskvo in Ankaro, ki sku- šata osnovati balkanski blok pod rusko turškim vodstvom. Rim-Berlin pa želim nasprotno osnovati blok balkanskih držav brez Turčije, toda s sodelovanjem Madžar- ske ter pod vodstvom držav osovine.

Najnovejši nemški mirovni pogoji: odstop Churchilla

Razen tega bi morala Anglija ustaviti nadaljnje oboroževanje — Oboje v Londonu odločno od- klanjajo

Rim, 27. jul. e. (Ass. Press.) Glede na iz- jave kancelarja Hitlerja in angleškega lorda Halifaxa poudarjajo v tukajšnjih političnih krogih, da še vedno obstoja možnost, da se prepreči napad na Anelijo. Zato pa bi bilo potrebno, da izpolni An- glija dva pogoja, in sicer:

1. Demisijski Churchillovega kabineta in sešlavlja nove vlade, v kateri mora biti tu- di vodja angleških fašistov Mosley vsaj kot državni podtašnik v zunanjem mi- nistrstvu.

2. Nepreklicno se mora omejit angleško oboroževanje in Anglija mora brezoprij- no priznati nemško nadoblast na evrop- skem kontinentu.

Italijanski listi poročajo, da je opaziti v angleškem parlamentu britski skupine, ki zahteva, naj vlada jasno določi svoje stališče glede na zadnji Hitlerjev govor. Z napetostjo pričakujejo torkove seje spodnje zbornice, na kateri bo razprava o zunanjih politiki in splošnem mednarodnem položaju. Ne izključujejo možnosti, da bi utegnil Churchill pri tej priliki podati važne izjave.

Ze v naprej pa izključujejo v london- skih političnih krogih vsako možnost od- stopa Churchilla, zavedajoč se, da bi za- dala potem Anglijo slična katastrofa, ka- kor je Francijo po njeni preuranjeni ka- pitulaciji.

Še vedno samo letalski napadi

Anglija in Nemčija si prizadevata medsebojno povzročiti čim večjo škodo na letalskih napra- vah in s tem oslabiti udarno silo nasprotnika

Haag, 27. julija. AA. (DNE). Z nem- ške strani se sporoča, da so angleška le- tala bombardirala ponoči Crouning. Ubila je bila ena oseba, dve pa sta bili ranjeni. Poškodovanih je bilo 20 hiš.

London, 27. jul. j. (Reuter). Letalsko ministrstvo objavlja: Angleška letala noč za nočjo bombardirajo industrijske in pro- metne naprave v Nemčiji. V zadnjem času so se ti napadi koncentrirali v prvi vrsti na tiste cilje, katerih uničenje je v stanju zlomiti moč nemškega letalstva. Zaradi tega bombardirajo angleška letala v prvi vrsti skladišča bencina v Nemčiji, tovarne za izdelovanje sintetičnih pogonskih sred- stev za letalske motorje ter slednjič letal- ske tovarne same. Prav tako pa tvorijo osrednje točke teh napadov letališča v Nemčiji ter v okupiranih pokrajinah, kjer ima nemško letalstvo baze za svoje akcije proti britanskemu otočju. Kot posebno uspešno letalsko akcijo smatrajo četrtkov- napad odreda angleških bombardnikov na nemško tovarno sintetičnega bencina v Bo- troppu. Angleške letalske bombe so popol- nomo pogodile določeni cilj. Nastale so velikanske eksplozije, izvirajoče od zadet- kov v rezervoarje sintetičnega goriva. Ra- zen uničenja velikih zalog sintetičnega ben- cina pa je treba smatrati kot velik uspeh tudi uničenje produkcijskih naprav tovar- ne v Botroppu.

Kot nadaljnja zelo uspešna akcija an- gleškega letalstva se mora smatrati bom- bardiranje letalske tovarne v Bothi, kjer se izdelujejo nemški aparati tipa Messer- schmitt. Tudi tu so angleške bombe popol- nomu zadele svoj cilj. Nastali so požari in so plameni ponekod svigali do 30 m vi- soko.

Uničena so bila v zadnjih napadih tudi velika skladišča goriva v Vaneykdu, Gel- senkirchnu in drugod.

London, 27. jul. j. (Reuter). Včeraj so nemška letala napadla konvoj angleških trgovinskih ladij ob severni irski obali. Angleški lovci, ki so se nemudoma dvignili

k obrambi, so nemška letala pregnali. Eno letalo je bilo zbito. V celoti je bilo vrženih na ladje 15 bomb, ki pa ladij niso poško- dovale. Včeraj so nemška letala ponovno izvršila več poletov nad kraji jugozapad- ne angleške obale. Ponekod so bile vržene bombe, ki pa niso povzročile niti znatnejše škode niti niso zahtevale človeških žrtev.

Washington, 27. julija. AA. (DNE). Predsednik Roosevelt je o priliki včeraj- šnjega sprejema novinarjev izjavil, da mu še ni znano kdaj bo predana prva pošiljka 3000 letal, ki jih Združene države iz- delujejo, za Veliko Britanijo.

„Bretonska država“

Akcija bretonskih separatistov za ustanovitev samostojne države

Rennes, 27. jul. e. (DNE). »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavlja poročilo bretonskega tednika »L' Breton Hevre Bretonne« o bretonskem gibanju za usta- novitev samostojne bretonske države. Tednik piše, da se po popravila 150letno za- postavljanje Bretoncev od strani franco- ske uprave. Nemška oblast je uradno pri- znala Bretonsko, ko je ustvarila mesto guvernerja za Bretonsko in mu podredila pet bretonskih departmajev. Guverner general Weyer ima svoje službeno mesto v prefekturi v Rennesu. V gradu Rohan je ob neki manifestaciji odbor breton- skega narodnega sveta sprejel deklaraci- jo, v kateri je med drugim poudarjeno:

1. Bretonski narodni svet izjavlja v ime- nu bretonskega naroda, da politični polo- žaj bretonskega ljudstva ne sme biti več tak, kakršen je bil prej. Sistem, ki je vla- dal nad Bretonsko, je za vedno uničen.

2. Bretonski narodni svet bo upravljal bretonsko nacionalno državo.

3. Ustvarjalci bretonske države bodo

imeli načelo: Bretonska Bretoncem. Blagor bretonske skupnosti je vrhovni zakon nad slehernim egoizmom.

4. Narodni statut bretonske države in ureditev odnosov do Francije in Nemčije se bosta določila z medsebojnimi po- gajani.

5. V sedanjih vojni med Nemčijo in An- glijo Bretonci izjavljajo, da so proti sta- remu sovražniku Kelto.

V ostalih 18 točkah političnega progra- ma bretonskih nacionalistov se pravi, da tvorijo bretonski narod narodna, duhovna, politična in socialna skupnost. Ostvaritev bretonske države in njenih zahtev po- trebuje odgovornega poglavarja. Službeni je- zik je bretonski kot narodni jezik in fran- coski. V spodnji Bretonski se ustanovi keltska univerza. Tisk in radio se morata prilagoditi interesom nove države. V Bre- tonski se nahajajoče nepremičnine so last Bretoncev Vrednosti, ki si jih je pril- agodila Francija s tega področja, se mo- rajo vrniti bretonski državi.

Anglija napoveduje poostreitev blokade

Onemogočiti hoče predvsem dobave petroleja Nemčiji in Italiji

London, 27. jul. j. (Reuter.) Angleška vlada je sprejela ukrepe za novo poostreitev blokade Evrope z namenom, da se popolnoma zapre še poslednja pota, po katerih bi se mogli Italija in Nemčija oskrbovati s snovmi, ki jih potrebujejo v vojni. Ti novi ukrepi bodo na hitro znani že v začetku drugega tedna. Namen poostreite blokade je v prvi vrsti onemogočiti Nemčiji oskrbo s petrolejem, ki ga v velikih množinah potrebuje za nadaljevanje vojne. Nemčija je že sedaj navezana izključno na pot po Dunavu ter na

železniške zveze, ki vodijo preko Rumunije. Po tej poti pa se je uvoz petroleja v Nemčijo zlasti zadnji čas občutno zmanjšal. Pomisliti je treba, da porabi en sam nemški bombnik na uro 400 l bencina in ga troši celo 650 l, kadar mora razvijati vso brzo. Nemška potrošnja goriva je velika, in se že po doslej prešlih potih ne more več sprosti nadomestiti. Sedaj je treba zapreti še vrata prešpanije, za kar so že bili storjeni prvi koraki.

Italijanski glas o načrtih za bodoči gospodarski red v Evropi

Rim, 27. jul. j. (Stefani.) List »Popolo di Roma«, ki se bavi z govorom nemškega ministra za gospodarstvo Funka o smernicah novega gospodarskega reda v Evropi, piše med drugim:

Zadnji čas se je mnogo razpravljalo o problemih rekonstrukcije Evrope. Iznesena je bila cela vrsta predlogov in načrtov. Nemškemu gospodarstveniku ministru Funku gre za to, da je v to debatiranje prinesel popolno jasnost. Postavil je princip, da se bo rekonstrukcija evropskega gospodarstva izvršila v neposrednem odnosu in kot nujna posledica novega političnega položaja. To znači — naglašuje

»Popolo di Roma« — da bosta novo evropsko gospodarstvo organizirali in vodili Italija in Nemčija. Nuja posledica tega neizpodbitnega dejstva, naglašuje list, pa bo konec vsega tistega avtarkičnega ozračja, ki je bilo doslej značilno za Evropo. Prav tako pa to pomeni tudi absolutno razvedrovanje zlata. Kot vrednostno merilo bo v bodoče veljala v Evropi edino le še delovna sila. In ta delovna sila — naglašuje »Popolo di Roma« — nas bo branila ne samo pred demokracijami, ki druge strani Oceana, marveč bo slednjič diktirala vsemu svetu novo obliko življenja.

Divji francoski notranji minister aretiran

Rabat, 27. jul. e. (Havas.) Vojaške oblasti so v Meknesu aretirale bivšega francoskega notranjega ministra Georges Mandela, ki je obtožen delovanja proti varnosti Francije.

Razid prostozidarskih lož v Bolgariji

Sofija, 27. jul. e. Veliko senzacijo je vzbudila vest, da so se prostozidarske lože

sklenile raziti. V najkrajšem času bodo prenehale delovati vse bolgarske lože. Bolgarska vlada je namreč sklenila razpustiti vse prostozidarske lože ter je pripravila zakonski predlog v tem smislu, o čemer so bili prostozidarji obveščeni. Kljub temu bo vlada sprejela zakon, s katerim bo prepovedala vsa tajna društva.

Borzna poročila

Curij, 27. julija. Beograd 10.—, Pariz 9.80, London 17.50, New York 44.—, Milan 22.20, Madrid 40.—, Berlin 175.75.

Dr. Planinski:

Naša reformacija

Ljubljana, 27. julija. V zadnjem času se je začelo pri nas veliko govoriti in pisati o »reformah«, o preureditvi države. Značilno je, da ne razpravljamo o tem v zvezi s sporazumom, sklenjenim dne 26. VIII. 1939. med osrednjo vlado in KDK na Hrvaškem, marveč se obravnavajo politične in gospodarske reforme sploh. Da »reformiramo«, to na eni strani v zvezi s splošnimi reformnimi načrti glede Evrope po zaključku sedanje vojne, na drugi strani pa očitujejo reformni poskusi priznanje, da so naše gospodarske in socialne prilike nezdrave in da je potrebna izprememba.

ČAS ZA REFORME

Nedvomno je, da bo sedanji vojni, pa naj zmaga ta ali druga stranka, sledila preobrazba ne le politične, ampak tudi gospodarsko-socialne strukture Evrope. »Z razdelitvijo surovin na novostnovi, z ustvaritvijo velikih valutnih in carinskih območij, z racionalno ureditvijo industrijske in agrarne proizvodnje in v teh območjih bo podana neka skupnost evropskih in izvenevropskih držav, ki naj jamči stabilizacijo evropskega reda za daljšo dobo.« Tako razlaga ena vojujočih se strank povojno ureditev Evrope. Načelo druge stranke pa je: Svoboda posameznika in narodov, svobodno tekovanje med narodi, svobodno gospodarstvo ob socialni pravičnosti.

Ako pa je nov red za Evropo in obmejnega ozemlja še nakazan, potem je pač preuranjeno, delati na našem malem državnem teritoriju reformne poskuse glede zadev, ki bodo v danem primeru dobile drugačno osnovno evropsko ureditev. Na drugi strani pa si ne smemo vzeti pravice, da razpravljamo o problemih, ki se jih novi družabni red ne bo tikal. Saj ne moremo trditi, da je ureditev naše države dokončna, da so vse naše ustavne ustanove ideal vseh idealov na polju državno-upravnega prava, kakor nekako zatrjuje srbski list »Delo« v pred kratkim priloženem članku. Tudi mora vsak narod pri obnovi pokazati vse sile svoje samobitnosti.

SMER REFORM

V tem pogledu je treba vočigled naše državne ureditve ločiti: a) Ustavne, trajne ustanove; b) ustanove, glede katerih se je pokazala potreba po nujnih izpremenbah.

K prvim ustanovam pristevamo obliko naše vladavine kot dedno ustavno monarhijo, vsište zakonodajne oblasti po kralju in narodnem predstavništvu, dalje ustavno odredbo, da izvršuje izvršilno oblast kralj s svojimi ministri. Kakšno pa bodi ustavno razmerje med državo celoto in pokrajini, ali na federativni ali unitarni podlagi, o tem bo še veliko govorjenja in razpravljanja. Mi ne smemo prezreti, da temelji sporazum, sklenjen med vlado in hrvaškimi narodom, le na uredbah, ki so bile izdane na temelju čl. 116. ustave, da so torej te uredbi podvržene presoji in odobritvi bodočega narodnega predstavništva. Ako bo izdan »placet«, potem bomo poleg banovine Hrvaške dobili še druge banovine z enako prisojnostjo, vsekako pa banovino Srbijo in Slovenijo.

Neodvisno od vprašanja, kak osnovni državni red dobimo, pa je treba čimprej izvesti temeljite reforme glede naslednjih dvh problemov: 1) v sistemu postavljanja in položaja vlad ter najvišjih državnih funkcionarjev; 2) na gospodarsko-socialnem polju.

UTEMELJITEV

Teorija v demokratičnem vladnem sistemu uči, da imej vso oblast ljudstvo. To pa jo more vršiti le po svojih strankah in izvoljenih predstavnikih. Ako ana-

liziramo bistvo političnih strank, vidimo, da gre ves njihov ustroj in delovanje za to, da se stranka in njen program uveljavita v čim širših slojih naroda. Za to pa je potrebno, da pridejo njeni pristajali do odločilnih javnih položajev, da se sčijo v konkurenčni človeški borbi in v primerih, ko pridejo z zakonom navzkriž. Potemtakem more stranka logično zasledovati interese narodne skupnosti večinoma, ne pa drugega mesta. Na tem se ne izpremeni veliko niti takrat, ko dobi stranka vladno krmilo v roke, saj bi bila sicer ogrožena v svojih eksistenčnih pogojih, na drugi strani pa more prav na vladi opravljati svoje enostranske podvige.

Ce presojamo s tega vidika delovanje naših vlad, moremo sicer trditi, da smo imeli boljše in slabše vlade, ki so vse delovale tudi pozitivno; vendar pa na drugi strani ni prezreti škode za narod in državo, ki nastane ob svobodnem režimovanju strank. Ta škoda pa ni samo gospodarska, ampak tudi moralna. Avtoriteta oblasti in zakona trpi tudi, ako se uradni funkcionarji brez pravega razloga in prehitro menjavajo, zakoni pa nedosledno uporabljajo.

Ako presojamo objektivno gornje in še druge nezdrave pojave, potem moramo priti do zaključka: Čisti parlamentarni sistem se ni obnesel. Nazoren dokaz za to nam podaja tudi propast francoskega naroda. Težje pa je odgovoriti na vprašanje kak državni režim pa bi bilo treba izbrati, da bo boljše in v glavnem služil le interesom naroda in državne celote. Spričo naših prilik bo tudi tukaj najboljša srednja pot, to je med totalitarizmom in demokratičnim (parlamentarizmom). Nekaj misli!

1) Nevtaliziranje določenega števila ministrstev. Ministrstvo vojske, zunanje, notranje in finančno ministrstvo naj bi vedno opravljali nevtalizirani (uradniški). Taki ministri bi tvorili stalen protektorat nasproti strankarskim ministrom. V vladi naj bi bila zajamčena večja objektivnost in potrebna kontinuiteta v državni politiki. V tako vlado bi imeli zaupanje vsi državljani.

2) Nevtaliziranje celotne vlade. V dobi, ko se kaže, da radi razbessnih strankarskih bojev ali iz drugih važnih razlogov državni voz ne more naprej, zahteva državna korist, da se izročijo državne vaje nevtalizirani (uradniški) vladi za čas, da se pomirijo razburkani valovi oz. rešijo važne državne naloge. Tako so delale doslej razne evropske države (celo Rumunija), le Jugoslavija še ni imela uradniške vlade.

3) Narodno predstavništvo. Najbrže obdržimo dvodolni sistem, t. j. narodno skupščino in senat. Tudi korporacijski sistem spričo kulturnih razlik v naši državi še ni priporočljiv. V to zbornico pa naj pride le cvet naroda, ljudje, ki hočejo delati za javni blagor. Narodni predstavniki naj dobijo v glavnem dnevnice le ob času zasedanja ter seveda prosto vožnjo na kraj zborovanja in domov in v lastni bavnini.

4) Javna kontrola. Pri popolnem parlamentarnem sistemu je zakonodajna in izvršilna oblast v rokah vladajoče stranke. V parlamentu odločuje njena večina, v upravi po njeni volji postavljeni ministri in pokrajinski funkcionarji. Ako upoštevamo bistvo vsake stranke, potem je popolnoma človeško, da bo režim vladal tako, kakor je njemu najbolj prav. Državni funkcionarji in ministri so sicer po zakonu odgovorni za kršitev zakonskih predpisov in za oškodovanje strank, toda do dejanske zadostitve je dolga pot. Da bi bil kdaj kak minister, ki odgovarja kralju in narodni skupščini, tudi res obsojen, še nismo čuli.

Iz tega sledi, da je treba postaviti državno upravo pod učinkovitejšo kontrolo. Potrebno je postaviti poseben kontrolni organ (kontrolno sodišče) z določeno pristojnostjo.

Potreba nadzorovanja ustreza človeški naravi. Človek dela prav le, ako se čuti odgovornega, nadzorovanega. To velja ne samo za privatne obrate, ampak tudi za javno poslovanje. Kontrolnega sodišča naloge bi bila, da presoja veljavnost ministrskih uredb in pravilnikov (ne tudi zakonov) ter zakonitost in pravilnost važnih državnih in upravnih aktov. Poslovalo naj bi po službeni dolžnosti in na navadne pismene, a utemeljene opozoritve. Odločbe kontrolnega sodišča bi morali imeti izvršno (obvezno) moč. Potrebno pa bi bilo, zavarovati njegovo neodvisno poslovanje ter razmejiti njegovo pristojnost nasproti oni upravnih sodišč.

Poslovanje kontrolnega sodišča — taka ustanova obstaja v nekaterih državah — bi mogla imeti kaj blagodejne učinke, zlasti tudi glede personalne politike, ako bi njegove odločbe povzročile vedno tudi kaznovanje nevestnih organov.

Dalo bi se pisati še o drugih reformah. O novem političnem redu pa bi se bilo treba predhodno posvetovati, resno in vsestransko. Eno je gotovo, da po dosedanjih potih politični voz ne bo mogel in smel teči dalje, ako naj izvedemo mirno sanacijo javnih neprilik in obvarujemo državo poveljnih potoresov.

5) Gospodarsko-socialne reforme. Še nujnejše od političnih reform so reforme na gospodarsko-socialnem polju. O teh se v naši državi danes tudi največ razpravlja.

V prvi vrsti gre za razmerje med kapitalom in delom. Ves sedanji gospodarski sistem sloni na liberalistični osnovi, t. j. na svobodnem tekovanju in množanju bogastva. Na eni strani vidimo ogromna premoženja, na drugi strani pa nezadostne mezde in revščina malih slojev. Najti je treba pravično in v gospodarskem pogledu dobrodejno ravnanje. Ako preudarno, da potrebujeta človeški duh in človeško udejstvovanje prostosti za delo in razmah in da je svobodno obratovanje in tekovanje glavna gonilna sila gospodarskega napredka, potem ne moremo preiti — da zadostimo socialni pravičnosti in v gospodarskem ravnotežju med priizdatimi sloji — od individualnega sistema naravnost h kolektivizmu kot nasprotnemu sistemu. Ker pa je potreba po izboljšanju pravnega in materialnega položaja delavskih in nameščenskih slojev nujna in neizbežna, je treba pravočasno naravnati evolucionarni tok.

Kakšne gospodarsko-socialne reforme so potrebne in primerne, da zagotovimo plodono narodno-gospodarsko življenje, to je stvar temeljitega preudarka interesiranih krogov. Vsekako pa je treba delavcu in nameščencu nuditi trajnost v delu in tak zaslužek (plačo), da moreta živeti človeka dostojno življenje. Saj imajo vsi ljudje enako pravico do zemljskih dobrin. Odnosi med delodajalcem in delojemalcem naj bodo tako urejeni, da ne morejo slednje zadeti nobeni samovoljni ukrepi in nobeno nihanje v cenah življenjskih potrebščin, ako že ne moremo z upravnimi odredbami zagotoviti stalnost v cenah.

Da ne bo delavstvo gledalo v podjetniku samo izkoriščevalca in gospodarja, ga je treba z obveznimi obratnimi ustanovami gospodarskega in kulturnega značaja navezati na usodo podjetja. Sem spadajo obratne nabavilne zadruge, delavske kuhinje, obratna zabavišča, udeležba na nem delu čistega dobička, gradba delavskih hišic. Seveda bi to veljalo le za večja podjetja.

Pri javnih nameščenskih posebej je treba dosledno izvesti tudi depolitizacijo in stabilizacijo v službi, na drugi strani pa uvesti časovno napredovanje. Zaključimo že enkrat analo uradniške negotovosti. K sanaciji javnih prilik more doprinese svoj veliki del javno uradništvo le tedaj, če ga usposobimo za to v moralnem in materialnem pogledu.

Ukreti po potrebo, da ohranimo trden, moralno zdrav kmetijski rod.

Ob raznih socialnih reformah bo treba izvesti tudi revizijo invalidskega vprašanja in urediti ubožno preskrbo. Dajmo naši bogati Jugoslaviji tako javno urediti, da bo vsakomur trajno zagotovljeno delo, ki ustreza njegovi umski in telesni sposobnosti, ter zaslužek, ki omogoča človeka vredno življenje. Stradati ne sme nihče, beračiti (celo po javnih krajih) nihče!

ZAKLJUČNA BESEDA

Po končani sedanji vojni se bo začelo vsestransko tekovanje narodov, kdo jo bi prvo izvozil iz težav in dolgov. Narod, ki ne bo postavil vseh svojih konstruktivnih sil v enotno falango dela za državo in skupnost — ob potrebi harmoniji slojev in stanov —, ampak bo še dalje zapravljal najboljše moči v brezplodnih razrednih in strankarskih borbah, ne bo kos nastalim problemom in nalogam. V tekmi bo zastal, njegovi zemeljski zakladi pa bodo še dalje plen domačin in tujih izkoriščevalcev.

S potrebnimi pripravami in reformami pa je treba pričeti že sedaj, da nas po vojne posledice ne zagrnejo s svojimi valovi. Čiščenje in prerod pa ne bosta možna brez boleznih operacij. Čim prej se izvedejo in vseh bolnih ustanovah (direktor Bičanič je bil tudi enostransko poslovanje Narodne banke in njenih delničarjev), tem boljše. Interesi posameznikov morajo biti podrejeni interesom skupnosti.

Naši politično-gospodarski obnovi bodi geslo: Manj politike — več dela; manj lakostnosti — več poštenja; manj osebnosti — več skupnosti! Le ob pravilnem razumevanju potreb in nalog pokrajini in državne celote, le ob pravičnem upoštevanju interesov vseh ljudskih slojev bo možno z žrtvami in skupnimi naporji vseh čimprej izgraditi tako državno zajedništvo Slovencev, Srbov in Hrvatov, da bo v zadovoljstvo in srečo vseh.

Z Jesenic

— Prihod otrok iz rudarskih revirjev. Te dni je prispelo okoli 50 otrok iz Trbovelj, Zagorja in Hrastnika, katere je poslala Glavna bratovska skladnica na letovanje v okrevališče na Planino Sv. Križ. Želimo, da bi se rudarska deca temeljito okrepila v tej prelepi gorski pokrajini pod zeleno Golico.

ZENSKA SPOSOBNOST

— Moja žena je zelo sposobna, ona vse ve.

— Moja je še sposobnejša, ona ve vse boljše.

V Ljubljani spet ni bencina

Privilegij, ki je prinesel kartelu lani 27,709.500 din

Ljubljana, 27. julija. V Ljubljani je zopet nemadno pošel bencin. Po vseh izkušnjah, ki smo jih že doživeli s prodajo bencina na debelo po kartelu, to ni nič čudnega. Bencina ni, ker so pred 14 dnevi prišle pod nadzorstvo nekatere petrolejske družbe in je nastal zastoj pri izvozu. Znano je sicer, da bi petrolejske družbe v naši državi morale imeti v zalogi velike količine tekočega goriva, tako da bi do pomanjkanja sploh ne moglo priti, a zdaj se je ponovno izkazalo, da so prodajalci tekočega goriva na debelo za takšne pogoje ne brigajo.

Naši trgovci s tekočimi gorivi na drobno, organizirani v Osrednjem odseku trgovcev s tekočimi gorivi, so imeli že večkrat priliko opozoriti javnost na posebno politiko petrolejskih družb v naši državi in krivice, ki se gode našemu človeku. Dokazali so, kako silno so škodljivi privilegiji, ki jih uživajo petrolejske družbe na škodo našega gospodarstva in države. Žal so pa ostali v svoji borbi pogosto osamljeni in niso našli za njo dovolj razumevanja prav tam, kjer bi ga morali predvsem pričakovati.

Nedavno smo opozorili na zahtevo naših trgovcev s tekočimi gorivi, naj bi oblasti maksimalne cene tekočega goriva v prodaji na debelo ter naj bi jim zagotovile 10 odstotkov brutto zaslužek, ki bi bil povsem upravičen, kakor so dokazali s točno podrobno kalkulacijo. Petrolejske družbe streme, da bi izločile od nadrobne prodaje trgovce, da bi imele popoln monopol na trgu. Vse to je povsem jasno, glede na dosedanje politiko bencinskega kartela. Zato je pač razumljivo, da družbe niso pripravljene ustreči zahtevi trgovcev po 10 odstotkov brutto zaslužku. Družbe so poslale trgovinskemu ministru posebno spomenico in v nji dokazujejo s kalkulacijo — ki se zdi napačna — da ne morejo dovoliti nobene provizije, češ da pri reševanju tega vprašanja pride v poštev samo stvarna vrednost bencina ter ni mogoče izplačevati provizij na državne, samoupravne in druge davjate. Prodajalci na drobno dobe 26 par na račun provizije pri litru bencina ter se jim fakturira blago po nižji ceni kakor je bila določena prodajna cena uradno.

Osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi je odgovoril na trditve kartela ter odposlal svoj vlogo na pristojna mesta. Trde, da je kalkulacija kartela, navedena v njegovi spomenici, povsem zgrešena, kajti v trgovini pri nas in po vsem svetu se provizija vedno določa od skupne cene predmeta, ne le od fiktivne vrednosti enega dela blaga, za kar so najlepši primer monopolski predmeti kakor sol, tobak itd. Petrolejske družbe tudi niso upoštevale, da imajo faktično vrednost samega bencina, to se pravi, po odbitku vseh javnih davjatev in po odstotju vrednosti alkohola ter po odbitku vseh režijskih stroškov — še vedno okrog 40 odstotkov čistega dobička. V trgovini po vsem svetu se grošit zaradi velikega prometa navadno zadovolji z majhnim odstotkom zaslužkom, detajlist pa ima zaradi manjšega prometa in sorazmerno višjih režijskih stroškov večji odstotek. V našem primeru nudijo petrolejske družbe detajlistom le 9 odstotkov zaslužka od fiktivne vrednosti samega bencina (zaslužek 9 odstotkov bi za znašal samo poleti, ko je zaradi višje temperature specifična teža bencina manjša), zase pa obdrže 40 odstotkov čistega zaslužka. Bolj upravičeno bi bilo nasprotno. Osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi je pripravil ministru takoj predložiti točno kalkulacijo o zaslužku petrolejskih družb.

Razen tega zaslužka pri prodaji bencinske mešanice zaslužki kartel zaradi obvez, da prodaja mešanico na sedežih banknih uprav in trgovinskih zbornic po enaki ceni, še 1.50 din v zlatu pri 100 kg na popustu pri uvozu surove nafte. Ta privilegij je prinesel kartelu lani 27,709.500 din, ker je bilo uvožena 142 milijonov kilogramov surove nafte.

Radovedni smo, ali bo končno prišlo vsaj do resnega upoštevanja zahtev ter predlogov naših trgovcev na pristojnih mestih. Naši trgovci se sklicujejo samo na dokaz, da v njihova borba je povsem upravičena, ne da bi bilo treba to še dokazovati. Sedanje pomanjkanje bencina v Ljubljani je zopet dokaz, da je ta borba poštena ter vsestransko upravičena.

Velik napredek sovjetske Karelje

Zdaj je bila kot najmlajša republika združena z zasedenim delom Finske

Po sklepu šestega zasedanja vrhovnega ruskega sovjeta se je spremenila karelska avtonoma socialistična sovjetska republika v Karelsko-finsko republiko. K nji so bili priključeni okraj, ki so po rusko-finski mirovni pogodbi z dne 12. aprila pripadli Sovjetski Rusiji.

Po revoluciji je obsegala vsa industrija Karelje oneske rudnike, zgrajene še pod Petrom I., razen tega pa nekaj manjših žag. Med petletko je bilo v sovjetski Karelji zgrajenih 20 velikih industrijskih podjetij, med njimi velike papirnice in industrijski kombinati v Kondopozu in Sesehi, več velikih žag, največja sovjetska tovarna za sljudo v Petrozavodsku itd. Oneske tvornice so bile modernizirane in v njihovih martinovih pekeh se je prvič v Sovjetski Rusiji pridobilo kromovo, aluminijevo in molybdenovo jeklo. Industrijska proizvodnja Karelje se je podesetorila. Na rekah Sviru, Nilu in Sumi so zgrajene velike vodne naprave. Lani je obdelala karelska lesna industrija 13 milijonov kub. metrov lesa, osemkrat več nego pred vojno.

Karelske vode so bogate na ribah, zlasti lososa. Na Karelski obali Belega morja so ustanovljena mnoga ribiška kolektivna gospodarstva, imajo moderno ribiško orodje, parne in motorne čolne itd. Dežela je tudi bogata na rudninah. Na vzhodnem bregu Onega je magnetitova ruda, blizu stanice Polarni krug je mnogo sljude, kremenca in žvepa, vedno pa odkrivajo tudi nova ležišča železne rude, cinka, medi molybdena in drugih kovin.

Še nedavno so v Karelji pridelovali samo riž in jčmen, zdaj pa pridelujejo tudi pšenico, riž in krompir. Vsako leto se poveča površina obdelane zemlje, kjer izsuše nova močvirja. Okrog 1000 kolektivnih

gospodarstev obdeluje zemljo z modernimi poljedelskimi stroji. Tudi živinoreja lepo napreduje. V Karelji deluje zdaj že 2.013 kolektivnih živinorejskih farm. Za naglo razvijajoče se gospodarstvo so velikega pomena dobre cestne zveze. V zadnjih 10 letih so zgradili v Karelji 8.000 kilometrov cest. V južnem delu Karelske republike so zgradili Belomorski balistiški prekop, ki je dobil ime po Stalnu. Prekop je dolg 227 km in veže Belo z Balističkim morjem. Med petletko je dala Sovjetska Rusija za karelsko gospodarstvo 1092 milijonov rubljev.

Z gospodarskim razmahom dežele je v zvezi tudi kulturni razmah prebivalstva. V Karelji je že 256 šol, 12 tehnik, 3 visoke šole, 20 Domov kulture, 47 klubov, 400 knjižnic, 160 kinematografov in 5 gledališč. V Karelji izhajajo 30 listov. Število prebivalstva se je v zadnjih 20 letih podvojilo. Mesta, zlasti industrijska središča, se zelo naglo razvijajo. Ustanovljeno je bilo več novih mest, med njimi Belomorski in središče papirne industrije Kondopoga. Od Petrozavodske do Suojave so zgradili železniško progo, ki vože glavno mesto Karelske republike z Murmansko železnico in železniško progo Sortavala—Viborg. Kmalu bo dograjena tudi železniška proga iz Kaladake do Kuolajevu.

To je samo en primer, ki nam jasno kaže, koliko se v Sovjetski Rusiji dela in kako napredujejo v zvezi Sovjetskih republik narod, ki so bili še pred svetovno vojno tako zaostali, da ni bilo mogoče govoriti o njihovi kulturi. Napredek Sovjetske Rusije je na vseh poljih naravnost presenetljiv. Ni pa na tem nič čudnega, če pomislimo, da ruski narod prav za prav še začelja svoje kulturno življenje in poslanstvo.

Od spod sita

Z mestnega magistrata so poslali sitarju pismo, ki v njem pravi, da se v pogledu preganjanja prahu popolnoma strinjajo z njim, zavedajo se pa tudi prednosti tlakovanih, asfaltiranih, katraniziranih ali kakorkoli utrjenih cest pred samim škropljenjem z vodo. Po tem priznanju naštevajo dolgo vrsto cest, ulic in hodnikov v našem prasnem mestu, ki so bile utrjene, tlakovane, asfaltirane, sprameksirane, popravljene in kdo ve, kaj še vse. Nazadnje pravi: »Če bi mestni davkoplačevalci prenesli še večja bremena in če bi bili zadovoljni, bi mestni tehnični oddelek z največjim veseljem takoj rad tlakoval vso Ljubljano. Toda pri sedanjih razmerah so davkoplačevalci zadovoljni tudi s sedanjim zboljšanjem ljubljanskih cest, pač pa zelo težko pričakujejo tlakovanje in ureditev državnih cest predvsem pa Tyršev, Tržaške in Dolenjske ceste, ki so najbolj prometne in modernizacije najbolj potrebne.«

Sitar spada tudi med ljubljanske davkoplačevalce in prav nič se ne boji v njihovem imenu ponovno pribiti že neštokrat pribito dejstvo, da je Ljubljana med sebi enakimi ali večjimi mesti najbolj prazno mesto na vsem kulturnem in civiliziranem svetu. Tega dejstva ni mogoče spraviti s sveta z nobenim naštevanjem tlakovanih, utrjenih, asfaltiranih in sprameksiranih cest in ulic. Ljubljanski prah je ljubljanska posebnost, s katero davkoplačevalci še nikoli niso bili zadovoljni in tudi nikoli ne bodo, dokler ne bo odpravljena. Sitar pa rad prizna, da državne ceste v ljubljanskem območju, zlasti Tyrševa, Tržaška in Dolenjske, zelo mnogo doprinosajo k tej posebnosti, da pa niso edine odgovorne za njo.

Beleznica

KOLEDAR

DANES: Sobota, 27. julija: Pantaleon

JUTRI: Nedelja, 28. julija: Viktor

DANASJE PRIREDITVE

KINO MATICA: zaprto

KINO SLOGA: Trije legionarji

KINO UNION: Dan po ločitvi

KINO ŠISKA: V levjih krempljih

KINO MOSTE: Kraljevič in berač in Kraljica usode

PIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI ISTI SPORED

DEZURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78

MESTNO DEZURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravljal od sobote do 8. zvečer do ponedeljka do 8. jutraj mestni višji zdravnik dr. Guido Debelak, Tyrševa cesta 62, telefon 27-29.

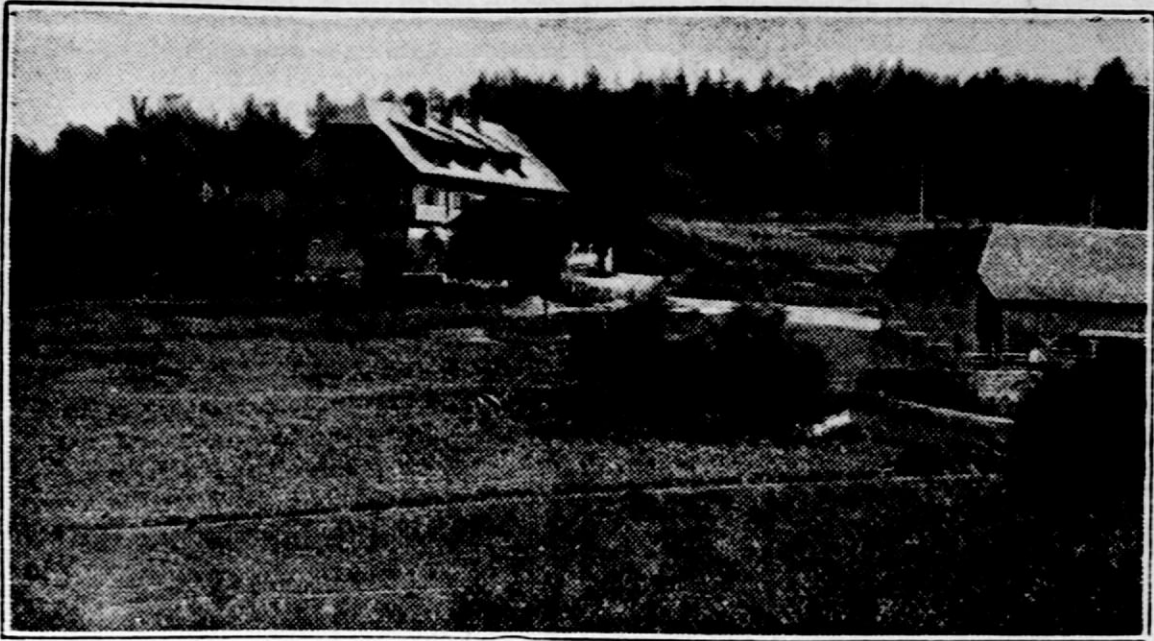
SPORT

— Ilirija nastopi danes v Zagrebu. Danes popoldne nastopijo ilirijanski plavalci v Zagrebu. Zagrebški listi pišejo, da bo moral napeti ZPK vse sile, če bo doseči boljše rezultate, kakor jih je dosegel na plavalni tekmi v Ljubljani. Utegne se zgoditi, da pride ZPK na peto mesto. Po tekmi z Ilirijo se pomerijo zagrebški plavalci z dubrovniškimi »Jugom«, ki nastopi 1. avgusta tudi na Sušaku, 6. avgusta na v Ljubljani.

— ZSK Hermes. Lahkoatletska sekcija ima svoj trening v ponedeljek 29. t. m. ob 18. Atleti dobe opremo pri načelniku. Pozivajo se na trening vsi atleti. — Načelnik.

Počitniški dom kraljice Marije na Pohorju

Kako je poskrbljeno za slabotne, gorskega zraka potrebne otroke revnih staršev

Maribor, 26. julija

Društvo za zdravstveno zaščito otrok in mladine v Mariboru je ustanovitelj »Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju«, ki služi za letovanje slabotnih, gorskega zraka potrebnih dečim neimovnih in srednjih slojev v starosti od 7. do 14. leta. Ta plemenita akcija omenjenega društva je bila izvedena v spomin na poroko Nj. Vel. blagopokojnega kralja Aleksandra I. z Nj. Vel. kraljice Marije.

Že v letu 1929 je kupilo društvo v vasi pri Sv. Martinu na Pohorju (višina 850 m) posestvo obsega 23.1593 ha zemlje. Podrto kmečko kočjo je društvo takoj prezidalo v toliko, da je že isto leto lahko prvič letovala nekaj deklic na Pohorju. Poleg poslopja je postavilo društvo še zakopano »Deckerbarako«, v kateri so spali deklice.

V naslednjih letih je društvo postavilo še 2 barake Decker, ter pripravilo razna igrišča in prhe na prostem. Ena baraka je služila kot ambulanta. Zgradilo se je tudi novo gospodarsko poslopje, ki služi za ekonomijo, pralnico itd. Z dokupom še nadaljnjih 8.2805 ha zemlje se je posestvo razširilo. V letu 1932 je društvo povečalo glavno zgradbo, da lahko sprejme na letovanje 65 deklic. Isto leto se je zgradil še vodovod, ki je napeljan v vse zgradbe,

ki so opremljene s tekočo, hladno in toplo vodno napravo.

V zadnjih letih je društvo dogradilo gospodarsko zgradbo. Postavilo je dom za dečke, kjer je nameščenih 54 postelj. V poslopju je tudi vodovod in tople prhe. Poleg doma je velika dvorana, kjer se deca lahko igra ob slabem vremenu.

Namesto barake je postavilo društvo poseben bolniški paviljon, ki omogoča, da se deca v primeru bolezni namesti v mirnih prijetnih sobah.

Kopalni bazen, zgrajen že leta 1933, je društvo povečalo (10x30 m), ga higienično preuredilo ter zgradilo velik predbazen, ki služi kot sedimentacija. Največje stroške je imelo društvo za gradnjo lastne električne centrale. Električna ne dajo samo razsvetljave objektom, temveč črpa istočasno tudi vodo s crpalke v vse objekte in goni gospodarske stroje.

Pa tudi sicer posveča društvo obsežno pospevstvo največjo pozornost. Veliki vrt daje vso povrtnino in zelenjavo. Polja, travniki in gozd so kultivirani. Nasajenih je nad 400 mladih sadnih dreves. Goji se do 10 krav, katere dajejo deci dnevno nad 100 litrov mleka. Z umnim gospodarstvom je dalo društvo lep zgled vsemu bližnjemu kmečkemu prebivalstvu.

Tako društvo urejuje Počitniški dom, kjer ima deca zelo udobno letovanje. Vsa-

ko leto sprejme društvo nad 450 otrok na letovanje po 30 dni v treh skupinah v času od 10. junija pa do 10. septembra. Od ustanovitve do danes je letovalo že nad 5000 otrok. Na letovanje pošiljajo deca vsako leto na svoje stroške kraljevska banska uprava dravske banovine, mariborska mestna občina in zdravstveni domovi. Preostala mesta se izpopolnijo z dečo, ki jo pošljejo roditelji sami.

Glavni nadzor na Počitniškem domu vodi odborniki-solski upravitelji iz Maribora. Gospodinjstvo je v rokah šole »Vesne«, zdravstveno vodstvo pa ima v rokah šef zdravstvenega doma v Mariboru, ki preskrbi vsako leto zdravilna in zaščitna sestra, ki sta ob času sezije stalno na Počitniškem domu. Razen tega je dodeljena za vsake 20 otrok nadzorna moč iz vrst absolventov učiteljskih šol.

Delo društva je posvečeno telesnemu in duševnemu dobrotu našega bodočega pokolenja. V domu vlada radost, veselje, bratstvo. In kaj delajo otroci v tem domu? Jed, spanje, igranje je njihovo opravilo. Jedo 5-krat dnevno, po obedu spijo 2 do 3 ure, ostali čas pa izpolnijo z igranjem in kopanjem. Na svežem planinskem zraku, na soncu in v vodi, ob zdravi in tečni hrani, ter v najlepšem redu se krepijo telesno in duševno. Veselje jih je gledati pri jedi, ko vsi z velikim apetitom, ki je posledica planinskega zraka »pospravljajo« hrano. Zato ni čuda, da pridobi otrok v enem mesecu 3 do 4 kg, nekateri pa tudi po 6 kg.

Tako vrši društvo za zdravstveno zaščito otrok in mladine s sedežem v Mariboru, katerega last je Počitniški dom, svojo vzvišeno nalogo. Društvo je prejelo že mnogo priznanj in pohval, med drugim tudi kraljevo nagrado v znesku 10.000 din. Počitniški dom kraljice Marije na Pohorju je najlepše urejena kolonija v državi. saj je bilo doslej investiranih okoli 2,5 milijona din. Dom vzdržujejo: društvo z razpoložljivimi denarnimi sredstvi in urejenim gospodarstvom, nadalje mestna občina mariborska, razni mecen, nekaj pa vsako leto prispevata država in banska uprava. Posebno zaslugi ima žensko društvo v Mariboru, ki je nabralo za investicije nad pol milijona din. Z ozirom na veliko delo, ki ga je društvo izvršilo in ki ga še bo, bi bilo želeli od merodajnih faktorjev še izdatnejše podpore.

prejšnje dni med tednom, ni pa bilo nobenih znatnejših sprememb pri cenah. Tako je grah v strošju še vedno po 3 din kg, strošji fižol po 2,5 do 3 din, solata, nekoliko lepše glave, po 50 par ali merica po dinarju za slabšo vrsto itd.

Precej povpraševanja je po gobah, a gobanov (jurčkov) je bilo danes malo naprodaj. Tem več pa je bilo lisic. Med jagodami je bilo precej malin, a so precej dražje, po 6 din liter.

Vavpotič, Gaspari in Smerdu razstavljajo

Ljubljana, 27. julija.

Že nekaj dni sem vzbujajo v »Salonu Kos« upravičeno pozornost razstavljena dela Ivana Vavpotiča, Maksima Gasparija in kiparja Smerduja.

Ivan Vavpotič vabi s svojimi Vrticami, Tulipani, Gladiolami, mojstrsko podanimi Jabolkami itd., pa smo prepričani, da bo sleherni do našega občudovalca in ob občudovalcu tudi kupca.

Maksim Gasparijev motivi so, kakor vedno, vseskozi posrečeni. S svojimi pestrimi barvami naravnost izvirajo, pa — hočeš nočeš — postati moraš pred izloženimi okni »Salona Kos«, da občuduješ izvešene mojstrovine. Ob Gasparijevi »Svatbi« postaneš svatovski razpoložen in ob »Snubaču« se znajdeš nehoti v vlogi

snubača. Da spadata »Madoni z detetom« v naše domove, je nesporno.

Kipar France Smerdu, ki se je to pot pridružil imenovanim mojstrom barv, razstavlja dvojce plastik, izdelanih v mariboru (Deklica z rožami, Glava deklice) in več manjših figuric, ki so izdelane deloma v terakoti lesu odnosno vosku. Mlečen okras v vsaki sprejemni sobi bi bile te figurice Smerdu je nadarjen kipar — vsa njegova dela to očitno kažejo —, pa upravičeno lahko pričakujemo, da se bo prej ali slej pojavil v javnosti s kakim večjim delom.

Lastnik »Salona Kos« g. Kos nam je ob priliki obiska izjavil, da ostanejo likovne umetnine navedenih naših umetnikov razstavljene do konca tega meseca, pa cenjenemu občinstvu priporočamo, da si ogleda razstavljena dela.

Pet vlomilcev zasledujejo

Vlomi in tatvine po raznih krajih Slovenije

Ljubljana, 27. julija.

Varnostna oblast zasleduje nekega Karla Podlesnika iz Zagorja, po poklicu mehanika, ki je že večkrat sedel v ječi v glavnem zaradi tatvin in vlomov, pa tudi zaradi hude telesne poškodbe. Zadnjič je odsedel 4 leta ječe. Čim je pa prišel iz nje, je spet pričel krasti in se potepati po deželi. Nedavno je spet ukradel kolo, ki ga je brž prodal, potem pa se umaknil orožnikom najbrž v skrite hribovске vasi nad Savo. Podlesnik je star že čez 50 let.

Nevaren rokovanj je kljub svoji mladosti tudi 18letni France Zagorjan, doma nekje od Stične. Fant se je začel družiti s cigani že, ko je služil pri raznih posestnikih na Dolenjskem. Brezskrbno pohajkovanje mu je bilo tako všeč, da ni več strpel v službi in pri delu, marveč se je nekega dne priključil ciganski družbi in začel cigansko življenje. Ker so mu bile razmere pri raznih posestnikih v okolici Stične pa tudi drugod dobro znane, je sam ponosno prihajal v kašče in vlamjal v hiše, če pa sam ni mogel, je privedel s seboj cigansko družbo. Oni dan je Zagorjan prišel tudi na Malo Dobravo nad Stično, kjer je vlomil v hišo posestnika Avgusta Zupančiča, kateremu je odnesel več obleke, nekaj perila, čevlje in črn klubok.

V stanovanje rudarja Franca Mavriča v Hrastniku je vdrl te dni France Plahuta, komaj 20letni brezposelni rudar, ki se je

tudi hitro privadil pohajkovanju. Plahuta je odnesel Mavriču novo temnosivo obleko, par rjavih čevljev, belo srajco, usnjat pas, več samozaveznice in srebrno uro. S plenom se je umaknil v skrivališče, kjer se je preoblekel v ukradenko obleko.

Po okolici Laškega se skrivajo nekje Miha Salobir, ki neprestano preži, kaj bi ukradel. Pred dnevi se je vthotopil v Rimskih toplicah v hotelsko sobo in ukradel nemškemu državljanu Frederiku Severinu iz Gradca kovček z obleko. Razen drugih prav dobro ohranjenih oblek je odnesel tudi siv povrhnik s svileno podlogo, 5 srajc, nekaj svilnenih spodnjih hlač, pižamo in nekaj kravat. Salobirja so orožniki skoraj že izsledili, a je patrolji ušel in s plenom pobegnil. Ukradenko obleko je nedvomno kje razprodal in si privoščil počitek v kakem kraju, ki je bolj oddaljen od Laškega in Rimskih toplic.

Orožniki v okolici Zalca pa zasledujejo 31letnega brezposelnega rudarja Jožeta Vidica, ki je doma iz okolice Trebnjega na Dolenjskem, a je del časa živel po raznih krajih na štajerskem. Vidica, ki je znan potepuh, je oni dan napadel 14letno Marijo 2 iz Zabukovce, je podrl na tla in ji skušal storiti silo. Za dekletovo vpitje se sprva niti zmenil ni, ko pa je videl, da se mu bo izmuznila, jo je z nožem zabodel v vrat in pobegnil.

Morilec Slopšak obsojen na dosmrtno robijo

Sodba ga je očitno presenetila — Trdil je, da ni kriv, obenem pa je priznaval dejstva, ki so kazala na krivdo

Ljubljana, 27. julija

V sopeni razpravni dvorani se je na včerajšnji popoldanski razpravi proti Ivanu Slopšaku zbralo toliko občinstva, da bila zasedana ne samo sodišča, temveč tudi vsa stojišča. Občinstvo je vztrajalo v dvorani do razglasitve sodbe ob 20. uri. Veliki kazenski senat pod predsedstvom s. o. s. Ivana Kralja se je posvetoval dobro uro. Ivan Slopšak je bil obsojen na dosmrtno robijo in na trajno izgubo častnih pravic. Sodisce ga je spoznalo za krivega po obtožbi predvsem zaradi naklepnega umora invalida Antona Hribernika in zaradi tatvine vojaških predmetov, ponarejanja listin in prikrivanja ukradenega radioaparata. O krivdi se sodišče ni moglo prepričati samo glede obtožbe komunističnega rovarjenja proti državi. Tega delikta po zakonu o zaščiti države je državni tožilec obtožil Slopšaka v dodatni obtožnici. Slopšak se je glede te točke obtožnice zagovarjal, da je nekako podlegel psihozi v jetnišnici. Ko je bil namreč v preiskovalnem zaporu, so jetniki razširili vest, da bo kmalu revolucija in se je zaradi tega tudi Slopšak ogrel za prevat ter črno na belem pojansil »svoje stališče« ter se pridružil »revolucionarjem«.

Za umorjenega Antona Hribernika je bilo usodno, da se je seznanil s Slopšakom. Seznanila na sta se v zaporih tukajšnjega sodišča. Hribernik je bil sumljiv človek, ki se je bavil s tihotapstvom in je imel vedno opravka s sodnijo. Nahajal se je v zaporu, ko je tudi Slopšak prišel v zapor. Kmalu sta postala dobra prijatelja, ki sta si vse zaupala. Slopšak je trdil, da mu je Hribernik obljubil dobro službo, če bo delal za njega. Najbrž je mislil Hribernik, da je našel s Slopšakom idealnega tovariša in pomagatelja v tihotapških poslih.

Slopšak je ponavljal, da sta s Hribernikom sestala »nešteto krat«. Priznal je torej, da sta bila prav za prav vedno nerazdružljiva tovariša v kaznivih poslih. Verjetno je, da je skušal Hribernik imeti večji delež od Slepšarij, ki sta jih skupno izvrševala, prav to pa ni šlo Slopšaku v račun. Hribernik je bil »poveljan« tihotapec in je znal zaslužiti. Slopšak pa je hotel dobro živeti, ne da bi se trudil in se izpostavljal nevarnosti.

Predvsem je skušal Slopšak sodišču dopovedati, da je bil sam žrtev Hribernikove prekanjenosti. Zgradil je zagovor na obremenjevanju Antona Hribernika, češ da ga je Hribernik večkrat oslepil, pa je hotel zaradi tega Hribernika oslepiti s ponarejenim saharinom, katerega mu je ponudil v gozdiču pri Klečah. Tedaj je nastal med njima prepir. Hribernik je potegnil iz žepa samokres počilo je. Hribernik je padel. Slopšak je slišal, kako je brizgala kri iz Hribernikove glave, zbežal je in doma najprvo rekel, da so Rotarijevi ubili Hribernika z železnim drogom. Drugo jutro je šel pogledat, kako je s Hribernikom. Našel ga je mrtvega. Zakopal je truplo v jamo itd.

Nenavadno naiven je bil v celoti Slopšakov zagovor. Proti svojemu kar mrgolela v njem. Sodniki se včasih niso mogli premagati in so se pritajeno smejali na Slopšakove besede, publika je storila prav tako. Vse dokazuje to, da je umoril Hribernika, samo da bi se pelastil denarja, ki ga je imela država, je Slopšak v svojem zagovoru prezrl dokaz, da dokaz sploh ne more biti dokaz, če on trdi drugače. Slopšak je vso svojo spretnost zastavil samo

z namenom, da bi sodišče prepričal, da ni morilec, obenem pa je priznal mnoga dejstva, po katerih je lahko zdrava pamet sklepala, da je prav on morilec. Hotel je postaviti na laž tudi izvedence-zdravnike, češ da se motijo kot se še nikoli niso motili, ko trdijo, da je bil Hribernik umorjen s topim predmetom.

Tudi o krivdi ostalih obtožb, tako glede tatvine orožja v vojaškem skladišču in glede falsificiranja vojaške legitimacije ni bilo dvoma na podlagi dokaznega gradiva.

Sodba je Slopšaka očitno presenetila. Prijel se je za glavo in se zamajal. Solze so mu obile lice. Ko je prišel do sape, je izjavil, da sodbe ne sprejme.

Sooobtožena Martin in Peter Rotar sta bila zaradi pomoči pri tatvinah, ki jih je izvršil Slopšak, obsojena na 3600 din globe ali na 60 dni zapor, Ivan Rotar pa je bil obsojen na 420 din globe ali 7 dni zapor, ker je kupil kolo, ki ga je Slopšak ukradel umorjenemu Hriberniku.

Prometna nesreča

Litija, 26. julija

Zadnje čase je promet po zasavskih cestah precej živahen, ko se vozijo skozi našo dolino številni izletniki, predvsem avtomobilisti. Toda vozijo se mimo nas, kakor da jih lepote naših krajev povsem ni zanima. Ne zanima pa marsikoga niti lastna varnost. Zato se je tudi pripetila zadnje čase cela vrsta prometnih nesreč.

Posebno nevarna je vožnja na bogenšperskih klancih, ki so zelo strmi, nepregledni in imajo številne zavojke. Na tem klancu je prišlo te dni do hude nesreče. Od šmarske strani je pripeljal avto počasi, od dolenjske pa precej hitro. Na zelo ozkem odseku ceste se avtomobil, ki je pripeljal od šmarske strani, ni mogel dovolj umakniti in prišlo je do hudega karambola. Avtomobil, ki je pripeljal od dolenjske strani, je vodila ženska. Njen avtomobil se je v svo silo zaril v drugega in je bil tako poškodovan, da nadaljnja vožnja ni bila mogoča.

Nevarno srečanje je pa doživel tudi šmarčan, ki se je peljal z motociklom iz Stične domov. Blizu Vozljeve gostilne pred šmarsko cerkvijo je nenadno opazil kmečkega voznika, ki je sicer vozil pravilno, a v zadnjem trenutku se je konj ustrašil ter zavil čez cesto. Motociklist je padel in ob karambolu se je precej potokel. Voznik, ki je dotlej dremal na vozu, se je zdramil, a se je še sam razburjal in skušal celo napasti motociklista z nožem. Zato se bo moral zagovarjati pred sodnikom.

Dve nesreči v planinah

Ljubljana, 27. julija

V splošno bolnico, na kirurški oddelki, so snoči pripeljali okrog 14letnega nezvestnega fantiča, z zevajočo rano na glavi. Mladenič, ki so ga pripeljali, so v bolnici omenili samo, da se piše ranjenec Miro Mohar in da stanuje na Cesti dveh cesarjev. Pripomnili so tudi, da se je ponesrečil v planinah in sicer na Stolu, kjer je plezal v skale. Fantje so potem izginili in bolnica o težko poškodovanem mladem turistu nima nobenih drugih podatkov. Zdravniška preiskava je dognala, da ima Mohar hude notranje poškodbe in menda tudi počeno lobanjo. Ponesrečenec se tudi danes še ni zavedel.

Včeraj popoldne so prepeljali v bolnico tudi 18letnega dijaka VII. razreda realne gimnazije v Ljubljani Sergeja Čeplaka,

stanujočega za Bežigradom. Čeplak je odšel v četrtke zjutraj v Kamnik in dalje proti Veliki planini, kjer je popoldne ob 17. strmoglavil na Konjščici 80 m globoko v prepad. Tam je obležal ves okrvavljen. Njegove klice na pomoč so čuli drugi turisti, ki so se mudili v bližini in ki so ga čez kake pol ure izvlekli iz prepada. Med turisti je bila slučajno tudi neka zdravniška, ki je ponesrečenega Čeplaka za silo obvezala in mu sploh nudila pomoč. Poškodovanca so šele večeraj reševalci prenesli v dolino, nakar so ga z avtomobilom prepeljali v ljubljansko bolnico. Kakor je pokazala zdravniška preiskava Čeplakove poškodbe k sreči niso težje in ima samo hude zunanje praske.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠISKI, telefon 41-79

Krasen film, ki prikazuje življenje v cirkusu

V levjih krempeljih

V glavni vlogi: Constant Remy

Predstave: danes ob ¼9. uri, jutri ob 5., 7. in 9., v ponedeljek ob ¼9. uri

Prihodnji spored (v torek 30. VII.):

Tarzan junak

Živilski trg

Ljubljana, 27. julija

Tudi najbolj izbirične gospodinjice morajo priznati, da je Ljubljana res dobro preskrbljena z živil. Konzumenti pravijo, da bi bilo vse dobro, ko bi bili še tako dobro založeni z denarjem. V resnici je pa denarja vsak mesec manj v sorazmerju z naraščanjem draginje.

Danes so morali na živilskem trgu razpostaviti skoraj vse tržne mize, še nekaj več kakor pred tednom, nad 900. Razen prodajalk, ki prodajajo zelenjavo, sočivje, jagode, gobe in sadje na tržnih mizah, je pa še mnogo prodajalk s teritorija mesta; prodajajo živila neposredno z dvokoli. Trg je bil skoraj ves zaseden že ob 8., a prodajalke so še vedno prihajale.

Ce bi pa pričakovali, da se bo tako velik naval poznal pri cenah, bi se zelo zmotili. Gospodinjice so zdaj sicer nekoliko bolj izbirične, a jim ne pomaga mnogo, če stratiščno presodijo celotni položaj ter premajajo ves trg od košare do košare. Zdi se, da imajo tudi prodajalke dobro organizirano vohunsko službo, ker se že ob zgodnjih tržnih urah zedinijo za enotne cene. Pazljiv opazovalec lahko opazi posamezne kmetice, ki vprašujejo po cenah na trgu, da se znajo potem ravnavati.

Najbolj se zdi zdaj draga perutnina in tudi jajca niso poceni. Ob sobotah je perutnina še nekoliko dražja, ker je kupčija živahnejša. Zdaj so najcenejši piščanci po 15 din, medtem ko nekoliko lepše prodajajo v splošnem po 34 do 48 din par. Na ceno perutnine je nedvomno nekoliko vplivala podražitev drugega mesa tetos in ker je zadnje čase večji konzum belega mesa zaradi uvedbe brezmesnih dni. Jajca so danes prodajali v splošnem 11 do 12 kosov za 10 din.

Med zelenjavo in sočivjem se zdi precej draga cvetaka, čeprav je je zdaj precej naprodaj. Na težo jo prodajajo po 3 do 4 din kg, sicer pa po kosih od 3 do 6 din. Predrag je tudi še novi krompir, ki ga je zdaj med sočivjem skoraj največ, a ga še vedno skušajo prodajati nekoliko lepšega po 1,5 din kg. Zanimalo vas bo, da je bil danes še napredaj stari krompir, tisti, ki je pozimi zrasel. Prodajalke ga je ponujale po isti ceni kakor novi pridelek. Zelenjava in sočivje sta bila tu in tam, ko še ni bilo posebno živahnega prometa, odnosno, ko ga ni več bilo, malo cenejša kakor

Shirley Temple gre v pokoj

Shirley Temple je proslavila 23. aprila svoj enajsti rojstni dan. Po poročilih iz Hollywooda se poslavlja od filma. Noben trik filmskih režiserjev namreč ne more več prikriti njene starosti. Shirley Temple ni več otrok in to je glavni vzrok, da se mora od filma posloviti. Baje je že odpovedala pogodbo z 20 th. Century Foxom in začela hoditi v šolo.

Mala, dražestna filmska zvezda je zaslužila v času svoje slave 5.000 dolarjev tedensko. Razen tega je imela pa še lepe dohodke od raznih podjetij, ki so uporabljale ime mlade, male filmske igralkice kot značke za svoje izdelke. Po plačilu davkov in kritju drugih stroškov so starši Shirley Temple nalagali denar za tekoči račun, na katerem je zdaj baje že nad 3.000.000 dolarjev. Mati Shirley Temple, ki je doživljala hčerino kot slavi do vrhunca, je dejala, da bo hotela zdaj Shirley, kakor vsi drugi otroci do 16. leta v šolo. Potem se bo pa morda lahko vrnila k filmu, seveda če bo bodo hoteli sprejeti.

Novi viri adermine

Vitamin B, znan tudi pod imenom adermine, so pripravljali že prej iz kvasnic in iz riževih klic. Nedavno se je pa posrečilo Schooru, Mollu in Schnittpahnu najti nove vire tega vitamina, ekstrakte iz govejih jeter in melase, kar omogoča pripraviti ga na veliko iz lahko dostopnih sirov. Tako so dobili zdravniki v roke novo specifično zdravilo, čeprav so obolenja zaradi pomanjkanja tega vitamina zelo redka.

Sintetično izdelovanje adermine dostoj ni bilo znano. Schor je s svojim odkritjem dokazal, da se pojavlja adermine v telesu živali in rastlin in da je torej velikega biološkega pomena. Ni brez pomena, da sta svojske za Kuhn in Wendt pridobivala ta vitamin iz soka kvasnic kot kompleks adermine z beljakovino. To bi potrjevalo nova naziranja v kemiji fermentov, da namreč vsi doslej znani fermenti obstojajo iz dveh sestavnih delov, iz beljakovine z veliko molekularno težo, ki je nosilčevica tako zvane pristetične skupine in z malo molekularno težo. V dveh primerih, namreč pri žoltem dihalnem fermentu in pri carboxylazi je bilo ugotovljeno nekakšno razmerje do vitaminov B2 in B1.

Ta dva učenjaka sta delala poskuse na podganah. V nasprotju z drugimi poskusi te vrste nista dajala podganam vsak dan določene doze vitamina, temveč naenkrat veliko dozo in opazovala sta, kako dolgo so se potem še pojavljale zdravilne posledice na koži podgan, ki sta jih potem zopet krmila s hrano brez adermine. Velika doza, 100 gramov adermine, je zatrla znake bolezni za 20 do 60 dni. Povprečno pri 28 poskusnih podganah za celo za 35 dni. Še vedno pa učenjaki ne morejo odgovoriti na vprašanje, kakšnega pomena je adermine za človeka.

Najmočnejša turbina na svetu

Najmočnejša turbina na svetu je bila razstavljena na švicarski državni razstavi. Tehta 1000 metrskih stotov in njena kapaciteta znaša 7.000 konjskih sil. Goni jo plin, ki stiska v posebnem kompresorju na štiri atmosfere in segreva do 600 stopinj. To pa ni samo najmočnejša, temveč tudi enajkonomicnejša turbina na svetu. Parne turbine porabijo približno četrtino nji namenjene toplotne energije. Dieslov motor pa dobro tretjino, četiti jo porabita turbina 60 odstotkov.

DNEVNE VESTI

— **Pred maksimiranjem cen premoga.** Po maksimiranju cen drvam proučuje urad za kontrolo cen stroške pridobivanja in razdelitve premoga. V kratkem bodo maksimirane tudi cene premoga, tako da bo onemogočena vsaka špekulacija s kurivom v škodo konzumentov.

— **Gospodarska pogajanja z Nemčijo.** Gospodarska pogajanja med našo državo in Nemčijo, ki so se pričela v Rimu pred 14 dnevi, še niso končana. Na dnevnem redu je več važnih vprašanj, med drugim vprašanje ureditve plačilnega in blagovnega prometa med Jugoslavijo in onimi državami, ki jih je zasedla Nemčija. Obravnavalo se je tudi vprašanje naših dobav rud in kovin v Nemčiji ter žita Nemčiji. Nemška delegacija je izrazila željo, da bi prepustili Nemčiji poleg lastnih kontingentov tudi kontingente rud in kovin, ki so bili prej namenjeni Franciji. Vprašanje dobave rud in kovin je v teh pogajanjih menda glavno. Glede dobave žita Nemčiji bo igrala veliko vlogo naša letošnja letina. Nemška delegacija vztraja zlasti na tem, da dobavimo Nemčiji ostale prejšnjih kontingentov, ki znaša okrog 3500 vagonov pšenice. Razen tega želi Nemčija, da bi se obnovil za novo izvozno kampanjo kontingent 10.000 vagonov koruze in 10.000 vagonov pšenice ali koruze. Pri tem so na poročila o letošnji letini v naši državi zelo neugodna, tako da vlada velika negotovost glede možnosti naše pšenice vobče. Tako ni znano, dali bomo mogli dobaviti Nemčiji vsaj en del zahtevanih kontingentov brez nevarnosti, da bo nam zmanjkalo žita za prehrano domačega prebivalstva. Letina koruze bo nekoliko boljša, za to so tudi izglezi za izvoz iste nekoliko boljši.

JUTRI šentjakobsko rajanje na vrtu GOSTILNE MARENCE Dolenjska cesta 20

— **Poljski škof v Šibeniku.** V Šibenik je prišel poljski škof emigrant Radonski z nekimi kanoniki in dvema duhovnikoma. Prispele so preko Madžarske in prepotovali vso Jugoslavijo. Poljski škof se je naselil v dominikanskem samostanu na obali. V četrtki zvečer je bil na gost šibeniškega škofa dr. Mileta.

— **Obnova Adamičevega naselja v Novem Sadu.** V Novem Sadu so jeli obnavljati po poplavi porušeno Adamičevo naselje. V kratkem dobi mestna občina v ta namen 8 milijonov podpore od države. Izdatno podporo je obljubila tudi banska uprava.

— **Slaba letina pšenice tudi v Slavoniji.** Iz Slavonije poročajo, da bo slaba letina pšenice letos tudi tam. Pridelek bo v primeri z lanskim približno za polovico manjši.

— **Vozniška taksa za rekvirirane avtomobile.** Zbornica za TOI v Ljubljani je prejela na svojo predstavko poslano ministrstvu financ radi odpisa voznikaške takse za rekvirirane avtomobile od dravske finančne direkcije obvestilo, da je ministrstvo financ, odd. za davke pod št. 41799/III z dne 5. 7. 1940 izdalo pojasnilo naslednje vsebine: »Na pitanje tamošnje Trgovske komore od 29. junija 1940, broj 13249 v pogledu oslobodjenja od takse iz T. br. 101 Zakona o taksuma za avtomobile, koji su rekvirirani u vojne svrhe, Komori saopštiti sledeće: Samim tim što su avtomobili uzeti u vojne svrhe njihovi sopstvenici — odnosno taksi obveznici — lišeni so mogućnosti ličnog raspolaganja i privredjivanja preko rekviriranih avtomobila, a za vreme trajanja rekvizicije. Na taj način otpala je i mogućnost konkurencije državnim železnicama, od strane privatnih lica pomoću rekviriranih avtomobila, usled čega prestaje i pravo države da naplaćuje vozarinsku takso za vreme trajanja tih okolnosti, izazvanih rekvizicijom avtomobila. Na osnovu dokumentovane pismene prethvatke svakog zainteresovanog taksenog obveznika, čiji je avtomobil rekviriran, obustavice se naplata cele ili dela takse, prema tome koliko je avtomobila rekvirirano od ukupnog broja koji su poslužili pri odmerenju takse. Kada rekvizicija prestane i avtomobil bude vraćen sopstveniku na slobodno raspolaganje, otpisane se deo otpadajuće takse za celo vreme trajanja rekvizicije srazmerno broju rekviriranih avtomobila prema broju ovih, koji su poslužili pri razrezu vozarinske takse. Opis se vrši samo po naknadno podnetoj i dokumentovanoj molbi zainteresovanog. Prednjen upustva pridržavati će se Direkcija bilo usled postavljenog pitanja sa zainteresovane strane bilo po rešavanju eventualnih sporova.« O tem so bile obveštene vse davne uprave na območju dravske finančne direkcije.

— **Obveznosti angleških zavarovalnic.** Na vprašanje o izplačevanju premij po angleških zavarovalnicah je angleški zunanji minister v spodnjem domu izjavil: Kakor je že moj prednik izjavil, je bilo storjeno vse, da se omogoči angleškim zavarovalnicam nemoteno poslovanje v inozemstvu in plačevanje terjatev zaveznih školskih nevarnih ali angleških zavarovalnic na temelju zavarovalnih polic in v skladu s sprejetimi obveznostmi ne glede na to, da-li so terjatve v funtih ali tuji valuti. Izredna pooblastila v letošnjem letu v ničemer ne izpreminjajo teh obveznosti.

— **Bolgarski poštarji v Beogradu.** Predsnočnim so prispeli v Beograd zastopniki pošte, brzojavne, telefonske in radijske službe v Bolgariji. Med njimi generalni ravnatelj bolgarskih pošt Georgij Jankov. Včeraj dopoldne so posetili poštne ministra in njegovega pomočnika in se seznanili z načelniki oddelkov v poštnem ministrstvu. Danes so se odpeljali na grob neznanega vojaka na Avalo in na Oplenac, kjer bodo položili vence. Jutri si bodo ogledali Beograd, v ponedeljek pa se bo pričela v poštnem ministrstvu konferenca z zastopniki naših pošt, na kateri se bodo obravnavala vprašanja skupnih interesov obeh poštne službe ter razširitve tranzitnih zvez med obema državama.

— **Dohodki in izdatki monopolne uprave** so znašali v maju 441.1 milijona, lani pa 444.16 milijona, skupaj 885.7 milijona din. Od tega odpade na monopolne predmete 431.9, na druge pa 453.9. Monopolisti dohodki so bili za 60 milijonov večji kakor je dolocal proračun, v primeri z lanskim letom pa za 82 milijonov.

— **Tridnevna potovanja po našem morju** prireja Jadranska straža za svoje članstvo po zelo ugodnih cenah. Z ugodnim parnikom gre pot iz Splita na Hvar, Omis, Makarsko, Trogir, Korčulo, Orebič, Trst, Dubrovnik, Herceg Novi, Tivat, Kotor in nazaj v Split. Najmanjša udeležba je skupina 10 oseb. Izletniki imajo na ladji hrano in prenočišče. Svoobodno gibanje po celim parobrod brez ozira na razred. Prijave sprejema Izvršni odbor Jadranske straže v Splitu, pojasnila daje Oblastni odbor JS v Ljubljani, Tyrševa 1a-IV.

— **V dveh letih okrog 400 milijonov tuje kapitala** je bilo investiranih v Zagrebu. Angleži so investirali v letu 1937 in 1938. okrog 20.000.000 v lesno, usnjarsko in tekstilno industrijo na ozemlju banovine Hrvaške, Francozi 30 milijonov, Nizozemci okrog 50 milijonov, Italijani okrog 20 milijonov, Švicarji cca 233 milijonov. Nemci pa nad 250 milijonov. Na razne druge države, v prvi vrsti prekomorske, odpade 120 milijonov. Samo v podjetja na področju mesta Zagreba je bilo v letu 1937-38 investiranih okrog 400 milijonov din. Uradniki teh podjetij imajo povprečno 2574 din mesečne plače če so domačini, če so pa tuji 4137 din. 82 ravnateljev in prokuristov v Zagrebu dobi mesečno na čistih plačah brez tantom, posebnih honorarjev in drugih dohodkov 11.622.056 dinarjev.

— **Domovi Jadranske straže na našem morju** so v poletni sezoni na razpolago odraslemu in mladinskim članstvu. Oporazimo, da ne more biti nihče sprejet v kak dom JS, ako se ne izkaže za člansko legitimacijo Jadranske straže. Reflektanti si bodo prihranili mnogo nevarnosti, če se bodo ravnali po tem nasvetu. Za letovanje se je treba prijaviti upravam doma v naprej. Dom Jadranske straže na Sušaku kot tudi dom JS v Splitu sta doma transzitivna značaja. Prenočujeta mladinske in odrasle izletnike JS le za nekaj dni, nikakor pa jih ne sprejemata za daljši čas. Informacije pri Oblastnem odboru JS v Ljubljani. Za odgovor je priložiti znamko.

— **Stroji in potrebščine za urade na Dunajskem jesenskem velesejmu.** Današnji čas zahteva bolj kakor kdajkoli prej vložitev vseh razpoložljivih sil, a včasih tudi več, pa je zaradi tega razumljivo, da je treba prav človeško delovno silo gospodarno uporabljati in razdeliti. Pri visoki in najvišji zmogljivosti, ki se ne zahteva samo med vojno, temveč se bo zahtevala tudi po njenem koncu pri obnovi celokupnega gospodarskega življenja, se posveča posebna pozornost mehanicnim pomočnim sredstvom. K strojem, ki služijo blaginji ljudske zajednice, se prištevajo tudi pisalni stroji vseh velikosti. Na letošnjem Dunajskem jesenskem velesejmu (od 1. do 8. septembra 1940) bodo prikazani in predvajani številni modeli zelo pripravnih nemških strojev za urade, uporabljivi za razne svrhe. Ta razstava bo v prostorni dvorani pisalnih strojev v Pratu. Prijave za obisk Dunajskega jesenskega velesejma 1940 naj se pošljejo takoj na naslov: Častni zastopnik Dunajskega jesenskega velesejma za dravsko banovino in za banovino Hrvaško, dir. Josip Kulhanek, Zagreb, Ilica 9, telefon 24-307.

— **Naši kajakaši na kajakiški tekmi za prvenstvo Hrvaške.** Jutri priredi Kajakaška zveza tekmo za kajakaško prvenstvo Hrvaške. Nastopilo bo nad 60 kajakašev, med njimi tudi Slovenca Gaberski in Malahovski, državna prvaka na 10.000 m.

— **Turistična sezona v Sloveniji.** V zadnjem času se turizem po skrajši slabši sezoni tudi v Sloveniji bolje razvija. Skoro vsa letovišča poročajo, da se zdaj popravljajo prvotno slabi obiski, nekatera poročajo o dobri ali celo o pravi dobri zasedbi. Vsekakor je na slab začetek sezone v veliki meri vplivalo neugodno vreme. Nasproti prejšnjim letom je obisk slabši edino v krajih, ki so bili v izdatni meri navezani na goste iz inozemstva, v drugih krajih je pa kar zadovoljiv. Zlasti kopališča javljajo, da se je v njih že razvilo prijetno družabno življenje, ki je potrebno tudi gostom v zdraviliščih. Bled, ki je bil kopališče velikega mednarodnega merila, se mora letos zadovoljiti z domačimi gosti. Zdj se letoviško življenje na Bledu že prav lepo razvijati, odprti so že lokali, kakor kavarna Toplice, ki se odpirajo le ob večjem obisku. 1000. Razveseljuje je, da se tudi manjša letovišča polnijo, tako da niso imeli prav niti pesimistični preroki, še manj pa oni omahljivci, ki so hoteli prebiti letošnje počitnice doma.

— **Iz Službenih listov.** »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine št. 60 z dne 27. t. m. objavlja uredbu o spremembah in dopolnitvah zakona o administraciji vojske in mornarice; odločbo o maksimiranju cen drvam, spremembe v stališču banovinskih uslužbencev na območju dravske banovine in razne objave iz »Službenih novic«.

— **Cestni promet v okolici Brda pri Kranju.** Zaporu cestnega prometa na banovinski cesti Kokrica-Naklo, ki je bila odrejena 10. junija, je sresko načelstvo v Kranju ukinilo in je sedaj ta cesta odprta, dne 24. julija je pa odredilo zaporo banovinske ceste od Kranja do Kokrice za ves promet do preklica. Promet naj se za težke vozove usmeri po državni cesti Kranj-Naklo in banovinski cesti Naklo-Kokrica, za lahek promet pa po občinski cesti skozi Rupo. Odprt je tudi promet po državni cesti Kranj-Jezersko.

— **Za čas turistične sezone** je uveden po posredovanju Turjskoprometne zveze v Ljubljani vsakodnevni redni vlak, ki odhaja iz Novega mesta ob 7.45 in prihaja v Stražo-Toplice ob 8.03. Tako je ustvarjena redna zveza z jutrnjim vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 5.25 ter se ni treba voziti z drugim vlakom v dopoldansko vročino. Kot protivlak je uveden dnevno vlak iz Straže-Toplice ob 8.13 s prihodom v Novo mesto ob 8.31. Do 5. septembra sta ukinjena vlaka, ki sta vozila iz Novega mesta ob 6.35, iz Straže-Toplice pa ob 7.04. Te spremembe so bile uvedene na željo domačinov in gre zahvala direktji državnih železnic v Ljubljani za razumevanje.

— **Ljubljana-Bloke-Nova vas—Prezid Sušak** redna avtobusna zveza. Odhod iz Ljubljane dnevno ob 5.40, postaja Krekov trg, prihod dna Sušak ob 11.35. Odhod s Sušaka ob 13., prihod v Ljubljano ob 18.45. Avtopodjetje Pečnikar, tel. 49-28.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, rahle krajevne padavine. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu in Sarajevu 33, v Zagrebu, Beogradu, Kumboru in Dubrovniku 31, na Rabu 30, v Ljubljani 29, na Visu 28, v Mariboru 26. Davi je kazal barometer v Ljubljani 759.6, temperatura je znašala 19.4.

— **V nodeljo in ponedeljek** zeganje pri Pečnikarju v Sv. Jakobu ob Savi. Avtobus vozi iz Ljubljane ob 14.30, 15.30, 17.30, 18.30 in 20. Povratek iz Sv. Jakoba ob 16., 19.30, 20.30 in 22.30.

— **Nesreče.** V bolnico so prepeljali 40-letnega delavca Rudolfa Zalarja iz Gorenje vasi. Zalarja je včeraj zgrabil stroj za mletje kamenja in mu zmečkal prste na obeh rokah. — Tletni sin strojnika iz Breznice Franc Mežan, je včeraj padel doma z voza in si zlomil desno roko. — 15letni delavec sin Jože Ogrin iz Verda je včeraj doma skladal težka bruna, pa mu je eno padlo z vrha na glavo in ga težje poškodovalo. — Delavka Kati Mersol iz Ljubljane pa je s snoci padla čez ograjo in si zlomila desno roko.

— **Neznani slepar.** Nedavno se je zgabil pri posestniku Matildi Fegeš v Vičancih pri Veliki Nedelji okrog 50letni neznanec, suhega, bledega obraza, obločen v ponošeno obleko. Mož, ki je nekoliko šepal, je pod pretezo, da zna ponarejati denar, izvalil od Fegešev 700 din, osleparil je pa tudi posestnika Franca Dovečarja v Mali vasi pri Sv. Tomažu za 1200 din. Za sleparijo je šele precej pozno zvedelo orožništvo, ki neznanega sleparja zasleduje.

let, zasebnica; Steindl Jelica, roj. Tripalo, 35 let, žena zdravnika; Strupi Marija, 79 let, vdova po železniškem delavcu, Zbilje, obč. Medvode; Horžen Jožef, 61 let, posestnik, češnjica, obč. Cerklje pri Krškem; Lipuš Janez Blaž, 18 let, tobarski vajenec; Merslavci Angela, roj. Dolenc, 48 let, žena železniškega uradnika; Rožič Jakob, 70 let, preužitkar, Naklo, obč. Črnomelj; Gogala Marko, 9 let, sin natakarka, Zeleče pri Bledu; Hrovatin Friderik, 24 let, delavec, Zaboršt, obč. Dol; Kariin Angela, 18 let, tovarniška delavka, Zgor. Pirnice, obč. Šmartno pod Šmarno goro; Sever Marija, 54 let, dminarica, Bojanji vrh, obč. Stična; Markelj Janez, 8 mesecev, sin delavca, Selca pri Škofji Loki; Podgoršek Alojzij, 40 let, rudar, Retje pri Trbovljah; Polak Lovro, 42 let, poštni služitelj; Rogoš Ivanka, 9 let, hči posestnika, Zgor. Lipnica pri Radovljici; Zadravnik Jože, 36 let, delavec, Primskovo pri Kranju.

u — **Film »Trije mušketirji — Trije legione»** v kinu Sloga. Izredno napeto in dramatično podno filmsko delo, zasnovano na zanimivih pustolovčinah najslavnejših herojev vseh časov, po romanu »Trije mušketirji«, v katerem legendarni pustolovci

Gospodje, sedaj pa!

Če imate ali pa ne namen kupiti blago za obleko — odločite se za nakup! Precej lepih kuponov angleškega in češkega blaga iz čiste volne Vam je na izbero po ceni kot še nikoli. — Res izredna prilika — škoda, če bi jo zamudili!

Pridite, četudi le na ogled k

BRATA VLAJ, Wolfova ulica 5

— **Zanimiva zbirka jedilnih listov.** V Sarajevu živeči hotelski ravnatelj Stjepan Mežar ima v posebni omari zanimivo zbirko, obsegajočo nad 4.000 jedilnih listov slavnih mož in žena, med njimi Napoleona, Viljema II., Wilsona, cesarja Karla in Zite s poročne pojedine, cesarja Maksimilijana, jedilni list zadnje večerje Franca Ferdinanda, jedilni list prvega banketa Društva narodov itd. Ima tudi dva jedilna lista Adolfa Hitlerja, in sicer iz dunajskega hotela Imperial. Prvi obsega juho z jetrnimi cmoki, praženi narezani cmoki, namočeni v jajca in topla čokolada. Drugi jedilni list pa obsega 17 jedi, in od teh je 11 označenih z modrimi točkami. Te jedi so Hitlerju servirali, ko se je mudil na Dunaju. Mežar ima v svoji zbirki same originalne jedilne liste.

— **Morilec Lipert je dober znan policiji.** Včeraj smo poročali o krvavi ljubavni tragediji v Zagrebu, kjer je sofer Ivan Lipert do smrti zadel svoj bivo ljubico Jožefo Čretnik. Lipert je živel od zgodnje mladosti v Osijeku in že pred 20 leti je zašel na kriva pota. Na vesti ima celo vrsto prestopkov in tudi hudih zločinov. Pred tremi meseci je prišel v neko krmno na periferiji Osijeka, kjer se je sprl z vlomilcem Dragotinom Rihardom. Takrat je malo manjkalo, da ni izgubil življenja. Med plesom se je Lipert sprl z Rihardom zaradi neke ženske in ga kresnil po glavi s sifonsko steklenico. Rihard je pa pognel samokres in ustrelil Liperta v trebuh. Dobra dva meseca se je Lipert boril v bolnici s smrtjo. Ta čas se je pa njegova ljubica Jožefa Čretnik preselila v Zagreb, kjer je dobila službo. Čim je prišel Lipert iz bolnice, mu je bila prva skrb, poiskati Čretnikovo in jo pripraviti do tega, da bi zopet skupaj živela.

— **Že šest let je proglašen za mrtvega.** V Somboru živi delavec Franjo Le, ki je bil proglašen med vojno za mrtvega, pa se je leta 1922. vrnil iz ruskega ujetništva. Na glavi ima zacekleno globoko rano iz svetovne vojne. Obrnil se je na advokata, da bi mu izposloval razveljavljenje uradne razglavitve za mrtvega. Toda minilo je že šest let, pa svojega cilja še vedno ni dosegel.

Iz Ljubljane

— **Iz Pozabljena cesta.** Povedati je treba, da imamo na teritoriju mesta tudi Peruzjevo cesto. Veže izansko in Dolenjsko cesto, torej dve glavni cesti, in je precej prometna, zlasti še, ker je podaljšek ceste, ki drži skozi Crno vas proti Podpeču. Da je v resnici treba opozoriti nanjo, bodo radi priznali zlasti Barjani, saj dobro vedo, da je že leto dni neurejena. Posuta je z debelim gramozom, ki ni utrt in je zaradi tega vožnja silno otežena. Mlekariče se mučijo dan za dnem na tej cesti ter so izmučene, še preden jo zapuste. Dan za dnem morajo tudi vozniki hočeš nočeš mučiti živino, ki ne more izpeljati voz iz visokega grobelega nasipa. Večkrat tudi pride do prometnih nesreč, ki so se doslej kotalile sicer brez hujših nesreč, vendar je bilo škodilo precej. Prejšnji teden se je na tej cesti zvrnil mestni tovorni avtomobil. — Spomnite se torej, da imamo v Ljubljani tudi Peruzjevo cesto!

— **Iz Cene živine in mesa.** Na dopis iz Slovenskih gor, ki smo ga pod tem naslovom objavili v ponedeljek, smo prejeli iz vrst ljubljanskih mesarjev in objavljamo: V svojem članku skuša dopisnik prikazati ljudem, kakor da imajo mesarji pri današnjih cenah mesa ogromne zaslužke. Med drugim navaja, da plačujejo krave za zakol po 4 din, vole pa po 4 do 5.50 din za kilogram. Resnici na ljubo ugotovljamo, da mesarji dandanes plačujejo krave za vojašino po 5 do 6 din, vole pa po 8 do 9 din kilogram. Veseli bi bili, če bi mogli dopisnik iz Slovenskih gor navezati stike z ljubljanskimi mesarji, ki bi mu prav radi plačevali vole po 4 do 5 din več za kilogram, kakor on navaja v svojem dopisu. Obeta se mu ogromen dobiček, saj bi mu kupčija vrgla polovico čistega.

— **Iz Umrlj so v Ljubljani** od 19. do 26. t. m.: Sežun Albert, 83 let, mestni pisarniški ravnatelj v p.; Fabčić Ivan, 58 let, branjevec; Peternel Marija, roj. Eriah, 72 let, zasebnica; Benda Franciška, roj. Modrijan, vd. Januš, 66 let, žena železničarja v p.; Kreč Ana, roj. Papič, 67 let, vdova po krojaškem mojstru; Erzar Marjeta, 85 let, postrežnica; Hribenik Franciška, s. Cirina, 26 let, usmiljenka; Božič Ana, 87 let, zasebnica; Brear Ana, s. Filomena, redovnica; Zupet Alojzija, roj. Barč, 59 let, vdova po mesarju in gostilničarju; Pavlenič Franciška, 41 let, služkinja. — V ljubljanski bolnici so umrli: Kompan Neža, roj. Petek, 31 let, žena maserja; Cegnar Jožef, 39 let, delavec, Kranj; Tschetschek Alojzija Barbara, 69

Trgovinska pogodba med SSSR in Jugoslavijo

Kakšne so njene glavne določbe in kaj določa dopolnilni protokol

Ljubljana, 27. julija
Dostlejši se ni bila splošno znana vsebina pogodbe o trgovini in plovi med Jugoslavijo in SSSR, podpisana 11. maja v Moskvi. V zadnjem, 30. zvezku »Dokumentov današnjice«, ki jih izdaja »Sedma sila« v Beogradu, je pa pogodba objavljena v celoti z dopolnilnim protokolom.

Pogodba vsebuje 16 členov. V prvem členu je določeno, da kmetijsko in industrijsko blago, uvoženo s teritorija te ali ene pogodbenice države, ne bo obremenjeno z večjimi uvoznimi carinami in drugimi davki, kakor blago iz katerekoli tretje države. Obe pogodbenici državi tudi soglašata, da bosta druga drugo zagotovili največje olajšave pri uvozu carini ali drugih davkih pri uvozu. Razen tega si obe državi jamčita, da si bosta nudili največje olajšave pri plačilu carine, tarifaciji in klasiifikaciji blaga, tolnčevanju carinske tarife, vračanju carin, reeksportu, tovorjenju blaga in vskladiščenju.

V drugem členu je določeno, da kmetijsko in industrijsko blago te ali ene pogodbenice države pri tranzitu čez teritorij ene ali več tretjih držav ne bo obremenjeno pri uvozu na teritorij pogodbenice države z večjimi taksumi in davjatvami kakor bi bilo obremenjeno pri neposrednem uvozu. To velja za blago, ki se bo prevažalo brez prelaganja, kakor tudi za blago, ki bi ga bilo treba prelagati in vskladiščevati.

V tretjem členu je določeno, da uvoženo blago iz pogodbenih držav ne sme biti obremenjeno z višjimi davjatvami na teritoriju te ali ene pogodbenice države, bodisi v korist države ali krajevnih oblasti, družb, producentov itd., kakor blago katere druge države, ki uživa največje ugodnosti v tem pogledu.

Glede plovnega prometa je določeno v petem členu, da bodo ladje obeh pogodbenih držav uživale medsebojno največje ugodnosti pri pristajanju, med časom, ko bodo zadržane v pristaniščih, in pri odhodu, glede davščin kakor tudi glede izbire prostora za zasedanje, uporaba pristaniških naprav, formalnosti vseh vrst itd. V šestem členu je rečeno, da vlada SSSR ne smatra kršitve zakona o državnem monopolu zunanje trgovine ter bo zato nudila olajšave pri dostavi in vkrcavanju hrane za posadko in goriva in maziva za potrebe naših ladij. V zvezi s tem se pa tudi naša vlada obvezuje, da bo nudila enake ugodnosti posadkam ruskih ladij. V sedmem členu so določene posebne medsebojne ugodnosti, ko bi ladja ali posadka pogodbenice države potrebovala pomoč v nesreči. V X. členu je določeno, da si bosta obe pogodbenici državi nudili vzajemno največje olajšave pri prevozu potnikov, prtljage in blaga po železnicah in vodnih poteh, in sicer pri popravilih, cenah prevoza in davkih. Oba pogodbenika soglašata, da železniški upravi obeh držav skleneta konvencijo o direktnih tarifah.

V XI. členu je rečeno, da bo SSSR dopustila prost tranzit potnikov in blaga, odposlano iz Jugoslavije v Nemčijo, baltiske in skandinavske države. Prav tako se je obvezala naša država, da bo dovolila prost tranzit po železnicah in vodnih poteh blaga, namenjenega iz SSSR skozi Jugoslavijo v katero izmed tretjih držav. Blago iz te in druge države bo pri tranzitu oproščeno na teritoriju pogodbenice države vseh tranzitnih davkov, čeprav bi bilo med vožnjo preloženo. Prost tranzit potnikov in njihove prtljage se bo dovoljeval pod pogojem, da so izpolnjene formalnosti, ki jih predpisujejo zakoni države, ki bo dovoljevala prevoz.

Po XII. členu je sklenjeno, da bo poštni, bčjavni in telefonski promet med obeh pogodbenih državama spadal pod predpisane določbe svetovne poštne zveze in drugih mednarodnih predpisov, kolikor ta vprašanja ne bodo urejena drugače med obeh državama.

Po členu XIII. bodo priznane tudi pravne osebe, ki imajo domicil na teritoriju ene izmed pogodbenih držav, v obeh državah.

Po členu XV. se obe državi obvezujeta, da bosta pripustili arbitražne odločitve v sporih, ki bi nastali v trgovskih poslih, med njunimi državljani, organizacijami in ustanovami, če je bila rešitev določena z arbitražo.

Atos, Portos in Aramis v družbi s svojim nerazdvojn timerišem D'Artagnanom doživljajo niz tajinstvenih zapletljajev in dramatičnih borb. To filmsko delo je moderna predelava po vsem svetu najbolj čitanega romana slavnega pisatelja Aleksandra Dumasa starejšega. Prežet je tajinstvenimi romantičnimi, smrtnih opasnosti in pretresljivih strahot torej vseh značilnih elementov, ki dajo filmu ono privlačnost, ki z neodoljivo silo premaga slehernega obiskovalca napetih filmov. V filmu nastopajo John Wayne, Ruth Hall, Jack Mullhall in Raymond Hutton, režija pa je poverjena Armandu Schaefferju in Bertu Clarku, ki sta uporabila za ta film vse pridobitve moderne tehnike, ki jo nudi sodobna kinematografija. To ogromno filmsko delo, ki se predvaja v dveh delih, je od danes na sporedu v kinu Sloga. Priporočamo nabavo vstopnic že v predprodaji, da ne bo navala pri blagajni. —

— **Tradicionalna Anina zabava** v Rogški Slatini bo prirejana v soboto 27. julija ob 21. v svečani dvorani Zdravniškega doma.

— **Iz Dekliške kolonije Jadranske straže,** ki letuje v domu Franje Tavčarjeve v Kraljevi, se vrne v Ljubljano v torek 30. julija z osebnim vlakom ob 13.23.

— **Iz Bolničarji in bolničarke Rdečega križa** v Ljubljani, vsi, ki so položili izpit bolničarskega tečaja in želijo izvršiti prakso v bolnici, naj se takoj javijo v pisarni RK, Gosposvetska cesta št. 2-II., uradne ure od 16. do 19. Načelstvo.

tražo, bodisi nalašč v ta namen sestavljenemu razsodišču ali stalno obstoječemu. — Člen XVI. vsebuje sklepne določbe.

V zvezi s pogodbo, ki so jo podpisali dr. M. Djordjević in S. Obradović za našo državo in A. Mikojan, komisar za zunanjo trgovino, za SSSR, je bil sklenjen še dopolnilni protokol. V njem je določeno, da bo SSSR imela v Jugoslaviji svoje trgovinsko zastopstvo z naslednjimi nalagami: pospeševanje razvoja gospodarskih odnosov med obeh državama; zastopanje interesov SSSR na področju zunanje trgovine; ureditev trgovskega prometa v imenu SSSR med obeh državama; vodstvo trgovine med pogodbenima državama. Trgovinsko zastopstvo SSSR bo imelo svoj sedež v Beogradu. Ustanovitev oddelkov trgovinskega zastopstva lahko sledi v drugih krajih v državi na podlagi sporazuma med vladama obeh držav. Prostorji trgovinskega zastopstva SSSR v Jugoslaviji uživajo eks-teritorialnost. Vlada SSSR nosi odgovornost samo za trgovinske posle, ki bodo sklenjeni v Jugoslaviji, zajamčeni po trgovinskem zastopstvu in podpisani po pooblaščenih.

Protokol določa, da bo imela naša država začasno trgovinsko delegacijo v Rusiji s podobnimi nalagami kakor trgovinsko zastopstvo SSSR v Jugoslaviji. Sedež te delegacije je Moskva. Ta določba je pa bila veljavna do vzpostavitve diplomatskih odnosov med obeh državama, poslej so funkcije trgovinske delegacije prešle na trgovinskega atašea poslanstva naše države v SSSR.

Dopolnilni protokol je sestavljen del trgovinske pogodbe, sklenjene med Jugoslavijo in SSSR in je bil podpisan istega dne kakor pogodba.

Iz Maribora

— **Hišni posestniki v Mariboru,** ki so dobili pozive zaradi ureditve hišnih zakonikih pred napadi iz zraka do 1. septembra 1940, naj vzeajo na znanje, da je društveni odbor vložil na merodajnem mestu utemeljeno predstavko, v kateri je pojasnil nemogućnost naprave zakonikih iz materialnih in časovnih ozirav. — Društvo hišnih posestnikov za Maribor in okolico v Mariboru.

— **Iz Proforsorske službe.** V višjo položajno skupino so napredovali naslednji profesorji na mariborskih srednjih šolah: Gustav Šilih, Tomaž Cajncar, dr. Helena Stupčan, Alfonz Gorup, Karel Pahor, Stanislav Bunc, F. Dobrovolc, Stanko Lapuh, Viktor Pečkovšek, Branko Rudolf, Mare Tominc, Franc Onič, Slava Onič, Stane Mihelič, Zivko Lovše in Karel Kožuh.

O tem in onem, iz neke gostilne na Aleksandrovi cesti je doslej še neznan zlikovec ukradel posestniki Ljudmili Pintaričevi iz Ružičkega vrha 20 kg surovega masla v vrednosti 500 din. — Močna peronospora se je pojavila v nekaterih predelih Slovenskih gor in Haloz. — V Koskih je treščil s koleza 32letni vinčar Rudolf Stanjko, ki si je pri padcu zlomil levo nogo. Zdravi se v bolnici. — Zrtev neznanega žeparja je postala zasebnica Terezija Spragerjeva, ki ji je izmaknil ročno torbico, v kateri je bilo okoli 500 din gotovine. — Levo nogo si je zlomila pri padcu s senika 15letna posestniška hči Marija Pavlič iz Dobrave.

— **Mariborski rezervni podoficirji** so prejeli od maršala dvora in vojnega ministra zahvalo za vdanostne in pozdravne brzojavke z ustanovnega občnega zbora URP v Mariboru. Pozivajo se vsi rezervni podoficirji, ki se še niso prijavili, da store to čimprej. Prijave se sprejemajo vsak četrtek v društveni pisarni na Rotovškem trgu 1, in sicer od 8.30 ure naprej.

— **S pokvarjenimi klobasami** se je zastupil 17letni čevljarški pomočnik Stefan Vreš s Pobrežja. Prepeljali so ga v splošno bolnico. Oblastva so uvedla preiskavo in dottičnega mes

Bodoče mesto naših vpokojujencev

Kako si zamišljajo mladi arhitekti dom za onemoglega na Bokalcu

Ljubljana, 27. julija. Teden dni je že v Jakopičevem paviljonu odprta razstava idejnih osnutkov doma za onemoglega na Bokalcu. Ime »dom onemoglega« bilo treba spremeniti v »mesto upokojujencev«. Predvsem kolonija, ki šteje 350 do 1000 prebivalcev, ni več dom v ožjem pomenu besede. »Za onemoglega« pa menda tudi ni točen izraz in je tudi nekoliko boleč za tiste, ki bi naj preživeli jesen svojega življenja v bodočem zavodu, kajti ostarelost in revščina se nista vedno istovetna z onemoglostjo. Sicer so pa v bodoči ustanovi projektirane delavnice, kjer se bodo lahko udeleževali tudi oskrbovanci zavoda. Še samo ime lahko vtisne ustanovi pečat nepriljubljenosti, kakor na primer »hiralnica«.

To se morda ne zdi važno, toda, če si pod imenom zamišljamo povsem jasno, kakšni bi naj bili takšni domovi, tedaj si moramo izbrati tudi pravilno ime. Predvsem nam mora biti jasno, kakšna naj bo kolonija upokojujencev, kraj, ki naj bi stari ljudem nudil mirno življenje do smrti, življenje, ki naj bi pa ne bilo zakopano in zavrnjeno že ob vstopu v zavod, temveč naj bi ostalo plodno do svojih zadnjih mej. Gre samo za pravilno pojmovanje človekoljubja. Razstavljene načrte kažejo, kako so arhitekti pojmovali ta pojem, ki v tem primeru nikakor ne more biti le prazen beseda. Treba je nuditi ljudem zavetja, ne da bi čimprej umrli ter napravili drugimi prostor, temveč da bi čimdalje živeli racionalno. Če zidamo takšne ustanove, se zavedamo, da so potrebne, ne da bi pri tem šele filozofirali o tem, koliko je vredno življenje ljudi, izločenih iz produkcijskega procesa.

Nedvomno je ustvaritev načrta za takšen namen ena najtežjih nalog arhitekta, zlasti se, če si ni oglel niti najprimitivnejšega zavišča starcev in če ni stremel predvsem, da bi ustvaril pravi dom upokojujencev, temveč se je skušal pokazati duhovitega in originalnega. Kaj takšnega bi sicer ne mogli dobiti projektantov razstavljenih načrtov, saj je bilo že ugotovljeno po strokovnjakih, da smo lahko ponosni na kvaliteto načrtov, ki vsi presega, kajti tudi druge običajno višine. Težko je tudi kratko in malo omalovaževati presojo ocenjevalnega odbora; v to stran se ne spuščamo. Reči pa smemo, da so subjektivne sodbe navadno zelo različne. Zato so se tudi strokovnjaki, ki so doslej obiskali razstavo v lepem številu, navduševali za različne načrte. V splošnem so pa soglašali kakor žirija, da noben izmed razstavljenih načrtov ni brez vseh neugodnosti. Mnogi

sodijo, da bi se dobre strani posameznih načrtov lahko združile v novem načrtu, kombiniranem iz dveh razstavljenih osnutkov ali celo iz več.

Zdi se, da je nekaterim projektantom delal največje težave obseg zavoda, ki naj bi sprejel po zadnji etapi del skupno 1000 oskrbovancev pod streho. Čimbolj se oddelki tako velikega zavoda združijo v velikih poslopih, strnjenih blokih, tem lažje je organizirati obrat s kurjavo, kuhinjo, komunikacijo itd. in tem nižji so stavbni stroški. Združitev vseh oddelkov v skupnih poslopih ima pa navadno mnogo drugih napak in nepriljubljenosti, ki so značilne za tako imenovane stanovanjske vojašnice. V tem primeru najti srednje pot, je še posebno težko, vendar so se vsaj prvi nagajenci temu precej približali. Rešili so bolj ali manj zadovoljivo vprašanje obratovanja takšnega zavoda, a vprašanje je, ali so se dovolj živeli v življenje starcev in stark. Takšen dom ne more biti povsem podoben sanatoriju, ne stanovanjski hiši, ne samostanu, pa tudi ne starinskim hiralnicam. Moral bi biti predvsem dom, ki bi nudil oskrbovancem najmanj to, kar jim lahko nudi skromno meščansko stanovanje. Toda nekateri projektanti so gledali na bodoče oskrbovance kot na člane kolektiva, ne da bi upoštevali nekatere tudi njihovo individualnost. Stari ljudje si žele najbolj miru. Kdor jih vsaj nekoliko pozna, ve, da niso vsi družabni in da imajo zelo različne navade ter da jih je mnogo po naravi samotarjev. Ti ljudje se ne morejo sprijazniti z življenjem v velikih skupnih spalnica, zlasti se, če so te spalnice tako tesne zaradi številnih postelj, da s težavo zlezajo na posteljo; stari in zlasti nadložni ljudje se neradi selijo vsak dan iz sobe v sobo, n. pr. iz spalnice zjutraj v dnevne prostore; neradi hodijo jest v velike jedilnice, kjer bi morali sedeti in jesti kakor na komando. Stare ljudi tudi rado zebe in se ne počutijo dobro v velikih prostorih. Boje se prepiha, dolgi in ozki hodniki se jim zde neprijetni, hoja po stopnicah je za mnoge utrudljiva. Večina si želi, da bi imeli za bivanje res svoj kotiček, kjer bi se lahko »vgnedili« kakor doma in kjer bi jih neprestano ne preganjali po vojaško zdaj v dnevni prostor, zdaj na sprehod, pa zopet v jedilnico.

Težko je reči, če so vsi projektanti mislili na vse te »malenkosti«; oziroma se niso nje. Mnogi so si zamislili življenje oskrbovancev po svoje in mu zarisali norme in forme. Zopet drugi so mislili, da bi jim s to ali ono originalnostjo posebno ustregli. Vendar je dobra stran večine načrtov vsaj v tem, da so določene posebej sobe za sam-

ce — čeprav jih ni mnogo — in posebej za zakonce, četudi je največ prostorov določenih za skupinsko življenje oskrbovancev. Bolje ocenjeni osnutki imajo skupne velike jedilnice z velikimi kuhinjami; to obratovanje poceni, a ima tudi svoje nepriljubljenosti. Vsi oskrbovanci ne morejo zahajati v najboljsem primeru v skupne jedilnice, zlasti ne bolehi pozimi, razpošiljanje hrane iz ene same centralne kuhinje pa dela tudi težave. Velike veže ali hale se razen skupne jedilnice lahko nudijo oskrbovancem v resnici mnoge ugodnosti posebno pozimi, če so dovolj tople, a se zde luksuz, če najpotrebnejši stanovanjski prostori ne nudijo vsega, kar si oskrbovanci žele. Vendar se varčevanje lahko mašuje in je brez pomena razpravljati ob tej priliki, kateri prostori so potrebni in kateri ne. Ponovno naglašamo, da je glavno, da upokojenci dobe v takšnem domu vsaj to, kar jim lahko nudi meščansko stanovanje. Zamišljamo si pa mirno meščansko stanovanje, primerno ločeno od sosednih, dovolj zračno in sončno, pa tudi prostorno. Ne verjamemo, da bodo oskrbovanci zadovoljni s temnimi spalnica, kjer jih bo spalo po 6 do 10, a kjer ne bo dovolj prostora niti za večjo mlizo, čeprav se bodo sicer lahko sprehajali še po tako razkošnih »halah«. Dajte jim prijetne kotičke, ki bodo lahko hkrati »dnevna soba, ne le spalnica, vsaj nekaterim, če ne večini, namesto da bi jih vsako jutro podili iz sob v dnevne prostore! Oskrbovancem naj uživa vsaj nekaj osebne svobode, ne pa da bi ga premeščali kakor kak predmet.

Večino projektantov je skrbelo, kako bi omogočili oskrbovancem čim lepši razgled in kako bi razmestili poslopja, da bi bila čim manj na obeh. Tudi to je važno kakor vprašanje, kako bi odprli vse stanovanjske prostore proti soncu, važno pa je tudi, kakšen razgled bodo imeli v prostoru samem, okrog sebe in če se jim ne bo treba bati, da bodo pri slehernem koraku zadeli ob sosedovo posteljo. Zato bi skupne spalnice z več kakor štirimi posteljami ne bile priporočljive, drugi skupni večji »dnevni« prostori pa niso neobičajno potrebni, glede na nedružabnost starcev. Kdor je kdaj opazoval življenje starcev v hiralnicah in podobnih zavodih doma ali v tujini, bo to razumel.

Čeprav je treba gledati na vso to razstavljeno delo s spoštovanjem glede na trud in ljubezen do dela projektantov ter mu izreči dolžno priznanje, smemo vendar upravičeno reči, da bo potrebno temeljito se zamisliti nad posameznimi osnutki, preden bodo začeli dokončno odločati, katero zamisel naj izberejo za končni načrt.

K letošnjemu kongresu UJNŽB

Organizacija narodnih železničarjev in brodarjev šteje nad 35.000 članov

Ljubljana, 27. julija. V Novem Sadu so se zbrali na svojem XXII. rednem kongresu delegati in članstvo največje nacionalne strokovno-socialne organizacije naših državnih uslužbencev, delegati UJNŽB. Ta organizacija šteje v svojih vrstah nad 35.000 članov, več kot polovico vseh železničarjev in brodarjev v službi državnih železnic in brodarstva. Početki organizacije segajo v dobo pred svetovno vojno, ko so si jugoslovski železničarji bivalne monarhijske ustanovili svoje lastno od tujih volivov neodvisno nacionalno organizacijo, ki je pred vojno in med vojno, posebno pa v usodnih prevaritnih dneh doprinesla ogromen delež k hitri organizaciji našega prometa in s tem h konsolidaciji prilik v naši državi.

Naši železničarji, katere je blagovokojni Viteški kralj Aleksander I. imenoval v. armijo svoje vojske, so se združili v enotni nacionalni organizaciji dobro zavedali svojega poklica, svojih težkih nalog v skupnem delu naroda za dobrobit celote in svobode domovine. Zato so se v najtežjih trenutkih narodove zgodovine v polni meri žrtvovali, da s tem dokazujejo upravičenost naziva, s katerim jih je odlikoval vladar, ki je dobro vedel, da so za uspešno vojskovanje poleg hrabre vojske potrebni ravno hrabri, vestni, požrtvovalni in sposobni železničarji. To so naši nacionalni železničarji in brodarji nešteto dokazali, ne da bi za to vnaprej zahtevali plačilo in nagrado, izpostavljeni zasmehu raznih internacionalnih demagogov in političnih koristilovcev.

UJNŽB si je neprestano prizadevala, da vzgoji čim večji kader nacionalno zavednih članov, da tako zbore v svojih vrstah vse železničarje in brodarje ne glede na položaj in čin, do poveže v trdno celoto v bratski slogi najvišjega funkcionalne uprave z najnižjim in najpreprostejšim progovnim delavcem z geslom, da so le v slogi močni uspehi bodisi za poedince bodisi za celotno organizacijo, kakor tudi za državo.

Vedno in povsod se je organizacija neustrašno borila z vsemi razpoložljivimi sredstvi za materialno izboljšanje položaja svojega članstva, kakor tudi celokupnega stanu. V tej borbi so se naši železničarji predvsem naslanjali na svojo lastno organizacijsko moč, čisto na so se obračali tudi za pomoč naše javnosti, kateri železničarji doprinesajo ogromnih koristi s svojim vestnim in požrtvovalnim delom. Zato je naša javnost, posebno pa naše časopisje, vedno s simpatijami spremljalo vse borbe in napore železničarskega stanu za dosegajočih življenjskih pogojev, kakor pa jih imajo danes v teh težkih in odgovornih časih.

Med svojim nad 30letnim delovanjem je imelo UJNŽB mnogo težkih in zgodovinskih važnih kongresov, ki so usmerjali delo za bodoče čase in prilike, za dobrobit naroda, domovine in stanu. Zato je tudi letošnji kongres te naše največje nacionalne strokovne organizacije velikega pomena ne samo za organizacijo samo, kateri je brezpogojno treba čuvati enotnost dosedanje jugoslovanske nacionalne

žavo, kateri so danes bolj kot kdaj prej potrebne močne, strnične nacionalne sile za ohranjanje narodne svobode in domovine. To velja posebno ravno za naše železničarje, ki so tako rekoč v miru in v vojni pod zastavo, boreč se za skupno do-

bro naše domovine.

Gmotni položaj, v katerem žive zaradi izrednih prilik v svetu danes naši državni uslužbenci, posebno pa naši železničarji, je tako težak, da nujno zahteva učinkovite odprave, kar vse bo iznešeno na letošnjem kongresu, da bodo tako predstavniki uprave odnosno države lahko slišali, kako stvari stoje, da bodo uvideli nujnost potrebnih ukrepov za izboljšanje teza stanja. Zavestni se bodo morali končno, da tako ne more iti več naprej, da je treba dati našemu železničarstvu sredstva za primerno odnosno zadostno preživljanje, da mu je treba dati potreben počitek, kar se od popolnoma izčrpanega človeka ne more pričakovati polne storilnosti pri težkem in napornem delu današnjih dni.

Ta, nekaj V. danes VI. armija naše oborožene sile polaga obračun svojega dela v slavnih srbskih Atenah. UJNŽB se posebno v današnjih dneh popolnoma zaveda važnosti svojega poslanstva, zaradi česar smo prepričani, da bo tudi v bodoče hodilo bo utrjeni ravni poti jugoslovanskih nacionalistov, držev vedno visoko prapor svobode, ljubezni in tovarštva mlade, s krvjo priborjene Jugoslavije.

Vsa naša javnost s simpatijami spremlja delo in napore naših vrlih železničarjev in brodarjev, želečih tih uspehov, ki si jih žele in zaslužijo za svoje delo in trud v službi naroda, obenem pa smo tudi lahko prepričani, da bodo ravno železničarji vedno kakor dosedaj prvi stali v svoje sile in zmoglosti za lajšanje razvoju države.

Pozdravljamo XXII. kongres naših nacionalnih železničarjev in brodarjev, želečih stanu in organizaciji čim lažjih sodb, pripravljen vedno po svojih močeh pomagati njihovim prizadevanjem v borbi za doseg njihovih ciljev. J. K.

Iz škofje Loke

Čevlji so mu izginili. Sedej Janez je imel shranjeno civilno obleko s čevlji vred pri delavčevi ženi Ivani Podobnikovi v Stari Loki. Te dni je hotel domov, pa je opazil, da so mu izginili skoraj vsi, nizki čevlji iz črnega boka, vredni 160 din. Tatvine so osumili nekega Miha iz Domžal, ki je imel edini možnost čevlje odnesti, kajti le on je bil sam v podstrešju Podobnikov hiše, kjer je bila Sedejeva roba spravljena. Miho so poiskali domžalski orožniki in tudi v njegovo stanovanje so pogledali, toda čevljev niso našli. Verjetno je da Miha — ako je res kriv — čevlje prodal, ker je bil brez denarja.

Čudne manipulacije. Oblasti raziskujejo, koliko je resnice na čudnih manipulacijah, ki naj bi se bile vršile v skladišču na škofjeloškem kolodvoru. Nekega Franceta sumijo, da se je smukal po skladišču s slabim namenom. Eden njegovih tovarišev je povedati, kako ga je Franc nagovarjal, naj se oglasi pri njem na stanovanju z skladiščem, naj prinese žena kosilo kar v skladišče in pa tudi kanglez z mlekom naj vzame s seboj. Delavcu ro pisanu naročilo ni bilo všeč in vrnil se je k skladišču hitreje kakor običajno. Nudil se mu je menda tudi eden pripor. Na enem koncu skladišča je opazil Francetovo ženo, na drugem pa njegovo mater. Čim ga je Francetova žena opazila se je začela umikati proti skladišču in pričela točiti po vratih. Točno tedaj naj bi bili tudi pre-

nehali udarci po sodu, kakor da bi bili udarci po vratih opozorilo, da zrak ni čist. Pregledani sod vina je bil dvakrat navrtan s svedrom. Gostilničar Lovrenc Hafner čigar last je sod, ve, da je zmanjkalo vina najmanj pet litrov. Tatvine pa ni prijavil, ker ni prav za prav vedel, koga naj obdolži. Franceta obtožujejo tudi, da se je neke nedelje sumljivo smukal okrog zabojev, kar pa menda ne bo res, in pa tudi na 10dinarski kovancec so se spomnili, ki ga je Franc vrnil nekemu gospodu na postaji. Franc vsako krivdo zanika. Sod je bil po njegovem pripovedovanju že poprej navrtan, on je šel železnici na roko in za njen ugled je skrbel, pa je zato sod zamazal s kletjem. Ni hotel, da bi prišla železnici uprava v slabo luč. O stikanju med zaboji mu sploh ni nič znano, kovancec je pa res vrnil, toda zato, da ne bi nje ga osumili kot tatu. Sodišče, ki ima vso stvar v rokah, bo razčistilo, kako in kaj je na tem.

Nabori v škofjeloškem srezu bodo v naslednjem redu: za občine Selca, Sorica in Železniki bo rekrutiranje mladeničev 5. avgusta v ljudski šoli v Železnikih; za občine Stara Loka, Škofja Loka, Javorje, Črni vrh in Zmice 6. avgusta v meščanski šoli v Škofji Loki; za občine Trata, Poljanje in Osolica 7. avgusta v ljudski šoli na Trati. Prav tam bo tudi zapisne za vojaško službo sposobnih mladeničev.

Izpred obrtnega sodišča

NA KAZALCU DESNE ROKE

SE JE OPEKLA. Vojka je bila gospodinja pomočnica v menzi. Imela je dogovorjeno mezdo po 250 din na mesec ter prosto hrano, obstojajo iz zajutke, predjužnika kosila, male južine in večerje. Med službo je bila 14 dni zaradi obolenosti odsotna. Zakupnica menze ji za to odsotnost ali vsaj za bolezenski teden ni hotela plačati niti kolikor ji je pripadalo v gotovini niti nadomestka za hrano. Zato je Vojka iztoževala mezdo za en teden v gotovini 58 din za nadomestek hrane pa 126 din, pri čemer je navajala, da je bila hrana vredna po 18 din na dan. Pri poskusu poravnave je zakupnica takoj plačala 58 din nadomestka za hrano pa ni hotela poravnati, zato je tožba tekla dalje.

Tudi pri razpravi je zakupnica odklanjala plačilo nadomestka ter trdila, da bi bila Vojka lahko hodila med obolenjem na hrano, ker ni bila toliko bolna, da bi bila morala ležati v postelji ali da ne bi bila smela zapustiti postelje, na vsak način pa bi bila lahko poslala kakšno osebo po hrano. Vojka je pa temu nasproti trdila, da je bila toliko bolna, da ni smela z doma, zaradi česar ni mogla hoditi na hrano, koga drugega pa tudi ni mogla pošiljati, ker bi kaj takega ne bil nihče zastopil storil, razen tega pa je bila dolžnost zakupnice, da bi ji bila sama prinesla hrano na dom. Iz uradnega poročila OUZD se je ugotovilo, da je bila Vojka v bolezenskem stanju samo zaradi tega, ker se je opekla na kazalcu desne roke.

Vojka je tožbo izgnala. Razlogi: sodišče je ugotovilo, da je bila Vojka samo zaradi tega v bolnišničen stanju ker se je opekla na desnem kazalcu. Pri takem položaju pa sodišče pri najboljši volji ne more verjeti Vojki, da zaradi te okvare ne bi bila smela ali mogla hoditi na hrano. Po pogodu je imela pravico do hrane v naravi; ker ji zakupnica ni omogočila prejemanja hrane v naravi in ker tudi sicer Vojka ni bila zaradi boleznih toliko ovirana da ne bi bila mogla hoditi na hrano, je njen zahtevek po nadomestku za hrano za čas boleznih neutemeljen.

Moderna verzija čudovitega romana »TRIJE MUŠKETIRJI« od slavnega pisatelja Aleksandra Dumasa st. v grandioznem pustolovnem filmu:

TRIJE LEGIJONARJI KINO SLOGA, tel. 27-30. PREMIERA DANES!

I. del tega filma ima sledeča poglavja: Ognjeni krog — Eden za vse, vsi za enega; Gospodar špijonov — Pustinski gusarji — Upor strelec — Maraton smrti. Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri (v nedeljo) ob 15., 17., 19. in 21. uri. Nabavite si vstopnice v predprodaji!

Film o zakoncih — ki sta šele po ločitvi spoznala, da spadata skupaj!

Dan po ločitvi

V glavnih vlogah: Luise Ullrich, Hans Söhrker, Johannes Riemann in drugi. Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri (v nedeljo) ob 17., 19., in 21. uri. KINO UNION — Tel. 22-21

POZOR! Obenem predvajamo najnovejši barvan modni film!

KINO MOSTE

Danes ob 20.30, jutri ob 17.30 in ob 21. uri

Kraljevič in berač

Errol Flynn! Errol Flynn! Monumentalni junaški vefilim po nesmrtnem M. Twainovem književnem delu

Kraljica usode

Adolf Wohlbrück Anna Neagle Ta zgodovinski vefilim je deloma posnet v naravnih barvah!

Dajte malemu človeku zemljo

Važno vprašanje kolonizacije in pravične agrarne reforme

Slovenske gorice 26. julija

Eno najbolj perečih sodobnih socialnih vprašanj je potreba posesti socialno šibkih slojev, katerih obstanek je čedalje bolj ogrožen. V tem pogledu mislimo predvsem na kmetijski proletarijat od kmetijskih poslov pa do bajtarjev, ki so odvisni od preostalih bolj stoečih stanov. Posledna struktura Slovenije je dokaj različna. Uratnikova statistika kaže naslednjo sliko najnižnjega proletariata: poslov je okrog 50.000, dninarjev v vinogradih 14.000 in gozdnih delavcev 7.000. Verjetno je, da so ti podatki prenizki, a kljub temu nam še sami pričajo, da živi v Sloveniji v razmerju z vsem ostalim prebivalstvom, ki je zaposleno na večjih in manjših posestvih, tovarnah, obrtnih, uradih, itd. velik del našega naroda v poklikih, ki so povsem odvisni od milosti drugih.

Posestna lastnina je najtrdnjša osnova za slahernega poudarca, ki si želi osamosvojitve in svobode. A žal v premožnih primerih je zaradi težkih prilik, v katerih živi naš podeželski proletarijat, nedosegljiva. Bada stiska roka za rodom in le reči, ki so primeri, da si poedini revež pridobi posest in se samostojno eksistenco. Prejšnja leta smo bili priče sezonskega izseljevanja v tujino. Mnogo mladih delovnih moči je šlo iz domovine in pridobivalo na tuji zemlji za tuja in zase nove dobrine. Daši potom krvavih žuljavih rok in vročega znoja, a naš mali človek je vse to prenašal dobro zavedajoč se, da mu bo to enkrat v zadoščenje na lastni pridobljeni in tako rekoč krvavo zasluženi zemlji. Res, marsikateri nade so se uresničile in marsikateri prej reven delavski fant in dekle sta si ustvarila s svojim zaslužkom skupen dom in skupno lastno streho. V novejšem času, odkar je zaprta našim delavcem pot v tujino, je tudi ta vir usnihil.

Tisoči mladih ljudi, ki jih razmere vežejo na življenje v raznih nižjih službah, dalje sinovi in hčere revnih vinčarjev in kočarjev, si žele ustvariti leno bodočnost, pa za to nimajo možnosti. Ta vroča želja žene mladega fanta in dekle v mesto, kjer iščeta službo, da bi dosegla zaželjeni cilj. Premnožkrat se tudi to unane izjalovi in nazadnje zaideja kljub vsemu prizadevanju v položaj svojih prednikov.

Ta usoda, ki zasleduje mladi rod podeželskega proletariata, bi naj bila glasen opomin vsem onim, ki nosijo odgovornost za vse socialno skrbstvo da pridejo končno do resnejšega razmotrivanja, kako rešiti perečo socialno vprašanje, ki najbolj živo zadeva tudi našo narodno bodočnost. Velik del naroda, ki je doslej živel nekako od miloščine drugih in životvaril tja v en dan prepuščen sam sebi, je potreben življenjske opore, ki se mu naj nudi z dodelitvijo za življenje potrebne posesti in to potom kolonizacije in pravične rešitve agrarne reforme.

Znano je, da v Sloveniji ni dovolj potrebnih pogojev, da bi se nudila vsem socialno šibkim potrebna zemlja, in sicer zato ne, ker je naša ožja domovina premajhna in ponekod neoprodutivna. Uspešnejša razširitev potrebnega življenjskega prostora malih stanov bi bila potom naselitve v drugih pokrajinah države na kolonizacijskih predelih in to zlasti ob Donavi, v Bosni itd. Znano je, da bi se v naši državi lahko preživljalo 30.000.000 ljudi ob popolni izrabi zemlje in najvišje možnim dvigom produkcije. Zato bi rešitev vprašanja zaposlitve nekaj desetstotice prebivalcev na kolonizacijski zemlji in to z dodelitvijo za eksistenco potrebnih delov zemlje, ne bilo neizvedljivo. Od tega bi imeli veliko korist revni sloji in to zlasti mladi kmetско-delavski rod in vsa država sploh.

Tudi končna pravična izvedba agrarne reforme v Sloveniji bi prinesla dokaj drugačno sliko pri razdelitvi velenposesniške zemlje med one, ki jim je primanjkuje ali je sploh nimajo. Novejša statistika navaja, da ima 57,4% zemljiških posestnikov manj kot 5 ha zemlje, t. i. samo 13,3% celotne površine, na drugi strani ima 8,1% posestnikov z nad 20 ha zemlje 43,3% celotne površine. Slaba desetina ima skoraj polovico slovenske zemlje, dobra polovica je ima komaj sedmino. Če to razmerje izrazimo v absolutnih številkah, vidimo, da ima 88.800 zemljiških posestnikov samo 169.200 ha, nasprotno pa ima gornjih 12.500 posestnikov 557.700 ha. Na enega izmed spodnjih ne pridejo niti štirje orali, dočim pride na enega izmed gornjih do 100 oralov. Gornje številk je jasno povedo, kakšno posestno nesorazmerje vlada v Sloveniji in zakaj bi bila pravična izvedba agrarne reforme potrebna. Tu bi naj v prvi vrsti prišla v poštev zemlja najprej tistim dvostotnikom, ki imajo po obsehnih krajih velika posestva. Naš človek je pogosto samo najemnik in obde-

lovalec, dočim odhaja sad njegovega dela drugam, za katerega prelema siromak za delo kvečemu samo miloščino.

Vse to so problemi, ki živo posegajo v naš gospodarski obstoj. Pravično izvedena agrarna reforma in kolonizacija v neobdelanih predelih države bi naj ustvarila nov red v socialni in gospodarski ureditvi. S tem bi obenem uredili mnogo drugih važnih življenjskih vprašanj, ki so predmet pogostih razprav naše javnosti.

Križanka

1	2	3	4	5	6		
7		8					9
10	11		12				13
14		15			16	17	
18				19		20	
	21						
22					23		24
25			26		27		
28			29	30			31
		32			33		
34							

Pomen besed

Vodoravno: 1. moško ime; 8. zlojed; 10. sibirski reka; 12. italijanska reka; 13. osebni zaimek; 14. del hiše; 16. koroška gora; 18. turški plemič; 20. mesto v severni Italiji; 21. grad na Gorenjskem, kjer je stanoval pred smrtjo prelato Tomo Zupan; 22. kar ima vsak človek; 23. razdobje; 25. simbol glasbe; 22. mesto v Vojvodini; 24. dragi kamen; 26. močno orientalsko žganje; 27. zločin; 30. sibirski reka; 32. egipčansko božanstvo; 33. osebni zaimek.

Navpično: 2. vzklík; 3. sokolska edinica; 4. žensko ime; 5. bajeslovna ustanoviteljica Kartage; 6. ploskovna mera; 7. poljedelsko orodje; 9. žensko ime; 11. moško ime; 12. moško ime; 15. kovina; 17. ples; 19. svojilni zaimek; 22. mesto v Vojvodini; 24. dragi kamen; 26. močno orientalsko žganje; 27. zločin; 30. sibirski reka; 32. egipčansko božanstvo; 33. osebni zaimek.

Rešitev križanke, objavljene danes teden

Vodoravno: 1. Konotop; 8. Simon; 10. in; 12. tip; 13. ta; 14. pav; 16. Set; 17. Abana; 20. tele; 22. Umag; 24. Eros; 25. halo; 26. nikar; 28. Una; 30. ali; 32. za; 33. nad; 35. aj; 36. davek; 38. matador.

Navpično: 2. os; 3. nit; 4. omika; 5. top; 6. on; 7. hipotenuza; 9. Patagonija; 11. na; 13. te; 15. Valona; 16. Samara; 18. Besi; 19. Nuha; 21. Er (erbijs); 23. Al (aluminij); 27. krava; 29. Na (natrij); 31. La (lantan); 33. nat; 34. ded; 36. da; 37. ko.

Z Jesenic

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo ob 3. uri popoldne ob vsakem vremenu) barvni vefilim »Osvajalci vsemirja«. Eden od največjih letalskih filmov. Med dodatki vojni tednik. — Sledi »V imenu zakona«. — Sport. »Bratstvo«. »Jadrane«. V nedeljo dne 28. t. m. ob 16.30 uri na igrišču »Bratstva« se v prijateljski tekmi pomerita imenovana kluba. Moštvo Jadrana je v zadnjem času pridobilo nekaj zelo uporabnih moči s fuzijo, ki jo je napravilo z »Reko«. Znano je, da so ravno Vičani in Trnovčani tvorili vedno dobro rezervo za liga moštvo Ljubljane. Bratstvo bo nastopilo s svojo najboljšo enajstoro, v kateri so nova imena: Marn, Ban, Šiška in Rihtar. Obeta se lepa in napeta igra, katero si bodo Jesenčani sigurno ogledali v velikem številu ter tako dali igralcem priznanje za njihovo požrtvovalnost in pripravo za bodočo ligino tekmovalje.

»Osvajalci vsemirja« je naslov barvanemu vefilimu, ki ga bo nocoj in jutri predvajal zvočni kino Radio na Jesenicah. Ta film, ki je eden najlepših, kar se jih je kdaj predvajalo na Jesenicah, je silno poučen za vse, ki se zanimajo za velike vojne dogodke v svetu in za ogromen razvoj letalstva. To gigantsko filmsko delo naj bi si ogledali vsi, predvsem pa naši vrli jadranci in letalci ter prijatelji kraljevskega sporta, kateri je na Gorenjskem zavel tako mogočen razmah.

Hišo Eleonore Duse so podrli

Izginila je tudi ta nema priča srečnih in nesrečnih dni slavne igralkice

Lice Rima se neprestano izpreminja. Pod neizprosni udarci krampa izginjajo celi bloki hiš in ulice, da odpro pot starejšim in dragocnejšim spomenikom. Tako se je morala nedavno umakniti tudi hiša v bivši ulici Monte Tarpeo, v kateri je preživela več let svojega burnega življenja slavna igralka Eleonora Duse. Naselila se je v tem na videz neprijaznem domu, ki se je ponašal edino s kamenito ploščo papeža Boncompagnia v času, ki ga označuje za njeno drugo življenjsko dobo.

Prva doba njenega tvornega igralskega dela se je razvijala v znamenju verizma, ko jo je občinstvo pozdravljalo in kritika slavila kot vtelesenje »presenetljive resničnosti«. Dočim je njena vse osvajača umetnost polnila gledališča vse Evrope in obeh Amerik, je teklo njeno zasebno življenje skoraj prav tako burno. Zakonska zveza z igralcem Teobaldom Checcchi ni bila srečna. Zakonca sta se ločila in Checcchi se je umaknil z gledališkega odra. Postal je italijanski konzul v Južni Ameriki. Za njim je stopil v življenje slavne igralkice Arrigo Boito. Pod vplivom te ljubezni se je ženska in umetniška značaj Eleonore Duse temeljito izpremenil.

Po tem se je Eleonora seznanila z Gabriellom d'Annunzijem. Značaj tega razmerja omogoča uganiti naslov njegovega romana »Il fuoco« (Ogenj) prav tako kakor njegova nediskretna vsebina, zaradi katere se je umetnica s pesnikom razšla. To drugo dobo, ki je bil njena priča omejenjen njen dom v ulici Monte Tarpeo, bi lahko nazvali »oboževanje lepote«. Med tem estetičnim je priredila Eleonora Duse drugo svetovno turnejo in ta jo je vodila od zmagovalstva do zmagovalstva. Namerala je ustanoviti tudi gledališče v naravi ob Albanskem jezeru, kar naj bi bil rezultat njene turnee, toda od tega ni prišlo.

Toda velika tragedija je bila utrjena. Po povratku iz Severne Amerike je našla zavetišče v tem domu na Kapitolu. Zgornje nadstropje je imela najeto grofica de Bertheux, rojena princeznica Leonidova, velika obdobjalka Eleonore Duse, ki se je na prvem posetu pri nji takoj zaljubila v njeno stanovanje. In ker je morala grofica de Bertheux itak oditi, je Eleonora Duse nekega lepega dne sedla v udoben naslanjač na balkonu stanovanja z razgledom na Palatin in izjavila kratkomočno, da ne

pojde več od tod. In tako se je tudi zgodilo. Svoje stvari je dala prenesti iz Grand hotela in naselila se je v zasebni hiši.

Bila je telesno slabotna in bala se je zime. Zato si je dala postaviti ogromno peč, staviti dvojne oknice, in dvojna stekla, kar je za Rim nekaj izrednega. Na vrtu je gojila zlasti glavnice, ki so sčasoma okrasile vseh sedem balkonov hiše. Leta 1909. je razglasila, srečna v svojem rimskem domu, da se umika iz javnosti. To je storila med svetovno vojno, ko je odpotovala na bojišče, kjer je nastopala v gledališčih in stregla ranjencem.

Tretje razdobje njenega življenja je započela globoka ljubezen do Giacoma Bonina, ki je vsak dan prihajal od Fora Romana v njeno hišo in ji prinašal rože z lovorjevim vencem. Njen povratek h gledališču je postal usoden. Vsa Evropa jo je sprejela z novim občudovanjem. Toda Eleonora, o kateri se je govorilo, da jo je njena mati, siromašna potujoča igralka, povila v tretjem razredu osebnega vlaka med vožnjo od ene postaje do druge nekje v Benetiji, je gojila v svoji duši tajni sen: obnoviti propadajoče italijansko gledališče in rešiti italijanske igralce nomadskega življenja z ustanovitvijo stalnega gledališkega odra Teatro d'Arte. Odklonila je laskavo ponudbo italijanske vlade in se odločila za novo turnejo po Ameriki, da bi zbrala denarna sredstva za lastno gledališče. Toda njeno zdravje je bilo prešibko za toliko napore. Nazaj v svojo hišo se ni več vrnila. Izdihnila je sredi svojih zvestih igralcev.

Z bližnjo krčmo J. W. Goetha, ki je tudi padla kot žrtev krampa, je izginila tudi ta nema priča srečnih in nesrečnih dni slavne igralkice. Sveti grč Kapitol se kaže zdaj našim očem v vsej svoji strogi resnosti.

Obleka Marije Stuart

Pogled v delavnico risarja kostumov berlinske „Ufe“

V delavnici risarja kostumov Ufe so sobice za obleke Marije Stuart, ki bodo potrebne za prihodnji film o tej zanimivi ženi. Tu leže obleke njenih družic, takozvanih »štirih Mary«. Tu visi slavna obleka in lasulja njene bivše protivnice. Lasulja, ki jo nosi Marie Koppenhöferjeve kot Elizabeta je na las podobna lasulji zgodovinske Elizabete. Sprejaj je svetlorudeča, zadaj pa temnorudeča. Vinsko rdeča aksamitna obleka z zlatim robom je pa najlepša in najtežja obleka Sarah Leandrove v tem filmu. Obleka tehtaja 4 kg.

Pri tem delu ne gre samo za čisto zgodovinsko posnemanje preteklosti. Režiserji so si že vedno prizadevali rešiti problem moderne tvorbe in zgodovinske točnosti. O tem pravi eden izmed merodajnih moč: Pojavljajo se vedno iste težave, če je treba najti filmski učinkovitostni srednj pot med zgodovino in modernim okusom. Oko je vajeno videti v svojih sodobnih izvedbah in nehoti ostopa, če jo zagleda na platnu v drugačnih in neobičajnih oblikah. Ta linija je tisto, kar razumemo pod imenom moderna linija.

Pod vplivom modernih kostumov polaga zdaj občinstvo večjo važnost na zgodovinsko točnost nego prej. Cesar gledališki oder ni dosegel v polni meri, to doseže zdaj film. Pokaže nam namreč vso sliko časa. Strme gleda občinstvo kako oživljajo na filmskem platnu znane podobe iz muzejev. Da bi postala iluzija popolna, so delali risarji oblik dolge mesece v muzejih, knjižnicah in galerijah, preden so začeli svoje delo. Okrasili so si stene delavnice na poseben način. Fotografirali kopije vseh sodobnih bakroisov, slik in risb, ki naj ožive v filmu, oživljajo stene. Preden so obstojali kostumi je že bila tu stena Marije Stuart in Elizabeta stena.

Zgodovinske podrobnosti se ne posnemajo, temveč si sestavi risar iz njih sliko, ki jo hoče občinstvo videti. Ta slika odraža časovni značaj, je pa vendar v gotovem smislu moderna. Samo dve ali tri obleke Marije Stuart in Elizabete so izdelane strogo zgodovinsko. Pri drugih gre za to, da bi se zdelo sedanjemu občinstvu verjetno. Resnična Elizabeta je nosila nekoč slavno obleko, ki je bila tako težka, da v nji

ni mogla hoditi. Dva moža sta jo morala v tej obleki bolj nesti, nego voditi in vendar je v katedrali Sv. Pavla malone omedlela.

Gavnlm osebam velike časovne slike se pridružuje enako stilno okolje. Naj omenimo samo en primer: Maria Stuart gre na lov s sokoli. Da bi bil tudi tu dosežen čim močnejši dojem vernosti, so pritegnili filmski risarji in režiserji moža, ki še zdaj goji ta plemeniti lov. Le ta je prečital najstarejše knjige o lovu s sokoli, da bi mogel pomagati pri izdelovanju filmov s svojim temeljitim znanjem. Tako se prikaže v takem filmu v sozvočju igre, oblik in okolja živa preteklost v najboljšem pomenu besede.

Čarodejne barve

Barve igrajo v našem življenju mnogo večje vloge, nego bi človek mislil. Kako nepričakovano učinkovito imajo lahko izpremembe barv na človekov okus, dokazuje poskus ameriškega inženirja za razsvetljavo Hibbena. Da bi dokazal vpliv različnih barv ne samo na človeško oko, temveč tudi na okus, vonj in tip, je povabil Hibben več prijateljev in znancev na slavnostno pojedino. Miza je bila bogato obložena, jestvin in pijač je bilo v izobilju, a goste je zabavala tudi plesna godba. Dvorano so pa razsvetljevale različne luči, razen

rdeče tudi zelene, modre itd. Gostje so videli na mizi svetlosivo pečenko, bela karfiola je bila rdečkasta, glavna solata vijoličasta, zeleni grah pa podoben povčanemu črnemu kaviarju. Mleko je bilo kravo rdeče, črna kava pa temnozolta.

Kmalu po začetku pojedine je večina gostov odklonila vsako jed. Mnogim je postajalo slabo, čeprav so bile jedstvine sveže in zelo dobro pripravljene. Toda namen je bil dosežen in poskus se je posrečil.

Nekaj podobnega so opazovali tudi v neki tovarni čevljev v Ameriki. Delavci so dobivali očesne bolezni, ker so sivali črne čevlje s črnimi dretami na strojih. Ko je dala tovarna prebarvati stroje sivo, njihove premične dele pa zeleno, so se delavci nehalno pritoževati, da jih bole oči. Mnoge ameriške tovarne uveljavljajo tako pridobljene izkušnje praktično, med njimi znana avtomobilska tovarnica Packard, tovarna za železniške vagonce Toledo in nekaj velikih mlinov.

Kakteja kot kompas

Nemška revija »Naturwissenschaftliche Korrespondenz« poroča, da raste v Južni Ameriki v notranjosti Brazilije zanimiva vrsta kakteja, zvana Pilocereus Lützenbergii. Ta kakteja je čudna že po svoji obliki, spominjajoči na grlo steklenice, pa tudi po tem, da se neprestano krotoviči proti zapadu, tako da lahko z njeno pomočjo določimo kakor po kompasu štirin strani neba.

Preden je raziskovalec Werdermann nastopil svoje potovanje v Ameriko, je bil znan samo en kraj, kjer je rasla taka kakteja. Werdermann jo je pa našel v severnozhodni Braziliji povsod, kjer je kremenčast pesek, ki vanj kakteja požene tesno pod zemljo daleč razpršene korenine. V mladosti je ta kakteja gola, tako da spominja na vrsto echinops. Kmalu se pa raztegne v višino in njen valoviti vrh dobi podoben grla steklenice. Pri tem se kot rečeno zavije proti zapadu. Razen te vrste so pa v Braziliji še druge kakteje, ki tudi kažejo s svojimi vršički proti zapadu.

Zamorci v Ameriki

Trinajst milijonov ameriških zamorcev živi mnogo slabše nego ostalih 117 milijonov belokožcev v Zedinjenih državah. Med zamorci so bolj razširjene razne bolezni, oni hitreje umirajo in sploh so v vsakem pogledu na slabšem od belokožcev. V največjem zamorskem mestu sveta New Yorku živi 440.000 zamorcev, med katerimi vlada strašna nezaposlenost. Tuberkuloza pobere vsako leto od 10.000 zamorcev do 250.

Od prvega ljudskega štetja 1790 se je zamorsko prebivalstvo množilo komaj polovico tako kakor belo. Od petine je padlo razmerje zamorcev od 1790 do 1930 na desetino prebivalstva. Razmerje zamorskega prebivalstva do belega je različno po državi.

tala Ana tiho, kakor da vprašuje samo sebe.

Toda na vprašanje je odgovorila Felicita.

— Šestpetdeset, bil je tri leta starejši od naju.

— Od naju?

— Seveda, Ana in Felicita sta bili istih let. Felicita je stopila v službo v domu njenih staršev kot mlado dekle. Naredila je malone vso nevestino opremo.

Ana je kadila naprej, toda njevozeje. Za hip se je obrnila k vratom, kakor da bi se bala, da bi mogel kdo slišati kaj sta govorili in odkriti, da je ona, gospa grofica, v globoko dekolirani in tesno prilagojeni se večerni obleki z glavno tako zlato plavo, rdečih lic in bujnih usten istih let kakor ta stara žena v črni obleki, z belim ovratnikom, sivih las in vелеga obraza.

— Trinpetdeset let. Feliciti so se v polni meri poznala njena leta in zdelo se ji je, da neumno nalašč kaže svojo starost, da jo naravnost izpostavlja na oglede.

Ana se je ozirala na to obličje nekam jezno rekoč:

— Zakaj pa naenkrat jočeš?

Zdelo se je, da se hoče to v bolesti skleniti in s solzami obiliti obličje zdaj umakniti trdemu in ostrému grofici nemu pogledu.

— Ah, gospa grofica, zvedeti, da je ubogi gospod grof tako nenadoma in tragično umrl, tega ne morem prenesti...

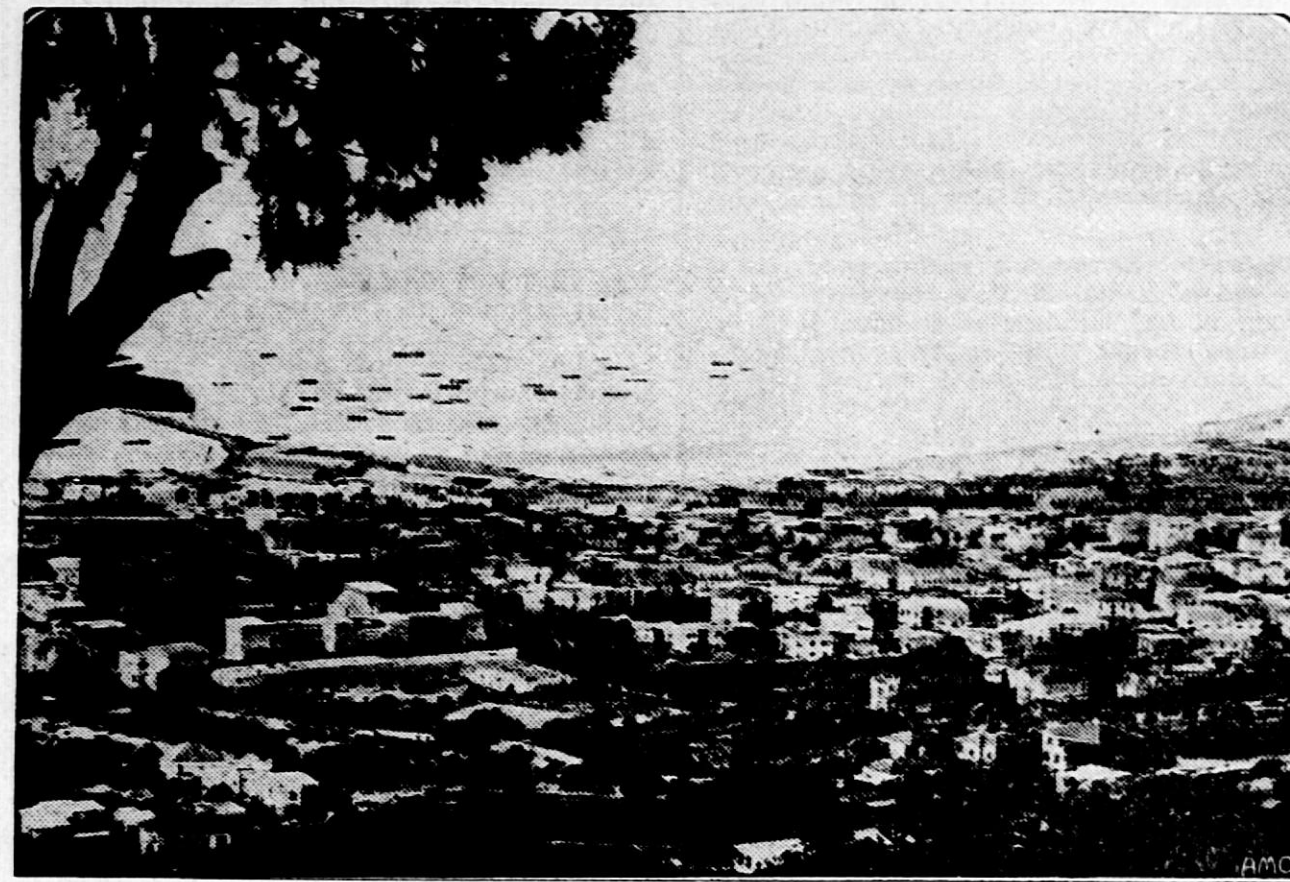
— Zakaj pa ne?... je vprašala Ana trdo in se sklonila, da bi jo bolje videla in prišla jo je za roko.

vah. V severnih državah pride komaj en zamorec na tisoč belih prebivalcev. Ob reki Mississippi je pa razmerje zamorcev do belokožcev 520:1000. V 19 krajih je nad tri četrtine zamorskega prebivalstva. V Louisiani in Virginiji imajo pa zamorci celo večino.

Navzlic veliki umrljivosti se pa zamorci

množe hitreje kakor belokožci, tako da računajo z 18 milijoni zamorcev že v letu 1980. Če bi se zboljšale zdravstvene razmere med zamorci, bi bilo doseženo to število še prej. Interese zamorcev zastopata v glavnem dve veliki organizaciji s političnim vplivom in propagando.

Haifa — važno pristanišče na Sredozemskem morju

Izredno naglo rastoča Haifa je za Beirutom in Jaffo najvažnejše in največje pristanišče na vzhodni obali Sredozemskega morja. Staroveški Sycaminum, ki je bil še nedavno ograjen z utrdbami iz sarsenskih časov, se je razširil od konca vojne, ko je šlo mesto komaj 25.000 prebivalcev, tako da je znašalo število prebivalcev leta 1931. že 50.000. Pozneje se je mesto še vedno širilo, čeprav ne več tako naglo.

Haifa je bila vedno važno pristanišče Palestine in poljski prideli bližnje Hauranske planote, zlasti žito, olivno olje in fige, so se iz tega pristanišča že od nekdaj izvažali. Pomen Haife je po vojni silno narasel, ko je postalo to pristanišče končna postaja mosulske petrolejske oblasti v Iraku. V Haifo so namreč napeljavane

ogromne cevi, po katerih se pretaka nafta. Anglija, ki je leta 1917. zasedla to ozemlje in ga ni več izpustila iz rok, je začela leta 1929. urejevati moderno pristanišče. Z velikimi izpremembami na obali je dobivalo moderno evropsko lice tudi mesto samo, ležeče v Alkoksenskem zalivu pod gorro Karmel.

Haifa ima železniško zvezo z dolino Jordana in dalje do Hedžaske železnice. Železnica do Bagdada še ni zgrajena, načrti so pa že izdelani. Po načrtu angleške palestinske komisije iz leta 1937. naj bi ostala Haifa z Jaffo ter svetimi mesti Jeruzalemom, Nazaretom in Betlehemom na ozemlju trajnega angleškega mandata. Po tem naj bi se ostala Palestina razdelila na manjšo, toda bogatejšo židovsko državo in večjo, večinoma pusto državo Arabcev.

Modrijan in norec

Eden izmed učencev slavnega psihiatra Esquirola je vprašal nekoč mojstra, kje se konča razum in kje prične blaznost. Namestu odgovora je Esquirol povabil svojega učenca z dvema gospodoma na obed. En gospod je bil v vsem korekten, v obliki in vedenju, drugi pa klepetulja, govoreč večinoma o sebi in svoji bodočnosti. Po obedu, ko sta gosta odšla, je dejal Esquirol svojemu učencu:

— Pravkar ste obedovali z modrijanom in norcem, kateri je bil norec in kateri modrijan?

— Odgovor na to vprašanje ni težak — je odgovoril učenec. Po mojem mnenju je bil korektni gost modrijan, klepetavega bi pa morali vtakniti v norišnico.

— Motite se — je dejal Esquirol. Vaš modrijan misli, da je Bog oče in vede se tako kakor se po njegovem mnenju za tako dostojanstvo spodobi. Prihaja pa iz Charontonske umobolnice. Oni drugi, ki ga smatrate za norca — je Honore de Balzac, naš slavn pisatelj.

Najmanjša in največja riba

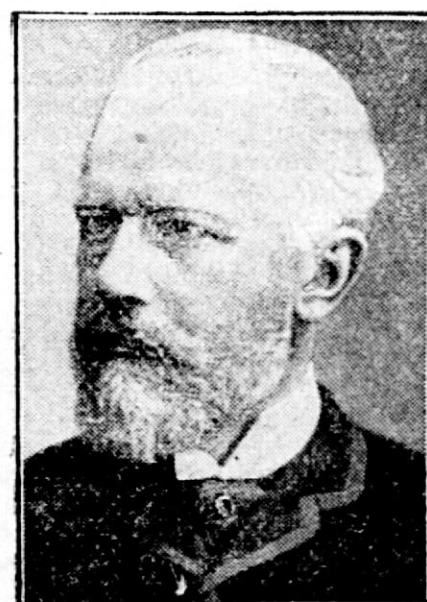
Najmanjša ribica, ki jo sploh poznamo, je neke vrste morska mrena. Ta ribica je znana s Filipinskega otoka Luzona, kjer živi v gorskem jezeru. Njeno znanstveno ime je Mistichtys. Dolga je komaj dober centimeter ko doraste. Samice so dolge 12 do 14 mm, samci so pa še manjši. Tropi teh ribic delajo vtis, kakor da so šele nedavno izlezene ribice, kakršne vidimo ob bregovih naših rek. Teh ribic je v jezeru na milijone. Ribiči jih pridno love, ker so zelo okusne. Kolikor jih ne gre v promet svežih, jih posuše in razpošiljajo po Filipinskih otokih.

Nedavno so našli podobno ribico v morju in ji dali ime Pandaka Pygmaea. Ta je baje še manjša od ribice živeče na Filipinskem otoku Luzonu. Proti tej najmanjši ribici na svetu je pravi orjak največja znana riba nekak morskí pes. Ta doseže dolžino 16 m, ali po nekaterih nepotrjenih vesteh celo 20 m. Pa tudi če je dolga sa-

mo 16 m, je še vedno 1500krat daljša od ribice s Filipinskega otoka Luzona.

Muzej Čajkovskega

Zadnja leta svojega življenja je preživel slavn ruski skladatelj Čajkovski v mestu Klimu, dobrih 20 km od Moskve. Hiša, v kateri je stanoval, je izpremenjena v muzej, kjer se zdaj plava duh slavnega skladatelja. Sobe so ostale take kakršne so bile, ko je Čajkovski šel hodil po njih. V skladateljevem kabinetu vise Beethovnova, Mozartova in Bachova slika. Tam je tudi knjižnica, obseajoča več tisoč zvezkov, med katerimi je zlasti mnogo not. Sredi sobe stoji odprt klavir.

V muzeju je spravljena tudi večina rokopisov velikega skladatelja. Rokopisi obsegajo okrog 4.000 listov. V muzeju je tudi 2.100 pisem Čajkovskega in okrog 10 tisoč na Čajkovskega naslovljenih pisem. V muzeju so razstavljeni tudi dekorativski in kostumni osnutki za skladateljeve opere, klavirski izvlečki njegovih oper z lastnoročnimi skladateljevimi opazkami ter več sto fotografij znanih umetnikov. Med najzanimivejše predmete muzeja spada slika znanega ruskega slikarja V. A. Serova, kateremu je stal mladi Čajkovski za model.

C.rola Prosperi:

Cigareta

Nekdo je izgovoril ime Tino Mauri. Ana ni nikoli zvedela, kdo je bil to. Dejal je celo »ubogi Mauri« tako hitro kakor se govori o pokojniku. Nekdo drugi — bratranec Adelmo — je pripovedoval podrobnosti. Ubogi Mauri se je smrtno ponorečil z letalom na poti iz Pariza v...

Ana ni slišala imena mesta, kamor je Tino letel, ko ga je nenadoma zadela smrt. Odsila je iz salona, na verando, od koder je zrla na vse te ljudi, kakor da išče med njimi enega samega, ki bi mu mogla odkriti svoje srce tako silno presunjeno po tej vesti.

— Komu bi mogla odkriti srce? Svoji snahi?... Svoji hčeri?... Prijateljem svojega sina?...

Zasmejala se je sočutno sama sebi in vračala se, ko je naenkrat srečala bratranca Adelm.

— Ali se ne počutiš dobro, Ana?

— Zelo dobro se počutim.

— Ali bi mi dal cigareto?

Mislila je, da se pod sminko najbrže ne vidi njena bledica, toda njene oči jo bodo gotovo izdale. Oči so jo vedno izdale.

— Izborna cigareta — je dejala Ana.

— Tako dolgo že nisem kadila.

In držeč cigareto v roki je odšla skozi dvorano. Smehljala se je svojim gostom sedecim pri igralnih mizicah. Hlinila je mirno brezskrbnost, gredoč gori po stopnicah lahro kakor senca.

Ni se pa ustavila v prvem nadstropju

palace, kjer je bila njena spalnica, temveč je odšla naprej v drugo nadstropje, čigar nizki strop, bele stene in temna vrata so spominjale na samostanski hodnik.

V največji vegačni sobi je sedela pod svetilko pri veliki delovni mizi komerica Felicita z naočniki na nosu. Sivala je perilo, ko je Ana vstopila.

— Dober večer, gospa grofica!

— Oči si pokvariš, če boš zvečer delala — je dejala Ana in sedla, iščoč z očmi krožniček, ki bi ji mogel služiti za pepelnik. Potem je pa močno potegnila vase nekaj oblačkov tobačnega dima, zroč pri tem na staro, toda belo in mirno Felicitino obličje.

— Ali se spominjaš mladega grofa Maurija? Tina Maurija?... Spominjaš se ga, kaj ne?... Prav kar sem zvedela, da je umrl. Že tako dolgo nisem mislila nanj. Mislila sem, da sem si ga končno izbrisala iz spomina.

V mladih letih bi ne bila nikoli verjela, da bi mogla kdaj pozabiti nanj. Spominjala se je kako globoka, skeleča in ubijajoča je bila tista njena tiha strast in kako brezplodna je bila.

Več mesecev je odlašala svojo zaroko z možem, ki se je z njim pozneje poročila v nadi, da ji bo Tino nekega dne odkril srce. Toda on je ostal nem, skrivnosten in zagoneten. A nekega dne je bilo izginilo. Preselil se je v drugo mesto in se poročil s tukjo.

Toda čas je hitro tekkel in zdaj je Tino umrl.

— Koliko mu je bilo let? — je zašepetala.

Toda na vprašanje je odgovorila Felicita.

— Šestpetdeset, bil je tri leta starejši od naju.

— Od naju?

— Seveda, Ana in Felicita sta bili istih let. Felicita je stopila v službo v domu njenih staršev kot mlado dekle. Naredila je malone vso nevestino opremo.

Ana je kadila naprej, toda njevozeje. Za hip se je obrnila k vratom, kakor da bi se bala, da bi mogel kdo slišati kaj sta govorili in odkriti, da je ona, gospa grofica, v globoko dekolirani in tesno prilagojeni se večerni obleki z glavno tako zlato plavo, rdečih lic in bujnih usten istih let kakor ta stara žena v črni obleki, z belim ovratnikom, sivih las in vелеga obraza.

— Trinpetdeset let. Feliciti so se v polni meri poznala njena leta in zdelo se ji je, da neumno nalašč kaže svojo starost, da jo naravnost izpostavlja na oglede.

Ana se je ozirala na to obličje nekam jezno rekoč:

— Zakaj pa naenkrat jočeš?

Zdelo se je, da se hoče to v bolesti skleniti in s solzami obiliti obličje zdaj umakniti trdemu in ostrému grofici nemu pogledu.

— Ah, gospa grofica, zvedeti, da je ubogi gospod grof tako nenadoma in tragično umrl, tega ne morem prenesti...

— Zakaj pa ne?... je vprašala Ana trdo in se sklonila, da bi jo bolje videla in prišla jo je za roko.

nisem ena tistih, ki tako rade poslušajo sladke besede zapeljivcev in bil je celo zadovoljen, da sem postelna.

— Vedela sem pa dobro, da bi me ne mogel vzeti. Toda, ko mi je dejal: Ne pozabi name mala Felicita — sem v srču trdno sklenila, da se ne bom nikoli omožila z drugim. ... In vesela sem, da sam ostala tako sama.

Ona je dokadila svojo cigareto. V njeni duši je zadivjal silen vihar, ki je tulil in kričal po osveti; hotela je ubijati in uničevati. Bila je gospodarica, lahko bi bila zadala svoji rivalinji najhujši udarec, lahko bi jo bila mučila in uničila njen mir, lahko bi ji bila vzela kruh in streho na stara leta ter jo pognala zapuščeno iz hiše...

Toda tudi tako bi bila Felicita bogatejša od nje.

Cigareta je bila pokajena. Ana je krepko zmečkala ogorak na krožniku in vstala. Prišla sem ti zakadit sobo, uboga Felicita, nehaј no že plakati.

— Neham, gospa grofica, raje bom molila.

— Imenitno, moli zanj in za nas. Lahko noč!

Grofica je stopila na hodnik in odšla po stopnicah nazaj. Morala se je vrniti v priključni salone in se znova ukloniti z nasmehom na ustih družabnim mukam. Toda za hip je vstopila v svojo zapuščeno spalnico. Oh, če bi mogla biti sama... Vsaj za trenutek, če bi mogla tarnati in jokati, vsaj za trenutek, če bi mogla sneti z obraza krinko.

Izleti in drugo o beograjskih študentih

Beograjski študenti so mnogo živahnjeji in podjetnejši od naših.

Beograd, 26. julija. V slovenskem študentskem življenju ima nedvomno eno glavnih vlog »krokanje«. Pri rujni kapljici je središče našega družabnega življenja. Šele na drugem mestu je društveno delovanje.

Vse drugače je to v Beogradu. Strokovne organizacije raznih fakultet in skupin, njih kulturni, debatni in drugi odseki so se v veliki meri polastili študentskega prostega časa. Razen politične delavnosti in velikih ekonomskih koristi, ki jih nudijo študentom, razen znanstvenega strokovnega dela, ki je njih glavna naloga, se brigajo tudi za zabavo. Prireajo izlete, ki omogočajo članom zabavna društvena potovanja po najlepših in najzanimivejših krajih naše države. Tovarštvo, družabnost, smisel za skupnost in organizacijo so lastnosti, ki si jih lahko vzamemo pri naših srbskih tovariših za zgled. Oni imajo svoj popularni in ljudstvu priljubljeni »študentski pokret«. In mi? ...

Za primer iz beograjskega študentskega življenja podam kratko reportažo izleta s parnikom skozi Železna vrata v Kladovo in nazaj, ki ga je priredil COFF (centralni odbor filozofske fakultete) in ki so se ga udeležili študenti vseh strok. Ta izlet nam je pokazal razen študentskih tudi še nekatere druge »sodobne« zanimivosti.

Mrak. Hrup in petje. 200 mladih ljudi se zgrinja na pristanišču. Siluete se spoznavajo in pozdravljajo. Znak sirene. Vsa množica se vala na krov, se porazdeljuje po raznih prostorih parnika. Tisti, ki so ostali zgoraj na prostem, se zavijajo v odeje in strme v zvezdato nebo. Kakor mravlje na mrtvega hrošča, so se vsuli na ladjo. Stroj zamolklo zagode in strese okorni trup. Počasno odplovemo po tihi in temni Donavi.

Skozi mrak nam mežikajo v pozdrav goste posejane lučke Beograda. Že smo izpod zemunskega mostu. Potem smo še tišina vode, hladna pomladanska večerna sapa in nebo, polno zvezd. Po parkih in po skupinah se hlade na krovu. Danes je bila prvič ona prava beograjska vročina, ki se greje asfalt in »kaldrmo«, zasmradi one bedne predele mesta, ki so še ostanek starega orientalskega Beograda, in preprede ozračje z duhom tuberkuloze. Tedaj se začneš v cvetoče parke in drevede, na Kalemegdan ali Topčider, če utegneš, in misliš na one zlate čase, ko si lahko videl haval vonj po smrečju naših gor. Mi pa smo se zatekli na hladno Donavo in naši tovariši Dalmatinci sanjarijo, da so »na moru« ... Zapojo. Vso ladjo preprede ta melodija in plava nad njo kakor oživljen simbol našega razpoloženja. ... Narodne pesmi. In mnogo, mnogo sovjetskih ... Od kod jih je jemljete, za vraga?

Postaja mrzlo. Celo obževalci svežega zraka in romantičarji se v vse večjem številu selijo v toplejše prostore. Prve kopalnice nenadno plohe naženejo tudi zadnje zaljubljene parčke pod streho. Kar na lepem smo se nastanili tudi v prvem razredu. Vsem gostom sicer ni po volji, toda osebe parnika le skomiga z rameni. Je pač pomikanje prostora. Sploh pa kaže, da beograjski študenti prav radi zagrabijo vsako priliko za pregaženje socialnih razlik. Kmalu je prvi razred podoben zasilemu koncentracijskemu taborišču.

Dani se. Ob prvih žarkih jutrnje sone sili svet znotraj na prosto. Gledamo zelena obrežja, hitca mimo nas. Romantične skale, razvaline trdnjav in gradov. Golubac. Trajanova plošča. Veliki in mali Kanazan, sicer zelena pobočja vsa v cvetju sinjega in belega jorgovana. Celi gozdovi španskega bežga! ... Ob obali, deloma kakor zarezana v živo skalo, se blesti ravna cesta. Derdap. Otok Ada Kale. Na rumunski strani vozi voz s svati, Coln odrine od obrežja. Vzklikamo si in mahamo. Rjave uniforme nam nes pomlinjajo, da plovemo po meji. — Zakaj mora biti meja prav povsod, kjer je kaj lepega? Po najlepših gorskih velikanih teče meja. Kjer je kos krasote v naravi — nas mora tudi nekaj opozoriti na človeško zabitost; pa bodisi da nas spominjajo prazne konzervne skatle na blagodejnost civilizacije, bodisi da se zasveti v soncu bačel.

Na krovu se je začel program: »Halo, halo! Tu akademski radio Beograd! Pre naša druga polčas nogoletne tekne SK Plutokratijska: SK Životni prostor. Tekma se odigrava na terenu malih narodov. Prvi polčas od 1914 do 1918 se je končal z rezultatom 1:0 za SK Plutokratijsko. Pozor! Tekma se nadaljuje!

V tem tonu si vsi programi vseh ekskurzij. Tu se mnogo bolj zanimajo in zavzemajo za politiko kakor pa pri nas. Priznati pa jim je treba pri tem, da so res duhoviti. Bil sem že na mnogih prireditvah, nikoli pa ni bil nivo duhovitosti nižji od naših pravih radijskih programov. Ne vem, komu naj bi bilo to laskanje — njim ali radiu Ljubljana ...

Kladovo. Vkorakamo s himno beograjskih študentov. Mesto je rečno, ima pa mnogo vrtov in je vprav nebalakansko čisto.

sto. Vidimo mnogo mladine v kratkih hlačah in telovadnih majhah. Vsi ožgani od sonca, mnogo izrazitih svetlobnih Nemcev. Mnogo je tudi starejših, deloma pri čem elegantnih, deloma v »pumpernikih« in značilnih avstrijskih suknjičih. Vse to daje videz, da smo zabredli v kakšno štajersko ali tirolsko letovišče, ne pa tja nekam na rumunsko mejo, nasproti trdnjave Turn-Severin. V mestu je namreč interniranih 2000 židovskih beguncev z Avstrije, Češke, Nemčije. Na tisoče stisnjeni v ladjah so pluli po Donavi v nadi, da jih čaka v kakem rumunskem pristanišču parnik za Palestino. Hitri tok dogajanja pa jim je prekrizal načrte. Nekaj časa se ticali v strahno bednih in nehijskih razmerah, skoro po tisoč na eni ladji, in prežmili v ledu na Donavi. Potem so jih naše oblasti v uvidenosti položaja dovolili po večini prosto kretanje po Kladovu. Ker jim razna židovska društva plačujejo najpogostejše, pomenijo za Kladovčane dobrodošel zaslužek in so jih veseli kakor letošičarje.

Igrali smo proti njim nogometno tekmo, potem pa šli na sprehod v hribovito, zeleno okolico. Zopet program, petje, družabne igre ... Zvečer pa smo si navahili v edino slaščičarno mesta, na halvo, bozo in ... kislo mleko. Halva je splošno znana, turškemu medu podobna slaščica. Boza je sladka, osvežujoča, brezalkoholna pijača, ki jo delajo v glavnem iz pšenice. Kislo mleko je tu po večini kozje ali ovčje. Mali lokal je bil ves natrpan. Toliko halve ta

bozadija gotovo svoj živ dan ni prodal ... Naslednjega dne, zgodaj zjutraj, nas čaka zopet prav ista ladja v pristanišču. Med povratkom nam zopet mine čas ob vselej novem, neizprtem »programu«, sončenju, fotografiranju. Nekaj posebno izkušnih pa požira halvo. Saj je v Kladovu toliko cenejša! Zato so si nakupili kar cele vojne zaloge.

Večeri se. Hlad nas prežene zopet na toplo. Seveda zopet v prvi razred. Kljub izrecni prepovedi. Tu se zapletemo v debato z nekim pravoslavim popom. Politika ... Bog ... Filozofija ... Idilo prekine šef tukajšnje policije, ki se je slučajno tudi iz Beograda v Kladovo pripeljal istodnevno z nami in že tedaj z negotovostjo gledal naše početje. Vendar nas je pa tedaj opravičeval dež. Zdalj pa odločno zahteva našo odstranitev iz prvega razreda. Za nas se postavi pop. Brez uspeha. »Ima da ih nema«, zahteva kruta oblast. Tedaj naroči pop za vse črno kavo in vino, nekaterim posebno celo večerjo. Tako nam pridobi pravico, da ostanemo. Domovina je rešena. Kar ganljiva je ta vzajemnost popa in tistih, ki so pravkar se v debati zagovarjali brezbožništvo. V veselje družbi prebijemo čas do Beograda. Prispemo ob desetih zvečer. Kar žal nam je, da je že konec.

Filmi, ki bi jih Slovenci morali videti

Vsaj v teh težkih časih storimo kaj za omejitve pijančevanja

Ljubljana, 27. julija. Dan za dnem se v našem časopisju piše o filmih, ki jih je vredno videti ali ne. Ne nameravam se baviti s takimi filmi, temveč se hočem v bežnih vrsticah dotakniti filma, ki noč in dan teče po vseh naših mestih in vaseh, od vseh priklah in nepravil, od vseh slavnosti in žalovanj. Spregovoriti hočem o filmu, ki je tako rekoč sestavni del našega narodnega življenja, katerega konec se zaključuje po jecah, bolnicah, norišnicah in pokopališčih. Naslov mu je: »Posledice alkohola v našem narodu«.

Res je, da imamo Slovenci društvo »Sveta vojska«, res je pa tudi, da so uspehi tega društva zelo majhni, ali pa jih sploh ni. Ne vem, kje so vzroki temu. Morda je krivo deloma tudi ponesrečeno vodstvo. Dejstvo je, da se v Sloveniji čimdalje več pije, da iščemo Slovenci ravno v zadnjem času rešitev vseh perečih socialnih in nacionalnih vprašanj v alkoholu, ki nas napravlja fanatične borbe nacionalnih in socialnih pravic, ali pa nas zaziblje v apatične sanjaje vse dotlej, dokler deluje moč in količina zaužitega alkohola.

Po zadnji statistiki za leto 1939. smo izdali Slovenci samo v tem letu za alkoholne pijače ogromno vsoto pol milijarde dinarjev ali eno dvajsetino našega državnega proračuna. Ni mi znana statistika za vsa država, toda če bi tudi ostali karjasi naše države stali na tako »visoki stopnji« potrošnje alkohola, potem bi prebivalstvo naše države poglajalo vsako leto po grlu blizu 6 milijard narodnega premoženja.

Toda pol milijarde dinarjev, ki jih vržemo samo Slovenci nenamitnemu Bakuu v žrelo, se zdaleka ni ona končna vsota, ki jo naš narod dejansko žrtvuje vsako leto za svoje uničevanje, za svoj pogin. Prepričan sem, da se ta vsota zaradi svih posledic najmanj potroji za izdatke pravih, po bojev, pretepoz, uničevanja tuje in lastne imovine, za izdatke za bolnice, zdravilnike in zdravila, pa za one najbednejše, ki jih spravi alkohol v umobolnost.

Zavestno žrtvuemo letno pol milijarde dinarjev za nadaljnje uničevanje svoje sreče, družinskega blagostanja, dvomljivo razvedrila in zabave, za propast kmetij in obrti, zavestno širimo bedo, pomanjkanje in glad, zavestno, brez kazni, širimo jetiko in uničujemo mlada življenja.

Izpostavljamo se zasmeševanju tujcev, ki vidijo v nas narod pijancev, nezmožnih višjih naporov in ciljev, ki z neko lahkotnostjo in brezbriznostjo prepuščajo svojo zemljo drugim, ki je zadovoljen s podrejenimi vlogami slug in brezpomembnih uradniških mest, prepuščajoč vse boljše položaje drugim. S kolikšnimi slovenskimi otvarjamo vedno nove gostilne, ustrezajoče predpisom moderne higijene, ne najdemo pa nikjer potrebnih sredstev za zgradbo novih šol in bolnic, za povzdigo kulture in izobrazbe širokih ljudskih množic, za povzdigo našega kmetijstva in obrti, za čim večji razvoj našega turizma,

ki vse je večidel prepuščeno redkim posameznikom, namesto da bi pri tem sodelovali in pomagali ves narod.

Redka predavanja in še redkejši dobri zgledi posameznikov nikakor ne morejo odstraniti z naših cest značilnih postav pijanega ljudstva, ne morejo preprečiti številnih pobojev in pretepoz pijanih fantov, ki so sicer globoko verni, pa nimajo potrebne in zadostne srčne in umske izobrazbe, da bi morebitna nesoglasja poravnali na miren način. Pomanjkljivi izobrazbi je za izživeljanje živalskih strasti najboljši zaveznik ravno alkohol, katerega se vprav Slovenci v polni meri poslužujemo.

Da, to je v teh resnih in hudih časih žalosten film življenja našega naroda, katerega verno sliko bi morali za zvočni film posneti v najresničnejši sliki in učinku v naših umobolnicah, kjer ga dan za dnem v deliriju uprizorjajo nesrečne žrtve alkohola. Ti nazorno posneti filmi, ki bi se morali brezplačno kazati širom po naši domovini vsemu prebivalstvu, bi po svoji stvarnosti in tragiki življenja takih najbednejših predstavnikov našega naroda zalegli več kakor pa še tako skrbna predavanja in zborovanja, ki se pogosto končajo zaradi lepšega zaključka s primerno prirediteljski banketi, ne da bi ljudstvo kolikaj preprečilo o pogubnosti čezmernega uživanja alkohola.

Nekajurno brezprimerno trpljenje teh bednih bitij pred njih žalostnim koncem, ko v groznih, besnih napadih gledajo, vidijo in preživljajo vse mogoče in nemogoče privide življenja, ali pa v tragikomčnih predstavah, ki se naenkrat sprevržejo v obupno jokanje, so sad čezmerno zaužitega alkohola, dokler jih smrt ne reši trpljenja. V teh obupnih prizorih ne na tako strahoten način izraža vpliv alkohola, da kdor samo enkrat vidi to sliko, je ne pozabi več, vtisne se mu za vedno v spomin.

Prepričan sem, če bi samo nekaj posnetkov teh filmov predstavljali po naši lepi domovini, da bi se kmalu pokazali sadovi, pljancevanje, če bi že ne ponehalo popolnoma, bi se vsaj zelo omejilo, s tem pa bi tudi našo narodno zdravje, blagostanje, zavest in treznost, izgubili bi poboji in pretepi, izgubila bi beda, povzročena po alkoholu, narod pa bi v teh resnih časih stal pripravljen na največje žrtve in napore pri očuvanju naše, s krvjo priborjene svobode.

J. Kr.

Iz Litije

— Za rejce malih živali. Sprejemajo se prijave za plemenske petelinčke in jardiče. Pogoji za prijavo in naročilo so na lepem na oglasni deski Društva rejcev malih živali na ograji Preglednega vrta na Glavnem trgu. Naše Društvo rejcev malih živali priredi v kratkem tudi tečaj za kapunjenje petelinčkov. Spričo dejstva, da imamo skoraj polovico tedna brezmesne dneve in je tudi v »brezmesečnih« dnevih dovoljeno uživanje perutnine, bodo kapun-

čki, ki jih bodo gojili naši perutinarji, dober vir dohodkov, pa tudi dobra poslastica v »mrhne« dnevi. Lititsko društvo rejcev malih živali je med najbolj agilnimi v vsej Zvezi rejcev in seveda tudi eno najmočnejših. V zadnjem času so naši rejci precej prizadeti, ker so se dvignile cene koruzi in prosu.

— Kje naj stoj vremenika opazovalnica? Lititski skavti nameravajo postaviti vremeniko hišico, kjer bodo nameščeni toplomer, barometer in druge priprave ter tudi točna ura. Take naprave v našem kraju res močno pogrešamo in je bila že pred leti izrečena želja iz turistovskih krogov, naj bi si omislila Litija vremeniko opazovalnico. Skavti nameravajo izpolniti svoj sklep že v kratkem, instrumente že nabavljajo, zdaj je treba izbrati le še prostor, kjer naj stoji hišica. Ta bo iz lesnega lesa, dočim bo podstavek betonski. Upravni odbor skavtov se je odločil za prostor med obema skavtskima domovoma pred sodiščem in v bližini šole. Večina javnosti pa želi, naj bi prišla vremenika hišica na bolj priročen kraj, kje na Glavnem trgu. Preden bodo začeli postavljati hišico, naj upoštevajo skavti upravičeno željo javnosti, saj je od skavtske uprave določen prostor res na odročnem mestu,

kamor večina Litijanov in Gradčanov pa tudi Smarčanov ne pride, dočim bo v primeru, če bo stala hišica na Glavnem trgu, res pri roki za vsakega mimoidočega. Prepričani smo, da bodo v primeru, če bodo skavti upoštevali željo našega občinstva, zaslužili tudi podporo javnosti pri svojem stremljenju za olepšanje in napredek Litije.

— Zetev se je začela. Te dni smo začeli žeti pšenico. Na Litiskem polju in v Gradcu ter Zgornjem logu je klasje še precej zadovoljivo. V smeri Kresnice pa imajo letos izredno slab pridelek pšenice. Večina klasja je polezanega. Vrgli so ga zadnji hudi nalivi, ki so se ponavljali iz dneva v dan. Pšenica je tudi bolj redka kakor drugo leto. Zaradi slabega pridelka pšenice je kresniška okolica precej prizadeta. Zdalj imajo že drug slab pridelek v letošnjem poletju. Tudi češnji ni bilo skoro nič, ki so eden glavnih dohodkov kresniških gospodarjev. Večina Kresničanov prodaja svoje češnje tudi na ljubljanski trg, letošnja pomlad pa je bila tako deževna, da je uničila češnje že v cvetju. Tudi v ostalih vaseh kresniške okolice kakor na Stanj, Jančah, Jevnici in drugod je bilo češnje zelo malo.

Trbovlje po strašni elementarni katastrofi

Pojasnilo poveljstev prostovoljnih gasilskih čet Trbovlje-rudnik, Trbovlje-trg in Klek

Od poveljstev prost. gas. čet Trbovlje-rudnik, Trbovlje-trg in Klek smo v gornji zadevi prejeli sledeče pojasnilo:

G. poročevalcu in ostalim, ki pravijo, da ni bilo nikjer gasilcev, pojasnjujemo, da so bili vsi gasilci, v kolikor niso vedeli za katastrofo, ki so na delu v rudniških jamah, zaposleni pri reševalnih delih na nestetih krajih. Večina gasilcev je reševala pri tej katastrofi v svojih civilnih oblekah in to iz razloga, ker jih mnogo ni moglo priti radi deroče vode do gasilskega doma, drugi pa če so tudi prišli v gasilski dom, niso imeli časa preobleciti se v svoje gasilske delovne obleke, temveč so se z orodjem podali na vsa ona mesta, kjer je bila pomoč najbolj potrebna.

O kakšni skupni akciji tokrat ni bilo mogoče misliti, ker je nesreča prišla v nekaj minutah in je bila pomoči potrebna cela trbovjska dolina od Gabrškega pa do kolodvorja v dolžini preko 6 km. Vsak gasilec je pač hitel tja, kjer je bila pomoč potrebna. Predvsem so v prvi vrsti reševali ljudi v koloniji »za Spitalom« iz ogroženih stanovanj in čim je bila najhujša nevarnost odstranjena, je bila njih glavna naloga reševati mostove oz. odstranjevati različni nanešeni material, da se je tok vode zopet spravil v pravo strugo. Vse to so gasilci storili s svojo nadčloveško močjo.

Običajnega alarma z rudniško sireno ni bilo, ker je bil radi strele prekinjen električni tok. To pa na stvari ni prav nič škodovalo, ker so bili vsi gasilci obveščeni potom alarmnih zvoncev, ki se nahajajo po vseh kolonijah, in ki so brezhibno delovali. Pa tudi sicer so bili gasilci že tudi prej na mestu, čim so zvedeli, da preti nevarnost poudvijo.

Zato se je zgodila gasilec velika krivica, ko pravi dopisnik, da gasilcev ni bilo mogoče prirediti in končno jih še žali češ, da izgleda da naši »vrli« gasilci sploh

niso pripravljali za pomoč bližnjemu v takih primerih.

Kakor hitro je minula največja nevarnost in se je voda nekoliko otekla, so bili člani z vsem orodjem posebno črpalkami takoj na razpolago in se je voda črpala iz stanovanj pri vseh ohih nesrečnih, ki so zahtevali pomoč v tem pogledu. Odkrili niso nobenemu in je tudi v tem pogledu dopisnik napravil gasilec veliko krivico. Res je to, da se je gasilec pridružil bolj malo posameznikov, kar pa jim ni štet v zlo, ker so reševali imetje svojih sosedov ter so tudi s tem storili svojo dolžnost. Vsem onim, ki so nam na katerikoli način pomagali, bodi ob tej priliki izrečena najlepša zahvala.

Končno poveljniki čet Trbovlje-trg odklanja pohvalo g. dopisnika s pripombo, da je storil le svojo dolžnost, kakor tudi vsi ostali njegovi tovariši. Ne delamo in ne pomagamo v nesreči radi priznanj in pohval, ampak zato, ker nas veže sočutje do bližnjega, ki je v nesreči. Bili so časi, ko so v gasilске vrste pristopali ljudje iz raznih slojev, danes pa vidimo razen par častnih izjem med gasilci samo delavce-rudarje, ki kljub trdemu delu še vedno najdejo toliko razumevanja, da žrtvujejo čas in zdravje v dobro bližnjega. Lahko je gledati in kritizirati gasilsko delo od daleč, ali prijeti za resno delo jim ni ljubo. Imamo še prostora v gasilskih vrstah, pridite med nas, da boste tudi sami doprinesli nekaj žrtev do bližnjega in uverjeni smo, da bo odpadla kritika in zabavljanje, kot je bilo slišati to sedaj.

G. dopisnika pa prosimo, da naj v bodoče v sličnih poročilih bolj objektivno poroča in ne naseda opazkam mimoidočih ljudi, ki o gasilski organizaciji nimajo niti pojma, niti čuta do bližnjega v nesreči pa vidijo le samega sebe.

Radioprogram

Nedelja, 28. julija

8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Narodne pesni poje Poldek Zupanova, s harmoniko spremlja Avgust Stanko. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Gvido Rant). — 10: Jules Masseneti: Slike iz Alzacije, suita (plošče). — 10.15: Jožek in Ježek. — 11: Gorenjski trio in plošče. — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert Delavskega pevskega društva. — 14: Operetni venčki (plošče). — 17: Kmet. ura: Vzreja in nega prašičkov (inž. Jože Padar). — 17.30: Popolnanski koncert: Cimermanov kvartet in fantje na vasi. — 19: Napovedi, poročila. 19.20: Nac. ura: Srbske naselbine v Gorskem Kotaru (Ljubo Sundač). — 19.40: Objave. — 20: Nekaj okroglih (plošče). — 20.30: Kitara in klavir (Stanko Prek in Raf. Ellec). — 21.15: Koncert Pevskega zbora z Ježice. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za oddih (plošče).

Ponedeljek, 29. julija

7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Balalajke (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Dvospevi. Sodelujejo Andrej Jarc, Tone Petrovič, s harmoniko spremlja Avgust Stanko. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Predavanje inspekcije državne obrambe. — 19.40: Objave. — 20.10: O štajerskih gradovih (Leo Pettau). — 20.30: Čajkovskega dela izvajajo Marta Osterc-Vajalo in Ida Vajalo. — 21.15: Fantazije iz znanih oper (plošče). — 22: Napove-

di, poročila. — 22.15: Citraški dueti (Kost Ivan in Vilko Skok). —

Torak, 30. julija

7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.15: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Glasbene slike (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Orglice in harmonika (Stanko August in Franc Petan). — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. 19.20: Nac. ura: Civilna mobilizacija vasi (Stojadin Stamenković). — 19.40: Objave. — 20: Deset minut zabave. — 20.10: Ali mine jedelnice samo ob sebi (Vilko Mazi). — 20.30: Akademski pevski kvintet. — 21.15: Pevski koncert Karle Štehanove. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Štirje fantje.

Sreda, 31. julija

7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Virtuoz (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Operni odlomki (plošče). — 14: Poročila. — 18.40: Mladinska ura: Malo telesne vzgoje (Miroslav Zor). — 18.45: Dljaska zabava (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Banja Luka (Isanje Mitrović). — 19.40: Objave. 20.10: O Korsiki (Viktor Pirnat). — 20.30: Trio za flavto, klarinet, kitaro (Urbanc Fran. Viktor Čampa in Stanko Prek). — 21.15: Pevski zbor »Cankar«. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Podoknice (plošče). —

NI MOGOČE

— Kdaj sem ti to obljubil?
— Zadnjega dne v februarju.
— Februar vendar nima zadnjega dne.

MALTA

Zidar: Čuj, kaj bo z malto?
Polir: Pusti politiko in delaj!

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

150

Roma

Micheline je odšla v svojo sobo, kjer je pozvonila komornici.

— Prinesite mi črno svilen obleko. Hitro!
Kmalu potem s Micheline pojavila v salonu. Njen oče se je zdržal, ko jo je zagledal na pragu v žalni obleki z njenim tako bledim obrazom, da bi ji vsakdo verjel, če bi opravičila svojo odsotnost z boleznijo. Njene velike, temne oči so zrlle otožno izpod bledega čela.

Gosta sta brž vprašala po njenem zdravju.
— Nič hudega ni ... saj mi je že odleglo ... hvala lepa!

Potem je dejala Micheline tiho svojemu bratranču: — Amoury, bodite tako prijazni in ne silite me nocoj govoriti. To je prvič, da imamo goste, odkar mi je umrla mati.

— Mož, ki je naslovila nanj to prošnjo, jo je točno izpolnil. Bil je lep mladenič, ki pa razen svoje telesne lepote ni imel ničesar, če ne računamo njegovega

lepega imena de Servont-Tanis. Imel je pa proti sebi svoje srce, nežno in plaho. Zaljubljen v Michelino do ušes bi si ne bil dovolil niti tistega flirta, ki ga je markiz de Valcor tako lahkomišlno priporočal svoji hčeri.

Sicer mu pa markiz ni dajal prednosti, kajti mislil je samo, da bi si Micheline prihranila mnogo neprijetnosti, če bi mogla pozabiti na Herveja. Razen tega bi bil srečen, če bi jo mogel omožiti kmalu in ji dati ime de Servont-Tanis, s kakršnim se je ponasla njena mati.

Obed v krasno opremljeni jedilnici je potekel brez vsake živahnosti.

Zares, to je prava pogrebna gostija, je pomislil grof de Prezarches nejevoljen, da ne more pokazati svoje starčevske galantnosti pred dražestnim, toda prelestnim dekletom, sedečim nasproti markizu.

Varouz se je zdaj pa zdaj željno ozrl na Michelino, toda svoje poželjive poglede je skrbno skrival. Ah, kadar bo poročena, je vzdihnil poželjivo, zlasti če se poroči s tem dobrodružnim bratrancem, ki jo kar požira z zaljubljenimi očmi, ta čas pa poliva vodo kraj njene čaše ...

Ta predsednik vrhovnega sodišča se je lahko rogala zakonskim razprtijam, kajti bil je sam zapleten v najhujšo afero te vrste, ne da bi to vedel. Njegova žena Klara Varouza, ki je bilo njeno intimno življenje z njim pravi pekla, ga je v začetku še preveč ljubila, potem je pa tem bolj trpela in navezala je ljubavne stike z drugim. Neznane je bil potem aretiran ter obtožen umora in tatvine. Bil je to zlo-

glasni Michel Oceana, zasačen, da je ubil damo polsveta, da bi jo oropal. Poleg tega je bil pa osumljen najskrivnostnejših zločinov in morišče je ušel s tem, da se je sam obesil v ječi. Nikoli ni bilo mogoče točno ugotoviti, kdo je bil ta mož, čigar ljubica bi bila gospa Varouza gotovo postala, če bi ga bili aretirali tri dni pozneje in ki bi lahko med porotno obravnavo bahavo izdal ime te dame iz visoke družbe, če bi ne bil viteški bandit. Prav tako viteški je bil tudi preiskovalni sodnik, kajti nesrečnik je izročil njena ljubavna pisma med burnim prizorom, ko si je nastavila samokres na sence in ko je malo manjkalo, da ni zablazela. To pa tistega večera ni motilo njenega moža, visokega uradnika neomadeževane preteklosti, ko je sedel za mizo markiza de Valcora, da je računal z bodočimi zakonskimi homatijami hčerke svojega gostitelja.

Drugače pa za vneto poslušal gostitelja in lovil vsako besedico, ki bi mu mogla izročiti v roke tega markiza, zakopanega v zlato, ponosnega in genijalnega, markiza, ki je pa morda sam hrepenel po tem, da bi storil sodstvu svoje domovine eno tistih uslug, o katerih se nikoli ne govori, ki pa tudi nikoli ne zapadejo pozabi. Renaud je pravkar govoril o svojih bogatih virih kavčuka. Pravil je, da hoče Valvorijo preurediti v delniško družbo. Vodstvo takega podjetja se mu je zdelo pretežno zlasti na tako daljavo. Potlej bi se lahko umaknil iz javnosti. Ni hotel, da bi njegovo delo s tem trpelo. Njegov sklep je bil torej storjen. Za vodstvo podjetja bo torej ustanovljena posebna družba.

Misel na delnice, ki bodo kmalu izdane, na njihovo visoko vrednost, zaječeno v bodočnosti, na ustanovniške deleže, na položaj v upravnem svetu, na vse te potoke zlata, ta misel je razvnela utrujene že motne oči starega de Prezarchesa, in kakor ogledne Varouze oči. Ob sta za hip pozabila na Michelinino lepoto. Okrog mize so tiho hodili služabniki v livreh, masivni jedilni pribori so pokrivali prt. Vse je dišalo po razkošju in bogastvu.

Kako masten grizljaj bo, če se Valcorova afra znova razplete ... je pomislil nehoti predsednik kassacijskega sodišča. Toda požuril se je, da bi sam v sebi zaglušil ta indiskretni glas. Nekaterih reči si človek ne pove rad, zlasti če se čuti sposobnega storiti jih.

Fant se res dela, kakor da bi mu ne mogel nihče do živga, je pomislil še Varouze, opazujoč ta izredni tip moža, vrednega, da bi vse ženske zavoljo njega zavrgle mladino, tega moža, tako visoko inteligentnega in obdarovanega s tako nep

BLIZAJO SE SREČNI DNEVI ZA IGRALCE DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

Veliko žrebanje V. razreda 40. kola se prične v Beogradu dne 9. avgusta in bo trajalo do 7. septembra. Glavne milijonske premije bodo izžrebane v Nišu. Srečke za V. razred se obnovijo najkasneje do 4. avgusta. Novim naročnikom so pa na razpolago tudi med žrebanjem v številnih serijah — v domači glavni kolekturi drž. razred. loterije

VRELEC SREČE
Aloizii Planinšek
 Ljubljana, Beethovnova ul. 14
 v palači zavarovalnice „Dunav“

A. BIRABEAU:

Globoko potrži naznanjamo...

Gospa Corcellesova je bila ljubosumna in ni rada hodila na pogrebe. To sta sicer dve stvari, ki prav za prav nista v nobeni zvezi, vendar pa igrata odločilno vlogo v zgodbi, ki vam jo hočem pripovedovati... Ljubosumnost... ni mi treba bližje pojasnjevati, kaj je to. To je velik kvar značaja... to bodo gotovo potrdili vsi zakonski možje. Odpor proti pogrebu je menda manj razširjen. Mnoge žene smatrajo celo ta obred za prijetno razvedrilo. Nekateri so nedvomno nadarjeni za izražanje sočutja. Mnogim je pa pogreb dobrodošla prilika, da vidi in opravljajo ljudi, da obkrožijo primerno obleko, ko lahko opazujejo in sodijo kretanje in čustva drugih ljudi.

Skratka, pogreb jim je družabni dogodek. Nekako tako kakor svatba — svatba v žalni obleki.

Toda med te žene gospa Corcellesova ni spadala. Ona je temperamentna, ona ljubi hrust in trušče. Če vidi človeka plakati, tudi nji solze zalijejo oči. Pogrebnege diradaje prav nič ne ljubi. Boji se cerkva in izogiba se pokopališču. Njihova lega je tako nerodna. Človek mora vedno hoditi ali voziti se skozi umazano predmestje, preden pride na pokopališče.

Razen tega ji žalna obleka zelo slabo pristaja. V nji se zdi deset let starejša nego je v resnici.

Zato je dejala gospa Corcellesova vselej svojim znancem:

— Lahko zahtevate od mene kar hočete, samo tega ne, da bi šla na pogreb. To me preveč razburja.

— In ne spremlja bi na zadnji poti niti svoje najboljši prijateljice.

Gospod Corcelles priznava njeno stališče za povsem pravilno in enako kakor obsoja ljubosumnost svoje žene, jo smatra za velik kvar značaja, čeni njen odpor proti pogrebu.

To se vam zdi čudno? O ne, to je zelo razumljivo. Verjemite mi, kajti... kajti, če pride smrtno oznanilo, pravi gospod Corcelles:

— Ah, gospa Bageova je umrla. Tako stari prijatelj! Vljudnost zahteva, da se ne omejim samo na pisмено sožalje. To bi tovariši Bagi težko prenesli... Tedaj pa poroče gospa Corcellesova:

— Pojdi torej sam na pogreb, to bo vendar zadostovalo.

— Da, ne preostane mi očitno nič drugega, odgovori Corcelles s prepričalnim glasom in... gre k svoji prijateljici gospodični Mariji Flutevi.

Dve sladki uri polne svobode! Kaj ti pomaga vsa tvoja ljubosumnost, ubogo de- te! Poleg tega pa še pokopavajo ljudi ob tako prikladni uri...

»Draga pokojnika bomo kropili toč-

no opoldne v cerkvi Device Marije Snež- nee.

Opoldne! Najlepši čas za obed med štiri- mi očmi! Čustvo! Gospodična Marija Fluteeva je pravkar šele vstala. Na sebi ima dražee tenko haljo. Obedovala bosta ne- moteno skupaj samo dva.

Zakaj prav za prav prinaša zaljubljen- cem tak užitek, če lahko skupaj sedijo za mizo in skupaj jedo, jaz tega ne vem. To- da tako je. Žal — ali ni to zelo frivolno, če se tako izražam? Toda oni res tako mi- silijo — žal vlada med znanci zakoncev Corcellesovih premajhna umrljivost.

Ne, izraziti se moram drugače: število smrtnih oznanil, prihajajočih po pošti, oz- nanil, ki omogočajo Corcellesu obedovati pri gospodični Flutevi, je prepičilo. To se sliši mnogo manj cinično? Obenem pa ta- ko bolje izraža misli gospoda Corcellesa.

A včasih mu je to nekoliko mučno. Ka- dar gre za tega ali onega izmed njegovih prijateljev, ki naj se mu posveti točno opoldne v cerkvi Device Marije, se mora vendar enkrat, dvakrat ali trikrat spom- niti ta čas, ko sedi za mizo z zapeljivo Ma- rijo Fluteevo. A to mu nekoliko kvari — tek.

Da, če bi šlo za prijatelja, ki bi bil na njegov pogreb povabljen samo »pro for- ma« iz družabne vljudnosti... bi mu bila dvojni užitek zavest, da lahko ostane ta čas nemoten s svojo prijateljico in da je dorašel ljubosumnosti svoje žene.

Ali ste že opazili, kam merim? — Mislim, da ste. Nekega lepega jutra, ali bolje rečeno, »nekega dne točno opoldne« je prišel Corcelles črno oblečen in s čr- nimi rokavicami v roki ves srečen k gos- podični Flutevi.

— Marije! je vzkljnil z veselim glasom, ali so poznala Amadea Julia Ludvika, Jo- sefa Sarrieres des Briorda, viteza Častne legije, ki je tiho zatislil oči pred petimi dnevi v visoki starosti 83 let, spravljen z bogom in ljudmi? Nisi ga poznala? Jaz tudi ne. Toda tu vidiš, da sem dobil od rodbine smrtno oznanilo in vabilo na po- greb.

To je bil prijeten in zelo pozoren mož. Stanoval je na drugem koncu mesta in iz- razil je željo, naj ga pokopljejo na dalj- nem pokopališču v Bagneuxu. Njemu se moram zahvaliti, da sva pridobila tri slad- ke ure, lečica.

— In odvisno je samo od nju, da li ho- čeva kmalu zopet skupaj obedovati in za- bavati se... Ne glej me tako debelo s svojimi sladkimi modrimi očmi, dušica mo- ja! Saj se mi ni zmešalo. Stvar je namreč tale: Podkupil sem nekega uradnika Le- blancovega pogrebnege zavoda, ki mi bo v bodoče vedno pošiljal smrtna oznanila, ki jih zavod tiska, kadarkoli bo naju mi- kalo malo pozabavati se. Zdaj pa brž po- svetiva tih spomin najnemu dobrotniku Amadeu, Juliu, častitemu županu, potem se pa poljubiva in brž k obedu.

— To je grdo, kaj ne? Da, toda mož, ki hoče skočiti čez zakonski plot, se ne sme

ustaviti niti pred najsvetejšimi stvarmi. Tako globoko lahko pade mož, ki je zašel na kriva pota.

Corcelles je cinično koval dobiček iz smrti svojih bližnjih. Poznam seveda lju- di, ki delajo tudi to, toda na mnogo huj- ši način. Delal je takole:

Ko se je oglašila v njem ljubezenska žilica, je oblekel črno obleko ali pa si je vsaj pritril žalni trak na rokav ter vzel črn klubok in črne rokavice.

Lastniki delikatesnih trgovin so pa po- tem videli, kako je zavil v delikatesno tr- govino črno oblečen gospod, ki mu je žare- la iz oči nestrpna strast in moč, kako skrbno izbira južno sadje, gosja jetra, ka- viar, fino pecivo in šampanjec. Smatrali so ga za srečnega dediča.

Gospa Corcellesova pa ni ničesar opazi- la, čeprav je bila tako ljubosumna. Samo malo čudila se je temu, da skoraj nobe- nega izmed teh umirlih ni poznala.

— Čuj, ali poznaš neko Odetto, Brigitto Charquemontovo, rojeno Gaulandovo, — je vprašala za primer gospa.

— Dali poznam Odetto Charquemontovo? To je vendar žena mojega starega prijatelja Charquemonta. Ubožec, to je zanj strašen udarec... Saj sem ti vendar že večkrat pravil o nji. Da ti nisem... O, prav gotovo, toda ne spominjaš se več. To je bil moj najboljši prijatelj iz mladih let. Zelo ganjen bo, ko pridem na pogreb.

Ali pa: Ah, bože moj... Pormelant! Ubogi Justin!... Ti ga nisi poznala... To je bil imeniten deček, toda zadnja leta se je izogibal ljudi...

Toda na obzorju je neprestano grozila nevarnost. Nevarnost, ki spremlja vse ta- ke »izume«. Za čudovit sistem je zapelja- val našega nezvesteža k pretravanju, k čezmernemu izkoriščanju možnosti.

Gospodu Corcellesu je bilo umirati vedno mnogo dobrih tovarišev, starih prijateljev iz mladih let in daljnjih sestric.

Gospa Corcellesova zaenkrat ni rekla nič, samo v salonih, kjer je navadno pre- kipejala svoje popoldneve, je večkrat de- jala:

— Ali ste opazili, koliko ljudi letos umi- ra? Ne mine teden, da ne bi dobili vsaj enega smrtnega oznanila...

Toda polom ni prišel od te strani, tem- več od druge, povsem nepričakovane. Pri enem teh pogrebih grehov je dejala Ma- rie Fluteeva svojemu prijatelju: — To je neumno, da nisi jutri prost. Tako krasno vreme je, tako rada bi se odpeljala s teboj v Versailles.

Corcelles je pa odgovoril: — No, zakaj pa ne? Dam si kratkoma- lo zopet poslati smrtno oznanilo. Kaj ne mo- reta dva moja stara prijatelja umreti drug za drugim?

— Seveda! Imenitno! In Corcelles je ta- koj telefonično naročil pri svojih znancih od pogrebnege zavoda osmrtnico s pogre- bom, določenim na prihodnji dan.

Osmrtnica je prišla še istega dne z zad- njo pošto. Corcellesu je zaluzal obraz, ko je opazil med pismi črno obrobjeno ku- verto in dovolil si je celo še to razkošje, da je prepuštil svoji ženi odpiranje kuver- te. Komaj je pa gospa Corcellesova po- gledala v smrtno oznanilo, je kriknila in bridko zaplakala.

— Križ božji! Alfred Schmitt! Bože moj, Alfred je mrtev! Alfred, vse moje, moj zlati Alfred...

Gospa Corcelles je temperamentna že- na. V navalu bolesti je zaluzala svojemu možu v obraz odkrito priznanje:

— Da, moj ljubček je bil. Celih pet let. Oboževala sem ga. Alfred! Moj edini Af- fred! A zdaj je mrtev. Stori z menoj, kar hočeš, meni je zdaj vseeno... Bože moj! Bil je tako lep, tako mlad!

Mrzlično je segla še enkrat po črno- obrobljenem listu in čitala... umrl je v zgodnji mladosti treh let in dveh mesecev.

— Kaj?

— Da, na svetu je več Alfredov Schmit- tov.

In tako je Corcelles, ta nezvesti mož

zvedel, da je bil varan. Žena je lahko lju- bosumna in obenem nezvesta. To sta dve stvari, ki se prav dobro ujemata.

SREDSTVO PROTI SLABOKRVNOSTI
 — Čudim se ti, da dovoliš temu dekletu čitati take krvave romane.
 — Naj jih čita, saj je reva itak slabo- krvna.

Dolgo je trajalo

Maribor, 24. julija
 Bivše mariborske oblasti zasluga je ne- dvomno, da so Slovenske gorice dobile svo- jo glavno cesto, izdelano tako, da je od- govarjala svojemu namenu. V to svrhu ter v svrhu raznih poznejših razširitev in izrav- nanj te ceste je bilo treba odvzeti manj ali več zemljišč, ležečih ob tej cesti. Posesni- ki zemljišč so pravilno uvideli zadnevno po- trebo in važnost te akcije ter so povsod sli poslušajočim faktorjem na roko.

Nočemo pa prikrivati, da se čudijo ne- čemu. Šele te dni se prično prizadetim lastnikom, ki jim je v omenjene svrhe bi- la razlašena zemlja že z naznanilnim li- stom jeseni l. 1932, dostavljati sklepi o odpisu teh zemljišč in da glasom teh lah- ko prično uveljavljati odškodninske za- hteve v 3 letih od izdaje tega odloka.

Torej polnih osem let je bilo treba, da se je dovršilo to postopanje. Prizadeti se vprašujejo in si niso na jasnem, ali so se jim vseh teh 8 let na ta odstopljena zem- ljišča odmerjali davki, banovinske in la- ni uvedene posebne cestne doklade. V po- sitivnem primeru pa, ali bodo lahko uraču- nali zadnevne zneske, ki naj bi jih dognala davčna uprava sama brez posebnega njho- vega interveniranja v svoje odškodninske zahteve.

Dolga je bila doba tega reševanja, dolga tako, da se je lastniško stanje predmetnih zemljišč v mnogih primerih spremenilo in to tu in tam celo po večkrat. Vmes so prejšnji lastniki umrli, prodali ta zemlji- šča itd. ter bo vse to spet povzročilo teža- ve pri tej slednji izvedbi celega postopa- nja. Ne zanikamo, da taka postopanja niso komplicirana, pač pa po tako dolgem ro- ku spravljanju v težkoče prizadeti zemlji- ške lastniki in s spremembami lastnikov tudi poslušajoče urade. Bilo bi vsekakor umestno, da se prizadeti zemljiške lastni- ke informira, kako je glede podatkov, ki jih navajamo v našem tretjem odstavku.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklci, izjave beseda din 1.— davek posebej.
 Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

Za weekend

KUPITE NAJČENESJE ZLOZLJIVE VRTE FOTELJE, ROZASTE KRETON IN KLOT ODEJE, PRIMERNE ZAVESE V RAZNIH VZORCIH PRI SEVER — MARIJIN TRG 2 V POPRAVILU VZAMEMO TUDI STARE ODEJE!

RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

FOTO-AMATERSKA DELA
 izvršuje strokovno, hitro in po- ceni foto-atelje Mancini, Lju- bljana-Vič. 1765

50 PAR ENTLANJE
 ažuriranje, vezenje zaves, pe- rila, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 7.— din. »Julijana«, Gosposvetska c. 12 in Franciškanska ul. 3. 4. L.

50 parličnik modelov dvokoles
 SLABO OBEZBEŽENO OGLEDATE PRI
IGN.VOK
 LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

ZA VSAKO PRILIKO
 najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri
PRESKER
 Sv. Petra cesta 14

MREŽE
 za postelje dobite najceneje v Komenskoga ul. 34. — Zaloga posteljnih žičnih vložkov. 1741

Kako bo končal napad na Anglijo?
 Kdaj bo konec vojne? Kdo bo zmagal? — Kupite
»PEROKOVANJA NOSTRADAMUSOVA«
 v trafikah in knjigarnah ali pišite na naslov: J. Golec, Ma- ribor, poštni predal 32, ter pri- ložite din 12.— v znamkah.

MEDIJSKE TOPLICE
 pri Zagorju

termalno kopališče in letovišče 28° C topla aktrato-terma, ba- zeni na prostem, dobra in ce- nena oskrba, krasni izleti, pen- zija din 50.— do 55.— 33. L.

POUK
 Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

Prihodnji prikrejevalni tečaj
 za vsa

damska oblačila
 se bo vršil od 1. do 24. avgusta 1940. Vsa tozadevna pojasnila dobite na oblastveno dovoljeni krojni šoli

TEODOR KUNC
 Ljubljana, Aleksandrova cesta 5/II. Za pismen odgovor prilo- žite znamko!

SLUŽBE
 Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

PLAČILNA NATAKARICA
 poštna, solidna in delavna išče mesto za takoj ali pozneje. — Gre kamorkoli. Naslov v upravi »Slov. Naroda«. 1804

KROJAŠKEGA VAJENCA
 sprejem takoj. Prednost ima- jo domačini. Medvešek Anton, krojaštvo, Trbovlje. 1810

PRODAM
 Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

OREHOVA JEDRCA
 sortiran cvetlični med in me- dico dobite najceneje v

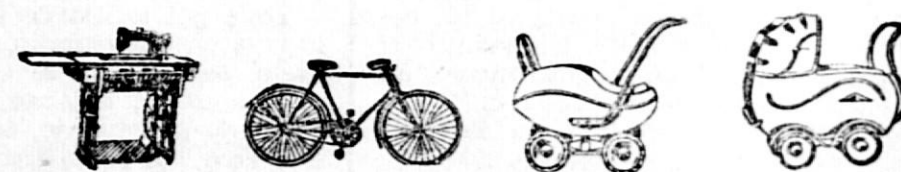
MEDARNI
 Ljubljana, Židovska ul. 6. 181.

DOPISI

TRGOVEC

s premoženjem želi spoznati trgovsko naobrazeno gospodič- no, dobro gospodinj, do 28 let. Samo resne ponudbe na upravo Sl. Naroda pod »Razumevanje« 1799

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE!

Najnovejši otroški in igračni vozički, dvokolesa, šivalni stroji, prevozniki tričikli, pnevmatike. — Ceniki franko!
TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovska 4
 MARIBOR — ALEKSANDROVA C. 1. 2.

Pernice

IZGOTOVIM NA ŽELJO TAKOJ PO IZBIRI PERJA. RAZNO PERJE IN PUH VEDNO V VELIKI IZBIRI NA RAZPOLAGO.

SEVER RUDOLF — Marijin trg 2

Najboljši vodnik po radijskem svetu je

„NAŠ VAL“

Sporadi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice z radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

Izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran!
 UPRAVA: Ljubljana — Kraljeva ulica 5.

Vila na Dolenjskem
 z velikim sadnim vrtom se prodaja zaradi selitve. Poizve se: Bleiweisova cesta 16/II. nadstropje od 15. do 17. ure

Makulturni papir

proda
 uprava »Slovenskega Naroda«
 Ljubljana, Knaflijeva ulica štev. 5

Unoraba ULTRA-OLJA-NIVEA

izključuje sončne opekline!

Sonce lahko uživate, dokler se vam ljubi. Zakaj ULTRA OLJE-NIVEA vsrkava ope- klinke povzročujoče sončne žarke in propuša le tiste, ki povzročajo porjavitev. Razen tega porjavite hitro in lepo enakomerno.

Ultra-olje-Nivea deluje tako

kratkovalovne (opekline povzročujoče) sončne žarke zadržuje dolgovalovne (porjavitev povzročujoče) sončne žarke pa propuša.

NAJLEPŠE ČTIVO!

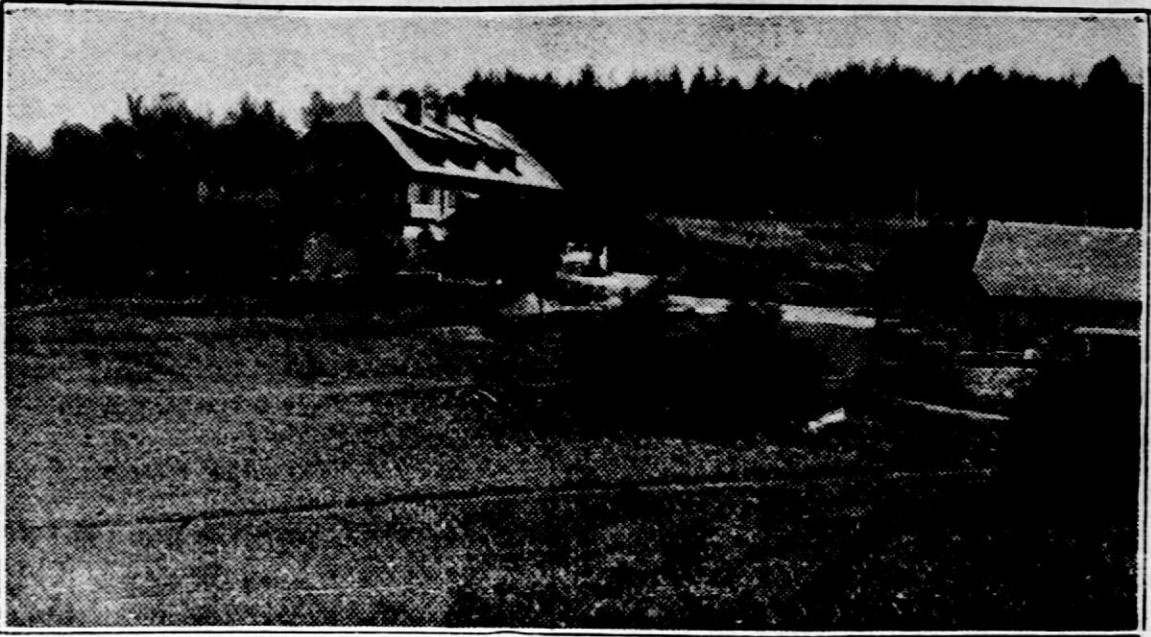
Ravljjen: **Zgodbe brez groze**
 Klabund: **Piotr-Rasputin**
 Ravljjen: **Črna vojna**
 Thompson: **Sivko**
 Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: din 10.—
 Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ L J U B L J A N A
 KNAFLJEVA ULICA 5

Počitniški dom kraljice Marije na Pohorju

Kako je poskrbljeno za slabotne, gorskega zraka potrebne otroke revnih staršev

Maribor, 26. julija

Društvo za zdravstveno zaščito otrok in mladine v Mariboru je ustanovitelj »Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju«, ki služi za letovanje slabotnih, gorskega zraka potrebnih dečim neimovnih in srednjih slojev v starosti od 7. do 14. leta. Ta plemenita akcija omenjenega društva je bila izvedena v spomin na peroko Nj. Vel. blagopokojnega kralja Aleksandra I. z Nj. Vel. kraljico Marijo.

Ze v letu 1929 je kupilo društvo v vasi pri Sv. Martinu na Pohorju (višina 850 m) posestvo obsega 23.1593 ha zemlje. Po drto kmečko kočjo je društvo takoj prezidalo v toliko, da je že isto leto lahko prvič letovalo nekaj deklic na Pohorju. Po- leg poslednja je postavilo društvo še za- kopano »Deckerbarako«, v kateri so spali deklice.

V naslednjih letih je društvo postavilo še 2 barake Decker, ter pripravilo razna igrišča in prihe na prostem. Ena baraka je služila kot ambulanta. Zgradilo se je tudi novo gospodarsko poslopje, ki služi za ekonomijo, pralnico itd. Z dokupom še nadaljnjih 8.2805 ha zemlje se je posestvo razširilo. V letu 1932 je društvo povečalo glavno zgradbo, da lahko sprejme na le- tovanje 65 deklic. Isto leto se je zgradil še vodovod, ki je napeljan v vse zgradbe,

ki so opremljene s tekočo, hladno in toplo- vodno napravo.

V zadnjih letih je društvo dogradilo go- spodarsko zgradbo. Postavilo je dom za dečke, kjer je nameščenih 54 postelj. V po- sloppu je tudi vodovod in tople prhe. Poleg doma je velika dvorana, kjer se deca lahko igra ob slabem vremenu.

Namesto barake je postavilo društvo po- seben bolniški paviljon, ki omogoča, da se deca v primeru bolezni namesti v mirnih prijetnih sobah.

Kopalni bazen, zgrajen že leta 1933, je društvo povečalo (10x30 m), ga higienič- no preuredilo ter zgradilo velik predbazen, ki služi kot sedimentacija. Največje stro- ške je imelo društvo za gradnjo lastne elek- trične centrale. Električna ne dajo samo razsvetljavo objektom, temveč črpa isto- časno tudi vodo s crpalke v vse objekte in goni gospodarske stroje.

Pa tudi sicer posveča društvo obsežne- mu posestvu največjo pozornost. Veliki vrt daje vso povrtnino in zelenjavo. Polja, trav- niki in gozdi so kultivirani. Nasajenih je nad 400 mladih sadnih dreves. Goji se do 10 krav, katere dajejo deci dnevno nad 100 litrov mleka. Z umnim gospodarstvom je dalo društvo lep zgled vsemu bližnjemu kmečkemu prebivalstvu.

Tako društvo urejuje Počitniški dom, kjer ima deca zelo udobno letovanje. Vsa-

ko leto sprejme društvo nad 450 otrok na letovanje po 30 dni v treh skupinah v času od 10. junija pa do 10. septembra. Od usta- novitve do danes je letovalo že nad 5000 otrok. Na letovanje pošiljajo deca vsako leto na svoje stroške kraljevska banska uprava dravske banovine, mariborska me- stna občina in zdravstveni domovi. Pre- ostala mesta se izpopolnijo z deca, ki jo pošiljajo roditelji sami.

Glavni nadzor na Počitniškem domu vo- dijo odborniki-bolski upravitelji iz Mari- bora. Gospodinjstvo je v rokah šole »Ves- net«, zdravstveno vodstvo pa ima v rokah šef zdravstvenega doma v Mariboru, ki preskrbi vsako leto zdravnik in zaščitno sestro, ki sta ob času sezije stalno na Po- čitniškem domu. Razen tega je dodeljena za vsakih 20 otrok nadzorna moč iz vrst absolventov učiteljskih šol.

Delo društva je posvečeno telesnemu in duševnemu dobrobitu našega bodočega po- kolenja. V domu vlada radost, veselje, bratstvo. In kaj delajo otroci v tem do- mu? Jed, spanje, igranje je njihovo opr- vilo. Jedo 5-krat dnevno, po obedu spijo 2 do 3 ure, ostali čas pa izpolnijo z igr- njem in kopanjem. Na svežem planinskem zraku, na soncu in v vodi, ob zdravi in tečni hrani, ter v najlepšem redu se kre- pijo telesno in duševno. Veselje jih je gle- dati pri jedi, ko vsi z velikim apetitom, ki je posledica planinskega zraka »po- spravljajo« hrano. Zato ni čuda, da pri- dobi otrok v enem mesecu 3 do 4 kg, ne- kateri pa tudi po 6 kg.

Tako vrši društvo za zdravstveno za- ščito otrok in mladine s sedežem v Ma- riboru, katerega last je Počitniški dom, svojemu vzvišeno nalogu. Društvo je preje- lo tudi mnogo priznanj in pohval, med drugim tudi kraljevo nagrado v znesku 10.000 din. Počitniški dom kraljice Marije na Pohorju je najlepše urejena kolonija v državi, saj je bilo doseči investicijah okoli 2.5 mil- jona din. Dom vzdržujejo: društvo z raz- položljivimi denarnimi sredstvi in urej- nim gospodarstvom, nadalje mestna obci- na mariborska, razni mecen, nekaj pa vsa- ko leto prispevata država in banska upra- va. Posebno zaslugi ima žensko društvo v Mariboru, ki je nabralo za investicije nad pol milijona din. Z ozirom na veliko delo, ki ga je društvo izvršilo in ki ga še bo, bi bilo želeli od merodajnih faktorjev še izdatnejše podpore.

prejšnje dni med tednom, ni pa bilo no- benih znatnejših sprememb pri cenah. Ta- ko je grah v stročju še vedno po 3 din kg, stročji fižol po 2,5 do 3 din, solata, neko- liko lepše glave, po 50 par ali merica po dinarju za slabšo vrsto itd.

Precej povpraševanja je po gobah, a go- banov (jurčkov) je bilo danes malo napro- daj. Tem več pa je bilo lisic. Med jago- dami je bilo precej malin, a so precej dra- ge, po 6 din liter.

Vavpotič, Gaspari in Smerdu razstavljajo

Ljubljana, 27. julija

Ze nekaj dni sem vzbujajo v »Salonu Kos« upravičeno pozornost razstavljeni dela Ivana Vavpotiča, Maksima Gas- parija in kiparja Smerduja.

Ivan Vavpotič vabi s svojimi Vrt- nicami, Tulipani, Gladiolami, mojstrsko podanimi Jabolki itd., pa smo prepričani, da bo sleherno delo našlo svojega občudo- valca in v občudovalcu tudi kupca.

Maksim Gasparijev motivi so, ka- kor vedno, vseskozi posrečeni. S svojimi pestrimi barvami naravnost izjavijo, pa — hočeš nočeš — postati moraš pred izlo- benimi okni »Salona Kos«, da občuduješ izvešene mojstrovine. Ob Gasparijevi »Svatbi« postaneš svatovski razpoložen in ob »Snubaču« se znajdeš nehoti v vlogi snubača. Da spadata »Madoni z detetom« v naše domove, je nesporno.

Lastnik »Salona Kos« g. Kos nam je ob priliki obiska izjavil, da ostanejo likov- ne umetnine navedenih naših umetnikov razstavljene do konca tega meseca, pa ce- njenemu občinstvu priporočamo, da si ogleda razstavljena dela.

Pet vlomilcev zasledujejo Vlomilci in tatvine po raznih krajih Slovenije

Ljubljana, 27. julija

Varnostna oblasta zasledujejo nekega Karla Podlesnika iz Zagorja, po poklicu mehanika, ki je že večkrat sedel v ječi v glavnem zaradi tatvin in vlomov, pa tudi zaradi hude telesne poškodbe. Zadržje je osedel 4 leta ječe. Čim je pa prišel iz nje, je spet pričel krasti in se potepati po de- želi. Nedavno je spet ukradel kolo, ki ga je brž prodal, potem pa se umaknil oro- žnikom najbrž v skrite hribovse vasi nad Savo. Podlesnik je star že čez 50 let.

Nevaren rokovanj je kljub svoji mlado- sti tudi 18letni France Zagorjan, doma ne- kje od Stične. Fant se je začel družiti s cigani že, ko je služil pri raznih posest- niki na Dolenjskem. Brezskrbno pohaj- kovanje mu je bilo tako všeč, da ni več strpel v službi in pri delu, marveč se je nekega dne priključil ciganski družbi in zaživel cigansko življenje. Ker so mu bile razmere pri raznih posestnikih v okolici Stične pa tudi drugod dobro znane, je sam ponoci prihajal v kašče in vlamiljal v hiše, če pa sam ni mogel, je privedel s seboj cigansko družbo. Oni dan je Zagorjan pri- šel tudi na Malo Dobrovo nad Stično, kjer je vlomil v hišo posestnika Avgusta Zu- pančiča, kateremu je odnesel več obleke, nekaj perila, čevlje in črn klubok.

V stanovanje rudarja Franca Mavriča v Hrastrniku je vdrl te dni France Plahuta, komaj 20letni brezposelni rudar, ki se je

tudi hitro privadil pohajkovanju. Plahuta je odnesel Mavriču novo temnosivo obleko, par rjavih čevljev, belo srajco, usnjat pas, več samozavestne in srebrno uro. S plenom se je umaknil v skrivališče, kjer se je pre- oblekel v ukradenko obleko.

Po okolici Laškega se skriva neki Miha Salobir, ki neprestano preži, kaj bi ukra- del. Pred dnevi se je vthotaplil v Rimskih toplicah v hotelsko sobo in ukradel nem- štemu državljaniu Frideriku Severinu iz Gradca kovčeg z obleko. Razen dveh prav dobrih ohranjenih oblek je odnesel tudi siv povrtnik s svileno podlogo, 5 srajc, nekaj svetlih spodnjih hlač, pižamo in nekaj kravat. Salobirja so orožniki skoraj že iz- sledili, a je patrolji ušel in s plenom po- begnil. Ukradenko obleko je nedvomno kje razprodal in si privoščil počitek v kakem kraju, ki je bolj oddaljen od Laškega in Rimskih toplic.

Orožniki v okolici Zaleca pa zasledujejo 31letnega brezposelnega rudarja Jožeta Vi- diča, ki je doma iz okolice Trebnjega na Dolenjskem, a je delj časa živel po raznih krajih na štajerskem. Vidic, ki je znan potepuh, je oni dan napadel 14letno Ma- rijo Z iz Zabukovce, jo podrl na tla in ji skušal storiti silo. Za dekletovo vpitje se sprva niti nismil ni, ko pa je videl, da se mu bo izmuznila, jo je z nožem zabodel v vrat in pobegnil.

Sintetično izdelovanje adermine došle- ni bilo znano. Schor je s svojim odkrit- jem dokazal, da se pojavlja adermine v te- lesu živali in rastlin in da je torej ve- leka biološkega pomena. Ni brez pomena, da sta svojčas že Kuhn in Wendt pridobi- vala ta vitamin iz soka kvasnic kot kom- plex adermine z beljakovino. To bi po- trjevalo nova naziranja v kemiji fermen- tov, da namreč vsi došleji znani fermenti obstojajo iz dveh sestavnih delov, iz belja- kovine z veliko molekularno težo, ki je nosiljica tako zvane pristetične skupine in z malo molekularno težo. V dveh pri- merih, namreč pri žoltem dihalnem fer- mentu in pri carboxylazi je bilo ugotovlje- no nekakšno razmerje do vitaminov B2 in B1.

Ta dva učenjaka sta delala poskuse na podganah. V nasprotju z drugimi posku- si te vrste nista dajala podganam vsak dan določene doze vitamina, temveč naenkrat veliko dozo in opazovala sta, kako dolgo se po tem pojavljale zdravilne posledice na koži podgan, ki sta jih potem zo- pet krmila s hrano brez adermine. Velika doza, 100 gramov adermine, je zadržala zna- ke bolezni za 20 do 60 dni. Povprečno pri 28 poskusnih podganah za celo za 35 dni. Še vedno pa učenjaki ne morejo odgovoriti na vprašanje, kakšnega pomena je ader- min za človeka.

Najmočnejša turbina na svetu

Najmočnejša turbina na svetu je bila razstavljena na švicarski državni razsta- vi. Tehta 1000 metriskih stotov in njena kapaciteta znaša 7.000 konjskih sil. Goni jo plin, ki stiska v posebnem kompresorju na štiri atmosfere in segreva do 600 sto- pinj. To pa ni same najmočnejše, temveč tudi enajkonmočnejša turbina na svetu. Parne turbine porabijo približno četrtino nji namenjene toplotne energije. Diesellov motor pa dobro tretjino, dočim jo preost- ta turbina 60 odstotkov.

Morilec Slopšak obsojen na dosmrtno robijo

So dba ga je očitno presenetila — Trdil je, da ni kriv, obenem pa je priznaval dejstva, ki so ka- zala na krivdo

Ljubljana, 27. julija

V soparni razpravni dvorani se je na večerjani popoldanski razpravi proti Iva- nu Slopšaku zbralo toliko občinstva, da so bila zasedana ne samo sedišča, temveč tu- di vsa stojališča. Občinstvo je vztrajalo v dvorani do razglasitve sodbe ob 20. uri. Ve- liki kazenski senat pod predsedstvom s. o. s. Ivana Kralja se je posvetoval dobro uro. Ivan Slopšak je bil obsojen na do- smrtno robijo in na trajno izgubo častnih pravic. Sodišče ga je spoznalo za krivega po obtožbi predvsem zaradi naklepnega umora invalida Antona Hribernika in za- radi tatvine vojaških predmetov, ponare- janja listin in prikrivanja ukradenega ra- dioaparata. O krivdi se sodišče ni moglo prepričati samo glede obtožbe komunistič- nega rovarjenja proti državi. Tega delikta po zakonu o zaščiti države je državni to- žilec obtožil Slopšaka v dodatni obtožnici. Slopšak se je glede te točke obtožnice za- govarjal, da je nekako podlegel psihozi v jetnišnici. Ko je bil namreč v preiskoval- nem zaporu, so jetniki razširili vest, da bo kmalu revolucija in se je zaradi tega tudi Slopšak ogrel za prevrat ter črno na belem poljsnil »svoje stališče« ter se pridružil »revolucionarjem«.

Za umorjenega Antona Hribernika je bi- lo usodno, da se je seznanil s Slopšakom. Seznanila pa sta se v zaporih tukajšnjega sodišča. Hribernik je bil sumljiv človek, ki se je bavil s tihotapstvom in je imel ved- no opravka s sodnijo. Nahajal se je v za- poru, ko je tudi Slopšak prišel v zapor. Kmalu sta postala dobra prijatelja, ki sta si vse zaupala. Slopšak je trdil, da mu je Hribernik obljubil dobro službo, če bo de- lal za njega. Najbrž je mislil Hribernik, da je našel s Slopšakom idealnega tovariša in pomagata v tihotapških poslih.

Slopšak je ponavljal, da sta se s Hriber- nikom sestala »nešteto krat«. Priznal je to- rej, da sta bila prav za prav vedno neraz- družljiva tovariša v kaznivih poslih. Ver- jetno je, da je skušal Hribernik imeti več- ji delež od sleparij, ki sta jih skupno izvr- ševala, prav to pa ni šlo Slopšaku v račun. Hribernik je bil »vpeljan« tihotapec in je znal zaslužiti. Slopšak pa je hotel dobro živeti, ne da bi se trudil in se izpostavil nevarnosti.

Predvsem je skušal Slopšak sodišču do- povedati, da je bil sam žrtev Hribernikove prekanjenosti. Zgradil je zagovor na obre- menjevanju Antona Hribernika, češ da ga je Hribernik večkrat osleparil, pa je ho- tel zaradi tega Hribernika oslepariti s po- narejenim saharinom, katerega mu je po- nudil v gozdišču pri Klečah. Tedaj je na- stal med njima prepir. Hribernik je pote- gnil iz žepa samokres počilo je, Hribernik je padel. Slopšak je slišal, kako je briz- gala kri iz Hribernikove glave, zbežal je in doma najprvo rekel, da so Rotarijevi ubili Hribernika z železnim drogom. Drugo ju- tro je šel pogledat, kako je s Hribernikom. Našel ga je mrtvega. Zakopal je truplo v jamo itd.

Nenavadno naiven je bil v celoti Slop- šakov zagovor. Protislovje so kar mrgolela v njem. Sodniki se včasih niso mogli pre- magati in so se pritajeno smejali na Slop- šakove besede. publika je storila prav tako. Vse dokaze o tem, da je umoril Hriberni- ka, samo da bi se polastil denarja, ki ga je imela žrtev, je Slopšak v svojem zago- voru prezrl kakor da dokaz sploh ne mo- rejo biti dokazi, če on trdi drugače. Slop- šak je vso svojo spretnost zastavil samo

z namenom, da bi sodišče prepričal, da ni morilec, obenem pa je priznal mnoga dej- stva, po katerih je lahko zdrava pamet sklepala, da je prav on morilec. Hotel je postaviti na laž tudi izvedene-zdravnike, češ da se motijo kot se še nikoli niso mo- tilili, ko trdijo, da je bil Hribernik umor- jen s topim predmetom.

Tudi o krivdi ostalih obtožb, tako gle- de tatvine orožja v vojaškem skladišču in glede falsificiranja vojaške legitimacije ni bilo dvoma na podlagi dokaznega gradiva.

Sodba je Slopšaka očitno presenetila. Prijel se je za glavo in se zamajal. Solze so mu obile lice. Ko je prišel do sape, je izjavil, da sodbe ne sprejme.

Soobtožena Martin in Peter Rotar sta bi- la zaradi pomoči pri tatvinah, ki jih je iz- vršil Slopšak, obsojena na 3600 din glo- be ali na 60 dni zaporu, Ivan Rotar pa je bil obsojen na 420 din globe ali 7 dni za- pora, ker je kupil kolo, ki ga je Slopšak ukradel umorjenemu Hriberniku.

Prometna nesreča

Litija, 26. julija

Zadnje čase je promet po zasavskih ce- stah precej živahen, ko se vozijo skozi našo dolino številni izletniki, predvsem av- tomobilisti. Toda vozijo se mimo nas, ka- kor da jih lepote naših krajev povsem ni- ne zanimajo. Ne zanima pa marsikoga niti lastna varnost. Zato se je tudi pripet- ila zadnje čase cela vrsta prometnih ne- sreč.

Posebno nevarna je vožnja na bogen- šperskih klančih, ki so zelo strmi, nepre- gledni in imajo številne zavojce. Na tem klanču je prišlo te dni do hude nesreče. Od šmarske strani je pripeljal avto po- časi, od dolenjske pa precej hitro. Na zelo ozkem odseku ceste se avtomobil, ki je pripeljal od šmarske strani, ni mogel do- volj umakniti in prišlo je do hudega ka- rambola. Avtomobil, ki je pripeljal od do- lenjske strani, je vodila ženska. Njen av- tomobil se je z vso silo zaril v drugega in je bil tako poškodovan, da nadaljnja vožnja ni bila mogoča.

Nevarno srečanje je pa doživel tudi šmarčan, ki se je peljal z motociklom iz Stične domov. Blizu Vozljeve gostilne pred šmarsko cerkvijo je nenadno opazil kmeč- kega voznika, ki je sicer vozil pravilno, a v zadnjem trenutku se je konj ustrašil ter zavil čez cesto. Motociklist je padel, in ob karambolu se je precej potolkel. Voznik, ki je dotlej dremal na vozu, se je zdramil, a se je še sam razburjal in skušal celo napasti motociklista z nožem. Zato se bo moral zagovarjati pred sodnikom.

Dve nesreči v planinah

Ljubljana, 27. julija

V splošno bolnico, na kirurški oddelik, so sruči pripeljali okrog 14letnega neza- vestnega fantiča, z zevajočo rano na gla- vi. Mladenič, ki so ga pripeljali, so v bolnici omenili samo, da se piše ranjenec Miro Mohar in da stanuje na Cesti dveh cesarjev. Pripomnili so tudi, da se je po- nesrečil v planinah in sicer na Stolu, kjer je plezal v skale. Fantje so potem izginili in bolnica o težko poškodovanem mladem turistu nima nobenih drugih podatkov. Zdravniška preiskava je dognala, da ima Mohar hude notranje poškodbe in menda tudi počeno lobanjo. Ponesrečenec se tudi danes še ni zavedel.

Včeraj popoldne so prepeljali v bolnico tudi 18letnega dijaka VII. razreda realne gimnazije v Ljubljani Sergeja Čeplaka,

stanujočega za Bežigradom. Čeplak je od- šel v četrtke zjutraj v Kamnik in dalje proti Veliki planini, kjer je popoldne ob 17. strmoglavil na Konjščici 80 m globoko v prepad. Tam je obležal ves okračen. Njegove klice na pomoč so čuli drugi tu- risti, ki so se mudili v bližini in ki so ga čez kake pol ure izvlekli iz prepada. Med turisti je bila slučajno tudi neka zdravni- ca, ki je ponesrečenega Čeplaka za silo obvezala in mu sploh nudila pomoč. Po- škodovanca so šele večeraj reševalci pre- nesli v dolino, nakar so ga z avtomobilom prepeljali v ljubljansko bolnico. Kakor je pokazala zdravniška preiskava Čeplakove poškodbe k sreči niso težje in ima samo hude zunanje praske.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠISKI, telefon 41-79

Krasen film, ki prikazuje življenje v cirkusu

V levjih krempljih

V glavni vlogi: Constant Remy

Predstave: danes ob ½9. uri, jutri ob 5., 7. in 9., v ponedeljek ob ½9. uri

Prihodnji spored (v torek 30. VII.):

Tarzan junak

Živilski trg

Ljubljana, 27. julija

Tudi najbolj izbirčne gospodinjice morajo priznati, da je Ljubljana res dobro preskrb- ljena z živilji. Konumenti pravijo, da bi bilo vse dobro, ko bi bili še tako dobro založeni z denarjem. V resnici je pa de- narja vsak mesec manj v sorazmerju z na- raščanjem draginje.

Danes so morali na živilskem trgu raz- postaviti skoraj vse tržne mize, še nekaj več kakor pred tednom, nad 900. Razen prodajalk, ki prodajajo zelenjavo, sočivje, jagode, gobe in sadje na tržnih mizah, je pa še mnogo prodajalk s teritorija mesta; prodajajo živila neposredno z dvokolic. Trg je bil skoraj ves zaseden že ob 8., a prodajalke so še vedno prihajale.

Če bi pa pričakovali, da se bo tako ve- lik naval poznal pri cenah, bi se zelo zmo- tilo. Gospodinjice so zdaj sicer nekoliko bolj izbirčne, a jim ne pomaga mnogo, če stra- tegično presodijo celotni položaj ter pre- romajo vse trg, od košare do košare. Zdi se, da imajo tudi prodajalke dobro organi- zirano volunsko službo, ker se že ob zgo- dnih tržnih urah zedinijo za enotne cene. Razljud opazovalec lahko opazi posamezne kmetice, ki vprašujejo po cenah na trgu, da se znajo potopiti v ravnanje.

Najbolj se zdi zdaj draga perutnina in tudi jajca niso poceni. Ob sobotah je pe- rutnina še nekoliko dražja, ker je kupčija živahnejša. Zdjaj so najcenejši piščanci po 15 din, medtem ko nekoliko lepše prodaja- jo v splošnem po 34 do 48 din par. Na ce- no perutnine je nedvomno nekoliko vpliva- la podražitev drugega mesa letos in ker je zadnje čase večji konzum belega mesa zaradi uvedbe brezmesnih dni. Jajca so da- nes prodajali v splošnem 11 do 12 kosov za 10 din.

Med zelenjavo in sočivjem se zdi precej draga cvetča, čeprav je je zdaj precej naprodaj. Na težo jo prodajajo po 3 do 4 din kg, sicer pa po kosih od 3 do 6 din. Predrag je tudi še novi krompir, ki ga je zdaj med sočivjem skoraj največ, a ga še vedno skušajo prodajati nekoliko lepšega po 1,5 din kg. Zanimalo vas bo, da je bil danes še napredaj stari krompir, tisti, ki je pozimi zrasel. Prodajalka ga je ponujala po isti ceni kakor novi pridelek. Zde- njava in sočivje sta bila tu in tam, ko še ni bilo posebno živahnega prometa, odnos- no, ko ga ni več bilo, malo cenejša kakor

Shirley Temple gre v pokoj

Shirley Temple je proslavila 23. aprila svoj enajsti rojstni dan. Po poročilih iz Hollywooda se poslavlja od filma. Noben trik filmskih režiserjev namreč ne more več prikriti njene starosti. Shirley Temple ni več otrok in to je glavni vzrok, da se mora od filma posloviti. Baje je že odpo- vedala pogodbo z 20. Century Foxom in začela hoditi v šolo.

Mala, dražestna filmska zvezda je za- služila v času svoje slave 5.000 dolarjev tedensko. Razen tega je imela pa še lepe dohodke od raznih podjetij, ki so uporab- ljale ime mlade, male filmske igralkke kot značke za svoje izdelke. Po plačilu davo- kov in kritju drugih stroškov so starši Shirley Temple nalagali denar za tekoči račun, na katerem je zdaj baje že nad 3.000.000 dolarjev. Mati Shirley Temple, ki je doživljala hčerino pot k slavi do vr- hunca, je dejala, da bo hodila zdaj Shirley, kakor val drugi otroci do 16. leta v šolo. Potem se bo pa morda lahko vrnila k fil- mu, seveda če jo bodo hoteli sprejeti.

Strahovito neurje nad Pesniško dolino

Toča je povzročila ponekod veliko škodo — Nevihla je divjala nekam čudno

Pesnica, 26. julija
S trepetom smo v srednjem delu Pesniške doline čitali o velikih razdejanjih, ki jih je toča in nevihta povzročila v mnogih naših krajih. Nekam čudno dolgo je prizanašala nam in že smo se na tihem tožili, da nam bo letos prizanesla. Imeli smo itak več kot preveč vremenskih neprilic pozimi in spomladi. Prva nam je z ostrim, tja v pomlad segajočim mrazom uničila mnogo pridelkov, druga nas pa je ponovno težko prizadela s poplavami Pesnice in njenih pritokov. Vendar smo videli vsaj zadnji čas dokaj lepo obetajočo žetev na poljih in travnikih, ki so nam s svojimi lanskimi pčilimi sadeži prinesli pomankanje, tako da nismo imeli dovolj krompirja, fižola — torej najskromnejše kmetijske hrane — niti za setev ter smo si vse le v mali meri za drag denar morali kupiti. Živeli smo v nadi, da bomo vsaj letos, ko nimamo skoraj ničesar pričakovati od sadonosnikov in vinogradov, pridelali teh sadežev vsaj za hranilo in seme.

Toda v nedeljo 21. t. m. popoldne je prihrumela nevihta z močnim nalivom, a ponoči je bilo tudi nekaj toče ter je zaradi tega polegla krompirja, pšenice, oves, krompir, pesa, fišol itd. Vendar smo upali, da se bo žito po dnevih lepega, suhega in toplega vremena dvignilo. Če bi pobila toča pokoseno žito, bi bila škoda še mnogo večja, zlasti tam, kjer je bilo položeno že od nedelje. In res! Usoda je hotela tako! V sredo proti večeru je od zahoda prihrumela nevihta, ki je že pred svojim glavnim razdejanjem z orkanskimi divjačimi viharjem potlačila k tlom še zadnja kvišku štrleča stebela, ruval fižolovke in mlada drevesa ter jih metala po zraku. Nato je pa prihrumelo najhujše. Zaročila so od začeta drobna, nato pa debela zrna toče. Živina na prostem je zdijavla, psi so tulili, na odprtih stenah se je luščil omet, šipe so žvenketale, in vse je prestrašeno bežalo v zavetja. Kakih 5 do 8 minut je padala suha toča tako, da je bilo vse belo. Nekam čudno je ta grozna ujma izbrala svoje žrtve, gotovo ožje in manjše predele

je oklestila povsem, nekatere pa le delno večkrat je preskočila nekaj polja in spet nadaljevala svoje razdejanje. Vsi listi so preluknjani. Potlačeno koruzo bodo poskušali dvigniti, kar je pa nevarno, ker se lahko še bolj polomi. Zlasti sta poškodovana le deloma zrela pšenica ter oves, ki bosta pri tleh pričela gniti. Krompir, naš kmečki kruh, trpi itak zaradi prepogostega deževja in je zdaj tudi manj ali več zbit v tla. Celotno travniška trava, ki je letos obetala lepo otavo, je kakor povaljana.

Srečni sosed, ki jim je neurje prizaneslo! Iz mesta prihajajoči domačini so nam pripovedovali, da tam ni bilo nevihte. In kakor ničesar slabega ne želimo našim meščanom, je vendar marsikateri kmet pripomnil: Toča si pač najraje izbira nas, ker meščanom ne more do živega! — Da! Nič hudega ne želimo meščanom, niti mestu. Eno prošnjo bi pa imeli: vsaj zdaj po tej katastrofi naj nam mesto prizaneša z obiski — davčnimi rubeži!

Regulacija magdalenskega mostišča Olepanje Kralja Petra trga — Naprava tržnice za prebivalce desnega brega

Maribor, 26. julija.
Ko so lani osoreje izginjali zadnji ostanki turških šance pri župni cerkvi svete Magdalene in se je izvršilo prepovedno nadaljevanje regulacije Pobreške ceste do Tržaške ceste, je zopet prišla na dan že stara zahteva po regulaciji sploh celega magdalenskega mostišča. Ta regulacija naj bi služila obenem tudi za že davno potrebno tržnico za ves okoliški desni breg Drave, izveniški seveda Studence, ki se medtem že ponajša s svojo tržnico. Ta tržnica ob Kralja Petra trgu pa je misljena v širšem obsegu in za daljšo dobo kot razbremenitev osrednje tržnice na levem bregu. Ni potreba, da se to zgodi po neslavno znanem mariborskem načrtu. Namreč: razmeroma s drugimi mesti se vedno mali Maribor hoče biti pri svojih problemih velik, nekajkrat celo prevelik. Ker pa ni dovolj denarja za izvršitev celote, se rajši sploh nič ne napravi in čaka — pa

če je še takšna nujna potreba — na boljše čase. Ta tržnica pa je že zasnovana tako, da se da izvesti postopno, ampak že od početka na osnovi celotnega zasnutka. Že v ta namen naj služijo to, kar bi se moralo že davno izvršiti, kar se je začelo. In sicer: najbližje okolje javnega mostišča ob odnosno pod državnim mostom. Kako žalostna slika, vidna že z mesta doli! Ves nasad brez prave oblike, zato pa do skrajnosti zanemarjen. Ne dosti bolj, še novejši nasad onstran proti Hochmüllerjevi oljarni in pa vhod na še danes nedovršeno obravnavo promenado pot proti Pobrežju. Ta pot, prav za prav le pol pota še danes kliče po primernem dohodu na Kralja Petra trg odnosedno od tam na to pot. Kakšno vse drugačno sliko bi nudil vsaj Kralja Petra trg, če bi se za sedaj vsaj to dokončalo, kar se je, kakor rečeno, že pred leti pričelo.

Srednješolci na delovnem taboru pri Sv. Križu na Kozjaku

Maribor, 26. julija.
Mladina se dobro zaveda, da je nosilci ča narodne bodočnosti in se že sedaj pripravljala na svoje bodoče delo za narod in domovino. Zato so srednješolci pihoteli med zapuščene Kobance na delovni tabor, ki ga organizira »Pčitniška zveza« na I. dr. realni gimnaziji v Mariboru. Dobro se mladina zaveda, da more le z delom kmetu resnično približati in ga tako v prijateljskem pomenku utrditi v nacionalnem duhu. Kmet vidi, da le ni čisto zapuščan, da ima mladina smisel zanj in v tem je glavna naloga delovnega tabora. Pri svojem prizadevanju srednješolci marsikje niso naleteli na potrebno razumevanje, kar je seveda njihovo mladostno vno precej potlačilo. Kljub temu pa se je zbralo 15 fantov, ki so pod vodstvom g. prof. Ravnikarja odšli na Sv. Križ na

Kozjaku, kjer sedaj vsak dan pomagajo pri kmečkem delu ali pa popravljajo po hudournikih razdepane ceste. Ob tej priliki se srednješolci najlepše zahvaljujejo tistim, ki so s svojimi podporami omogočili uresničenje te misli in pripomogli, da so se srednješolci v tako lepem številu lahko odzvali klicu Križanov, ki so jih že lani povabili, ko so taborili na Gradišču. Taborjani so se hitro živeli in udomili in po večerih prihaja toliko kmetov prosit za njihovo pomoč, da bi lahko bilo še enkrat toliko fantov v taboru in še bi jih bilo premalo. Zvečer počivajo taborjani po celodnevem delu na »Tojzeljevem vrhu«, kjer skupno s kmeti prepevajo naše lepe narodne pesmi, občudujejo krasno naravo in morje migljajočih luči v dolini. Ob 10. pa je v taboru vse mirno, taborjani se zavedajo, da jih čaka jutrajše pot delo, delo za zblizanje in boljše bodočnost naroda.

Težak položaj železniških vpokojencev Akcijska za uredbu o priznanju vseh službenih let za napredovanje in za pokojnino železničarjev

Maribor, 26. julija
Ker še vedno ni rešeno vprašanje priznanja delavskih službenih let za napredovanje in pokojnino železniškim uslužbenim nastavljenim po 1. IX. 1923, čeprav je bila zadevna odredba že v lanskem finančnem zakonu, pa se ni mogla izvajati radi neprimerne stilizacije, to je vprašanje še vedno odprto. Ono bi bilo moralo biti rešeno z letošnjim finančnim zakonom. Ker pa tega ni bilo, je predsednik vlade objavil že v aprilu, da bo vlada to vprašanje rešila s posebno uredbu. Prizadeži, ki težko čakajo na to uredbu, so poslali deputacijo obstoječo iz samih prizadežev, ki sicer vodijo to akcijo že več let, k banu v Ljubljani, da ga prosi za posredovanje pri vladi za čimprejšnjo izdajo omenjene uredbe in to iz razloga, ker živi relativno največji del prizadežev v območju dravske banovine oz. ljubljanske železniške direkcije. To so povečini uslužbeni bivše južne železnice. G. ban, kateremu je bila izročena spomenica z nad 200 podpisi prizadežev, je deputacijo prijazno sprejel ter ji objavil svojo pomoč. Potem se je deputacija napotila še v Beograd, da bi merodajnim pojasnila nezdržen položaj vseh prizadežev, posebno pa vpokojencev, ki prejemaajo od 400 do 600 din mesečne pokojnine namesto vsaj 1000 do 1500 din, kolikor prejemaajo njihovi tovariši, ki na službenih letih niso bili prikrajšani. Namen deputacije je to-

rej bil, da bi merodajne pripravila do tega, da bi bila ta sicer že objavljena uredba čimprej izdana. Prikrajšano železniško osebo in sicer aktivno kakor tudi upokojeno, občuti strašno draginjo tembolj, ker že oni, ki prejemaajo glede na svoja službena leta, celotne prejemke, ne morejo z njimi izhajati. Zato bi bilo nujno potrebno aktivnemu osebu priznati stopnje, upokojencem pa zvišati pokojnino na normalno višino priznavajoč jim manjkajoče stopnje. Na petih mestih je bila izročena spomenica tudi podpisana po preko 200 prizadežev. Ista deputacija se je napotila v Beograd ponovno upajoč, da bo prišla sedaj še tudi do onih odločujočih faktorjev, do katerih prvič — to je v juniju — ni mogla priti. To se ji je deloma posrečilo. Deputacija je merodajnim predložila še dodatke k prvotni spomenici, v katerem jih prosi za nujno denarno pomoč upokojencem, in sicer na račun razlike na pokojnini. To bi bila lahko tudi akontacija, ki bi jo bilo prizadetim treba nakazati čim prej še v juliju, da bi se mogli poslužiti toplih v srhno zdraviljenja, ker so po večini bolni. Deputacija je dobila zagotovilo gospodov ministrov, do katerih se ji je posredilo priti, a posebno ji je objavil svojo pomoč g. dr. Smoljan, da bodo vse ukrenili, kar je potrebno, da bo zadeva čimprej v celoti urejena.

Mariborske in okoliške novice

— 22 pešni za moški, mešani in ženski zbor. V zalozbi Ispavčeve župe v Mariboru je izšla te dni pod tem naslovom preprotna zbirka za naše pevске zore. Zbirka vsebuje 11 skladb za moški zbor, 8 za mešani in 3 za ženski zbor. Namenjena je širšem pevskemu krogu, vendar je po vsebini zelo različna in bo enako služila tudi društvom z večjimi ambicijami. Skladbe so v glavnem lahko izvedljive in hvaležne, tudi one, ki na prvi pogled predstavljajo trši oreh. Večina skladb je na umetni besedila, osem pa je narodnih. Zbirko so uredili priznani glasbeniki Hinko Družovčič, Janko Gašparič, Vasilij Mirk in Milan Pertot. Med skladatelji, ki so prispevali za to zbirko, srečamo mnogo dobrih znancev kakor n. pr. neumornega Rista Savina, Karla Pahorja, Cirila Preglja, a tudi nekaj novih, ki jih s to zbirko Ispavčeva župa kot prva predstavlja pevski javnosti: Ubaldina Vrabca, Franja Delaka in Rajka Vrečarja. V zbirki je tudi nekaj skladb iz glasbene zapuščine pokojnih skladateljev Oskarja Deva in Antona

Schwaba. Interesenti, zlasti pevška družba, naj naročijo to zbirko naravnost pri Ispavčevi pevski župi v Mariboru in naj tako podprejo njeno poštreno in ne sebično delo v teh tmurnih časih. — Zahvala. Protituberkulozna liga v Mariboru se tem potopu najtopleje zahvaljuje Zvezi bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov Jugoslavije, pododboru v Mariboru, za din 100 namesto venca na grob bančnega uradnika g. Pertota Viktorja. — Zdravniško dejavno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravljavcem svojim vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika v nedeljo dne 28. julija 1940 g. dr. Stanko Pogruje. Maribor, Tyrševa ulica 14-1. — Mestno poglavarstvo v Mariboru opozarja vsa industrijska podjetja na trgovce z gorivom ter privatnike, da se preskrbijo s potrebnimi količinami goriva do 1. oktobra 1940, ker je v teh mesecih železnica najmanj obremenjena s prevozom

drugih transportov. Inspekcija zemaliske odbrane ministrstva vojske in mornarice polaga veliko važnost na to, da se industrijska in trgovska podjetja, kakor tudi privatniki, preskrbijo pravočasno z zadostno količino goriva za zimo. — Služba božja za planince in izletnike v nedeljo 28. julija: pri Pohorskem domu ob 9. pri Sv. Anehu ob 10. na Smolniku ob 9. na Uršiji gori ob 9. na Pungartu (Koča pod Kopo) ob 11. v mariborski frančiškanski cerkvi ob 4.15. — Aljažev klub.

Hišni posestniki v Mariboru, ki so dobili pozive zaradi ureditve hišnih zakonik pred napadi iz zraka do 1. septembra 1940, naj vzamejo na znanje, da je društveni odbor vložil na merodajnem mestu utemeljeno predstavko, v kateri je pojasnil nemogočnost naprave zakonikih iz materialnih in časovnih ozirav. — Društvo hišnih posestnikov za Maribor in okolico v Mariboru.

— Največja letošnja sportna atrakcija bo motociklistična in avtomobilska dirka na novi pohorski cesti od Reke do Sv. Aneha. Priprave za prireditev, ki jo organizira motosekcija Slovenskega Avtokluba v Mariboru, so v polnem teku.

— Evakuacija otrok pride drago. Od Sv. Petra pri Medvedem selu se je vrnilo 200 otrok, ki so bili poslani tja pod nadzorstvo učiteljev in učiteljic kot evakuiranci. Poskus z evakuacijo se je posrečil, toda sredstva za pošiljatev nadaljnjih 200 otrok so izčrpana. Mariborska mestna občina je odobrila naknadni kredit 60.000 din za dve nadaljnji skupini evakuirancev po 200 otrok, toda le pod pogojem, ako ji bo banovina denar povrnila. Lastna sredstva v ta namen je občina že izčrpal. Evakuacija pride torej drago, ako pomislimo, da je bilo doslej evakuiranih samo 200 otrok za mesec dni in da jih bo v celoti 600. V Mariboru pa bi v primeru ukazane izpriznitve mesta prišlo v poštev par tisoč otrok. (Del. polit.)

— Iz profesorjske službe. V višjo položajno skupino so napredovali naslednji profesorji na mariborskih srednjih šolah: Gustav Šilih, Tomaž Cajkanar, dr. Helena Stupan, Alfonz Gorup, Karel Pahor, Stanislav Bunc, F. Dobrovolc, Stanko Lapuh, Viktor Petkovšek, Branko Rudolf, Mara Tominc, Franc Onič, Slava Onič, Stane Mihelič, Zivko Lovše in Karel Kožuh.

— O tem in onem. Iz neke gostilne na Aleksandrovi cesti je doslej še neznan zlikovec ukradel posestniki Ljudmili Pintarčičevi iz Ružičkega vrha 20 kg surovega masla v vrednosti 500 din. — Močna peronospora se je pojavila v nekaterih predelih Slovenskih goric in Haloz. — V Košakih je tresel s kolesa 32letni vinčar Rudolf Stanjko, ki si je pri padcu zlomil levo nogo. Zdravi se v bolnici. — Žrtev neznanega žeparja je postala zasebnica Terezija Spragerjeva, ki ji je izmaknil ročno torbico, v kateri je bilo okoli 500 din gotovine. — Levo nogo si je zlomila pri padcu s senika 15letna posestniška hči Marija Pavelič iz Dobrave.

— Nočno lekarniško službo imata od danes naprej Maverjeva lekarna pri Zamorcu v Gosposki ulici 12, tel. 28-12, ter Vaupotova lekarna pri Angeli varuhu na Aleksandrovi cesti 33, tel. 2-22-13.

— Ukrajeno in najdeno kolo. Delavcu Konradu Pšajdu iz Trdinove ulice 13 je izginilo izpred neke gostilne na Meljski cesti 12000 din vredno kolo znamke »Rojal« ki ima evid. št. 2-138955. V Slovenski ulici pa so našli kolo z evid. št. 2-22036, ki jo dobi lastnik na policiji.

— Čigava je zapustnica? Na tržnem prostoru v Strossmajerjevi ulici se je našla zlata zapustnica, ki jo dobi lastnik na policiji.

— Bo ali ne bo? Spet napovedujejo, da bodo prihodni teden pričeli z modernizacijo državne ceste Maribor-Fram, ki je v škandaloznem stanju. Merodajni činiteљи so si ponovno ogledali teren in že krožijo sedaj vesti, da bodo pričeli z gradnjo, ker so vse predpriprave že končane. Upajmo, da bo tokrat šlo zares.

— Mesto vode pil octovo kisline. V Kamnici je 20letni pekovski vajenec Gregor Polanec izpil večjo količino octove kisline. Nezavestnega so ga odpredili v splošno bolnico, kjer so mu izpraznili želodec. Ko je Polanec prišel k zavesti je dejal, da se je zmotil in mesto vode pil octovo kisline.

— S pokvarjenimi klobasami se je zastrupil 17letni čevljarški pomočnik Stefan Vreš s Pobrežja. Prepeljali so ga v splošno bolnico. Oblasta so uvedla preiskavo in dotičnega mesarja, ki je Vrešu prodal pokvarjeno klobaso, ovadila sodišču.

— Sprejemni izpiti na I. in II. realni gimnaziji in klasični gimnaziji za I. razred. Učenci, ki so opravljali v junijemskem roku t. l. sprejemni izpit za I. razred in ga niso uspešno opravili, smejo ta izpit izpolniti ponoviti. Istotako smejo v avgustu opravljati sprejemni izpit oni učenci, ki zaradi bolezni v juniju niso mogli k izpitu. Prijave za izpit je treba predložiti do 24. avgusta. Priloge: rojstni list, izpravevalo o dovršenem 4. razredu ljudske šole. Izpiti bodo dne 28. avgusta ob 10.

— Mariborski rezervni podoficirji so prejeli od maršala dvora in vojnega ministra zahvalo za vdanostne in pozdravne brzojavke z ustanovnega občnega zbora URP v Mariboru. Pozivajo se vsi rezervni podoficirji, ki se niso prijavili, da stopijo čimprej. Prijave se sprejemajo vsak četrtek v društveni pisarni na Rotovškem trgu 1, in sicer od 8.30 ure naprej.

— Smrtna neureča. V Rošpahu pri Mariboru se je pri delu smrtno onesrečil 55-letni tesar Karel Pušebal. Pri delu na zgradbi mu je spodrsnilo in je padel 3 m globoko ter obelzel z razbito lobanjo. V bolnici je kmalu nato izdihnil.

— Mestno kopališče bo zaprto zaradi poprav in čiščenja od 5. do 13. avgusta.

— Vreme. Tezenska vremenska postaja napoveduje za mariborski okoliš oblačno in spremenljivo vreme, obeta pa se zboljšanje. Včerajšnja najvišja temperatura je bila v senci 29,2 C in je bil to najtoplejši dan v letošnjem poletju. Davi je bila minimalna temperatura 14,8 C.

Iz Gornje Radgone

— Tlakovanje ceste počasi napreduje. Del banovinske ceste od postajnega postojla do trgovine Pavla Benka je pripravljen za tlakovanje ter so te dni pričeli s polaganjem granitnih kock. V soboto so pričeli razkopavati cesto na Spodnjem grisu do obmejnega murskega mostu in navažati material za tlakovanje. Dela zelo počasi napredujejo in je vzrok temu brez dvoma v dejstvu, da je pri teh delih zaposleno le malo delavcev. Z izvedbo kanalizacije pa prizadeji stanovalci ob Muri niso nič kaj zadovoljni. Odvodne cevi so namreč položene tako visoko, da iz teka vsa voda po teh ceveh precej visoko nad gladino toka Mure ter se razliva po obrežju, kar povzroča zlasti v poletnih vročih dneh silen smrad, zlasti čvodalni kanal pri usnjarski tovarni žilavec na Spodnjem grisu, katerega bi bilo nujno po potrebnih poglabitvah gladine Mure, da bi voda sproti izpirala vso nesnago, ki prihaja po teh odvodnih ceveh.

— Micka Kovačeva. Iz Spodnje Koke pri Kranju se je že pred leti napotila v svet s trebuhom za kruhom 30letna Kristina Likar ter slednjič prispela v Gornjo Radgono, kjer se ni bila znana. Tu je 12. julija vstopila v službo pri posestniku Ivanu Jageriču v Podgradu. Ker ji delo ni posebno dišalo, je po nekaj dneh službovanja

prišla svoje stare avanture. V nedeljo zvečer je zapustila službo in odšla v gostilno Amande Mohar iskat dežnik svoje gospodarije, čeravno istega gospodar ni nikdar tam pozabil; nato si je na gospodarjeva račun privoščila dobre kapljice in cigaret. Odsila je dalje do gostilne Ivanke Rozmaničeve ter tudi tam iskala dežnik svojega gospodarja in si privoščila gostinskih dobrot. Ker pa v obeh teh gostilnah ni našla nobene primerne družbe, je po vrsti obiskala še ostale gostilne Berlan, Hibler, Klemenčič in Ritonja, kjer je povsod napravila čeho, ko pa je bilo treba plačati, jo je skrivaj ali na zviti način pobrisala. Orožništvo je Micko Kovačeva, ki poseduje poselsko knjižico občine Velka, prijavi-lo sodišču v Gor. Radgoni, kjer se je zagovarjala 23. t. m. Skesano je priznala, da je zašla na svoja stara pota. Obsojena je bila na 20 dni zapore.

— Poškodba tuje lastnine. V zadnjem času se je v tukajšnji okolici med podeželskim prebivalstvom razpasla dokaj grda navada maščevalnosti na račun tuje lastnine. Posestniku Francu Vrečiču v Boračovi je v letu 1938 neznan storilec narezal 400 komadov sadik zelja. Storilec, ki je bil takrat neznan, se je ujel pri istem delu letos, ko mu je nedavne noči poškodoval narezanem 175 sadik zelja na vrstu. Sum je padel tokrat na Franca Korošča iz Boračove, ki goji do Franca Vrečiča staro sovražnost radi nekega spora iz leta 1937. Posestniku Janku Himelrajhu na Murščaku pa sta Jakob Sterniša in njegov sin iz maščevalnosti izruvala več dreves ter povzročila najmanj 120 din škodo. Pri posestniku Francu Kupljenu na Radenskem vrhu sta se te dni zgledala nekoliko vinje na Roškar Alojziji in Feliks Slana z Radenskega vrha-Kobliščaka. Zahtevala sta, da jima postreže s pijačo. Ker tega ni storil, sta mu nasekala in poškodovala starejša orehova drevo ter mu povzročila več sto dinarjev škodo. Storilci se bodo morali zagovarjati pred sodiščem.

Trgovinska pogodba med SSSR in Jugoslavijo

Kakšne so njene glavne določbe in kaj določa dopolnilni protokol

Ljubljana, 27. julija
Doslej še ni bila splošno znana vsebina pogodbe o trgovini in plovi med Jugoslavijo in SSSR, podpisana 11. maja v Moskvi. V zadnjem, 30. zvezku »Dokumentov današnjice«, ki jih izdaja »Sedma sila« v Beogradu, je ta pogodba objavljena v celoti z dopolnilnim protokolom.

Pogodba vsebuje 16 členov. V prvem členu je določeno, da kmetijsko in industrijsko blago, uvoženo s teritorija te ali one pogodbenice države, ne bo obremenjeno z večjimi uvoznimi carinami in drugimi dajatvami kakor blago iz katerekoli tretje države. Obe pogodbenici državi tudi soglašata, da bosta druga drugo zagotovili največje olajšave pri uvozi carini ali drugih dajatvah pri uvozu. Razen tega si obe državi jamčita, da si bosta nudili največje olajšave pri plačilu carine, tarifaciji in klasiifikaciji blaga, tolmačenju carinske tarife, vračanju carin, reeksportu, tovarjenju blaga in vskladitvenju.

V drugem členu je določeno, da kmetijsko in industrijsko blago te ali one pogodbenice države pri tranzitu čez teritorij ene ali več tretjih držav ne bo obremenjeno pri uvozu na teritorij pogodbenice države z večjimi takсами in dajatvami kakor bi bilo obremenjeno pri neposrednem uvozu. To velja za blago, ki se bo prevažalo brez prelaganja, kakor tudi za blago, ki bi ga bilo treba prelagati in vskladitvenju.

V tretjem členu je določeno, da uvoženo blago iz pogodbenih držav ne sme biti obremenjeno z višjimi dajatvami na teritoriju te ali one pogodbenice države, bodisi v korist države ali krajevnih oblasti, družb, producentov itd., kakor blago katere druge države, ki uživa največje ugodnosti v tem pogledu.

Glede plovnega prometa je določeno v petem členu, da bodo ladje obeh pogodbenih držav uživale medsebojno največje ugodnosti pri pristajanju, med časom, ko bodo zasidrane v pristaniščih, in pri odhodu, glede davščin kakor tudi glede izbire prostora za zasidranje, uporaba pristaniških naprav, formalnosti vseh vrst itd. V šestem členu je rečeno, da vlada SSSR ne smatra kršitve zakona o državnem monopolu zunanje trgovine ter bo zato nudila olajšave pri dostavi in vkrcavanju hrane za posadko in goriva in maziva za potrebe naših ladij. V zvezi s tem se pa tudi naša vlada obvezuje, da bo nudila enake ugodnosti posadkam ruskih ladij. V sedmem členu so določene posebne medsebojne ugodnosti, ko bi ladja ali posadka pogodbenice države potrebovala pomoč v nesreči. V X. členu je določeno, da si bosta obe pogodbenici državi nudili vzajemno največje olajšave pri prevozu potnikov, prtljage in blaga po železnica in v vodnih poteh, in sicer pri popravilih, cenah prevoza in dajatvah. Oba pogodbenika soglašata, da železniški upravi obeh držav skleneta konvencijo o direktnih tarifah.

V XI. členu je rečeno, da bo SSSR dopustila prost tranzit po železnica in v vodnih poteh čez svoj teritorij za blago, odposlano iz Jugoslavije v Nemčijo, baltiske in skandinavske države. Prav tako se je obvezala naša država, da bo dovolila prost tranzit po železnica in v vodnih poteh blaga, namenjenega iz SSSR skozi Jugoslavijo v katero izmed tretjih držav. Blago iz te in druge države bo pri tranzitu oproščeno na teritoriju pogodbenice države vseh tranzitnih dajatve, čeprav bi bilo med vožnjo preloženo. Prost tranzit potnikov in njihove prtljage se bo dovoljeval pod pogojem, da so izpolnjene formalnosti, ki jih predpisujejo zakoni države, ki bo dovoljevala prevoz.

Po XII. členu je sklenjeno, da bo poštni, telegrafni in telefonski promet med obeh pogodbenih državama spadal pod predpisane določbe Svetovne poštne zveze in drugih mednarodnih predpisov, kolikor ta vprašanja ne bodo urejena drugače med obeh državama.

Po členu XIII. bodo priznane tudi pravne osebe, ki imajo domicil na teritoriju ene izmed pogodbenih držav, v obeh državah. Po členu XV. se obe državi obvezujeta,

Novice s Teznega

V sredo popoldne je se kmalu pripetila na križišču Ptujске ceste in neke stranske ulice pred Severjevo gostilno v Sp. Dobravi težka prometna nesreča in je pripetila le gotemu naključju, da ni bilo hujskega. Po Ptujski cesti je privozil iz Maribora nek oseben avto, istočasno pa iz stranske ulice kolesar in je bila nesreča neizogibna, čeravno je vozač avto z vso silo zavril, da ga je odneslo daleč na levo na drugo stran ceste. Vendar kolesar ni odnesel drugih poškodb razen strgane obleke in polomljenega kolesa. Zbirala se je vedno večja gneča ljudi, ki je ovirala promet, dokler ni prispela orožniška patrola pod vodstvom komandirja g. Bajera in na licu mesta skušala razčistiti vzrok Zkarambola. Ne samo avtomobilisti na glavnih prometnih cestah, temveč tudi kolesarji naj pazijo pri izhodu stranskih ulic na glavno cesto na promet, pa bo teh nesreč manj, kajti v takih primerih je težko ugotoviti, kdo je zakrivil nesrečo.

Šolsko poslopje je dobilo te dni prenovljeno zunanje lice. Pri delu je neki zidar slučajno prijel za žice električnega voda ob izidu poslopja, vendar razen manjših opeklin na rokah in strahu ni bilo hujskega. Prenavaljalna dela je izvršil mestni gradbenik g. Franjo Špes ml. — Najstarejši Tezenčan g. Jakob Itanoga je obhajal te dni 83letnico rojstva še vedno pri polnem zdravju in humorju. Imenovan je živa priča razvoja Tezna in Pobrežja ter rad pripoveduje o starih časih, ko se je še vozil iz Pobrežja na Tezno s čolnom po Stražunskem jezeru. Vrlemu možu čestitamo z željo, da doseže skrajne meje življenja.

V spomin blage žene Marije Potočnikove, posestnice in soproge železničarja, je poklonil g. Joško Šabeder Rdečemu križu znesek 100 din. V posmehnje in hvale! — Skoraj novi suknjič je izgubil na poti skozi Stražun upokojenec Selinšek. Našel ga je pošten najditelj g. Rozman iz Pobrežja in ga oddal žandarmeriji na Tezno, ki ga je vrnila lastniku.